

**ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΗΣ Κ.Ο.
«ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ –
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ»
ΚΑΙ ΤΗΣ Κ.Ο.«ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ»
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

**Κόκκαλη Βασιλείου (Εισηγητή ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ)
Μεϊκόπουλου Αλέξανδρου
Μπάρκα Κωνσταντίνου
Ζεϊμπέκ Χουσεΐν (Εισηγητή ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ)**

Πορισματική Έκθεση

Προς τον Πρόεδρο της Εξεταστικής Επιτροπής κ. Νικολακόπουλο Ανδρέα

«για τη διερεύνηση όλων των ζητημάτων που έχουν ανακύψει σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε), με γνώμονα την ανάδειξη τυχόν ευθυνών και την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του συστήματος πληρωμής των αγροτικών ενισχύσεων, ώστε να αποτελεί έναν αξιόπιστο, αποτελεσματικό και δίκαιο μηχανισμό για όλους τους παραγωγούς της χώρας»,

Αθήνα 24 Φεβρουαρίου 2026

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Οι υπογράφοντες Βουλευτές, μέλη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων του ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-Π.Σ. και της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ, που συμμετείχαν στις εργασίες της Εξεταστικής

Επιτροπής, καταθέτουμε την παρούσα γνώμη, η οποία διατυπώνεται κατόπιν συστηματικής μελέτης του αποδεικτικού υλικού, των καταθέσεων μαρτύρων, των εγγράφων που τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής και των διαδικαστικών περιστατικών που συνέβησαν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Η ελληνική κοινωνία συγκλονίζεται ακόμα από το σκάνδαλο του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), αρμοδιότητα του οποίου ήταν να καταβάλει κοντά στα τρία (3) δισεκατομμύρια ευρώ ενισχύσεις ετησίως, σε περίπου εξακόσιες/ους ογδόντα χιλιάδες (680.000) Ελληνίδες και Έλληνες γεωργούς και κτηνοτρόφους. Ένα σκάνδαλο, που αναδείχθηκε από ενδελεχή έρευνα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και αφορά, μεταξύ άλλων, καταγγελίες σύμφωνα με τις οποίες, **«κατά την περίοδο 2019-2022, σημαντικός αριθμός ατόμων παρουσιάστηκε ψευδώς ως νέοι ή νέες αγρότες, ιδιοκτήτες ή κυρίως ενοικιαστές μεγάλων εκτάσεων βοσκοτόπων, με σκοπό την απόκτηση Δικαιωμάτων Ενίσχυσης από το Εθνικό Απόθεμα. Τα επόμενα έτη, έως το 2024, τα ίδια άτομα φέρονται να υπέβαλαν ψευδείς δηλώσεις ζωικού κεφαλαίου και να ζήτησαν τη διάθεση της αντίστοιχης δημόσιας γης για ενεργοποίηση και διατήρηση των δικαιωμάτων τους».**

Καθήκον όλων μας, είναι να στηρίξουμε στην πράξη και όχι στα λόγια, την διερεύνηση της κάθε πτυχής που αφορά στο σκάνδαλο. Αυτός είναι και ο λόγος που ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ κατέθεσαν το υπ. αριθμ. πρωτ. **4737/15-7-25 αίτημα για σύσταση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης**, με αφορμή την διαβίβαση της ΑΒΜ Ε.Ε.Ε 2024/98 (Reference Number 1299/2024) ποινικής δικογραφίας, που υποβλήθηκε από τις Ευρωπαϊκές Εντεταλμένες Εισαγγελίες Ευγενία Κυβέλου και Ελένη Σίσκου, κατά των πρώην Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 1) Μαυρουδή (Μάκη) Βορίδη και 2) Ελευθέριου Αυγενάκη, ζητώντας να διερευνηθούν ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες των ως άνω πρώην Υπουργών.

2. Η ΝΔ έχοντας τεράστιες ευθύνες για το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, επιδίωξε εξ αρχής το «μπάζωμα» του σκανδάλου και το «ξέπλυμα» των ευθυνών της Κυβέρνησης και των Υπουργών της. Στο πλαίσιο αυτό, αφενός κατέθεσε αίτημα για σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής, σε μια προσπάθεια συσκότισης του σκανδάλου, επικαλούμενη διαχρονικές παθογένειες, αφετέρου ευτέλισε το Κοινοβούλιο, μεθοδεύοντας την διαδικασία συζήτησης και ψήφησης, τόσο του αιτήματος του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ, όσο και του αιτήματος του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ, για την σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για διενέργεια Προκαταρκτικής Εξέτασης. Προκειμένου να αποκρύψει την αλήθεια και κυρίως επειδή ο κ. Μητσοτάκης, όπως αποδείχθηκε, δεν ελέγχει πάνω από τη μισή κοινοβουλευτική του Ομάδα, μέσα από το γνωστό κοινοβουλευτικό «πραξικόπημα», που έλαβε χώρα την 30η Ιουλίου 2025, όταν μόλις 75 Βουλευτές της κυβερνητικής πλειοψηφίας έλαβαν μέρος στην άθλια μεθοδευση που σχεδίασε ο κ. Μητσοτάκης, οι 67 από αυτούς με

επιστολική ψήφο, άρα διαμεσολαβημένη από τη γραμματεία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της ΝΔ, με τους υπόλοιπους 80 να απέχουν από το σχέδιο του, πρόσβαλε, τις Ελληνίδες και τους Έλληνες πολίτες και την ίδια την Ελληνική Δημοκρατία.

Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ δεν είναι απλώς ένα οικονομικό σκάνδαλο διαφθοράς. Μέσα από τον ογκώδη φάκελο των τριών χιλιάδων (3.000) σελίδων, με τις κρίσιμες μαρτυρίες και τις εκατοντάδες επίμαχες νόμιμες συνακροάσεις, αναδείχθηκε μια **δυσώδης υπόθεση διασπάθισης ενωσιακού χρήματος, με σκοπό τον εκμαυλισμό συνειδήσεων και την εξαγορά ψήφων, προς όφελος της Νέας Δημοκρατίας**. Αποκαλύπτεται η εμπλοκή υψηλόβαθμων κυβερνητικών στελεχών, βουλευτών, «γαλάζιων» παραγόντων σε παράνομες ενισχύσεις, με το μισό Υπουργικό Συμβούλιο να αναφέρεται σε αυτές. Ένα σύστημα διαπλοκής, που ξεκινούσε από την κορυφή της πολιτικής-κομματικής πυραμίδας, εκμαυλίζοντας τους πολίτες με αντάλλαγμα την κομματική τους προτίμηση, με κατάχρηση δεκάδων, πιθανά εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ, που έλειψαν από την ύπαιθρο, από τις αγρότισσες και τους αγρότες της πατρίδας, από την αγροτική ανάπτυξη, προκαλώντας τελικά την αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος το 2023.

Αυτό το σκάνδαλο, αποτελεί την «κορυφή του παγόβουνου» στη συστηματική, ενσυνείδητη απαξίωση και κατάρρευση του ΟΠΕΚΕΠΕ, των έξι (6) Προέδρων και των πέντε (5) Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, κατά την επταετή (7ετή) διακυβέρνηση της ΝΔ. Έναν ΟΠΕΚΕΠΕ, που «επιβάρυνε» το ελληνικό κράτος, με δημοσιονομική διόρθωση (πρόστιμο) ύψους τετρακοσίων δεκαπέντε (415) εκατομμυρίων ευρώ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από το οποίο σχεδόν το ογδόντα τοις εκατό (80%) του συνολικού καταλογισθέντος προστίμου αναφέρεται στην περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ, με τα μεγαλύτερα ποσά προστίμων, εβδομήντα εννέα (79) εκατ. ευρώ και εβδομήντα έξι (76) εκατ. ευρώ, να αφορούν στρεμματικές ενισχύσεις για τα έτη 2022 και 2023 αντίστοιχα. Μάλιστα, το εν λόγω πρόστιμο συνιστά το εβδομήντα οκτώ τοις εκατό (78%) του συνολικού ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στα κράτη-μέλη, αναδεικνύοντας το ιδιαίτερο πρόβλημα παράβασης των ευρωπαϊκών κανόνων στη χώρα μας έναντι των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

3. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ, κατά την περίοδο διακυβέρνησης της Κυβέρνησης Μητσοτάκη, βίωνε απερίγραπτες καταστάσεις, οι οποίες τον έφεραν στο απόλυτο «ναδίρ», σε ό,τι αφορά στην εγκυρότητα και στη διαφάνεια της καταβολής των ενωσιακών ενισχύσεων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) προς τις αγρότισσες και τους αγρότες μας και τελικά τον οδήγησαν το 2024, σε καθεστώς επιτήρησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπό τον «πέλεκυ» ενός Action Plan, προκειμένου να αποτραπεί η άρση της διαπίστευσής του, ως Οργανισμού καταβολής των ενωσιακών επιδοτήσεων. Με συνεχείς ελέγχους από τους ενωσιακούς θεσμούς, με τα ήδη επιβληθέντα και τα επαπειλούμενα πρόστιμα από αυτούς, με ματαιώσεις διαγωνισμών και επιλεκτικές απευθείας αναθέσεις για λειτουργίες που σχετίζονται με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ), με ανεπαρκή και εκχωρημένα σε τρίτους πληροφοριακά συστήματα, με καθυστερήσεις στη διαδικασία της υποβολής των δηλώσεων του ΟΣΔΕ και με εντεινόμενη υποστελέχωση. Τα ανωτέρω δε, συνέβησαν σε έναν Οργανισμό που ενώ όφειλε να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στην υλοποίηση της ΚΑΠ 2023-2027, τελικά έθεσε σε κίνδυνο όχι μόνο τις καταβολές των επιδοτήσεων, αλλά συνολικά τη

βιωσιμότητα του αγροτικού τομέα. Το αντιπαραγωγικό Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο της Κυβέρνησης, για την ΚΑΠ 2023-2027, που σχεδιάστηκε χωρίς ουσιαστική διαβούλευση με τους θεσμικούς φορείς της χώρας και χωρίς να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του πρωτογενή τομέα, επέτεινε τα προβλήματα.

Τα προλεχθέντα, είναι μόνο το προσκήνιο των δραματικών εξελίξεων για τον Οργανισμό. Το παρασκήνιο είναι δυστυχώς, πιο ζοφερό και επίφοβο για τη χώρα μας. Και αυτό γιατί το πραγματικό διακύβευμα, εν τέλει, δεν είναι απλώς και μόνο, εάν ο ΟΠΕΚΕΠΕ απέτυχε στο να διασφαλίζει την έγκαιρη, έγκυρη και με διαφάνεια καταβολή των ενωσιακών επιδοτήσεων στους αγρότες μας, όσο σημαντικό κι αν είναι αυτό για την επιβίωση του πρωτογενή τομέα. **Το πραγματικό διακύβευμα είναι, αφενός ότι πρόκειται για ένα τεραστίων διαστάσεων σκάνδαλο διαφθοράς και διασπάθισης δημοσίου χρήματος, αφετέρου ότι και στον ΟΠΕΚΕΠΕ, δοκιμάζονται και κρίνονται οι ίδιοι θεσμοί και βέβαια η ακεραιότητα και η διαφάνεια της Δημόσιας Διοίκησης, αφού εκεί συντελέστηκε μια σταδιακή θεσμική αποδιάρθρωση και μια συστηματική απαξίωση της χρηστής διακυβέρνησης, της διαφάνειας και της λογοδοσίας, σε βάρος των αγροτισσών, των αγροτών μας και των εργαζόμενων του Οργανισμού.** Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη και το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, αποδεικνύεται περίτρανα ότι η Κυβέρνηση της ΝΔ, μετατρέπει την Ελλάδα, σε κράτος παρία και συστημικό κίνδυνο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ότι αφορά στη χρηστή διαχείριση των πόρων και κατ' επέκταση των χρημάτων των Ευρωπαίων φορολογούμενων.

4. Αυτή η καταστροφική πορεία για την Ελλάδα, δεν μπορεί πλέον να κρυφτεί πίσω από το επικοινωνιακό αφήγημα της Κυβέρνησης Μητσοτάκη, περί «διαχρονικών παθογενειών». Η ελληνική κοινωνία έχει στραμμένο το βλέμμα της, στους σκοτεινούς σχεδιασμούς της Κυβέρνησης στο σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, που ταραάζει συθέμελα το πολιτικό σύστημα, απαιτώντας ειλικρινείς και ξεκάθαρες απαντήσεις, απαιτώντας Δικαιοσύνη. Η πολιτική ευθύνη συνολικά της κυβέρνησης της ΝΔ και του ίδιου του Πρωθυπουργού είναι αδιαμφισβήτητη. Σε κάθε περίπτωση, οι απαντήσεις πρέπει οπωσδήποτε να δοθούν και να αποκαλύπτουν τους πραγματικούς υπαίτιους, είτε αυτοί είναι μη πολιτικά πρόσωπα, για τα οποία αρμόδια να επιληφθεί είναι η Δικαιοσύνη, με την άσκηση ποινικών διώξεων, είτε πολιτικά πρόσωπα, που είναι ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί, για τη διερεύνηση τυχόν ευθυνών, των οποίων, αρμόδια είναι – σε αρχικό στάδιο- η Βουλή, μέσω της σύστασης Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής προς διενέργεια Προκαταρκτικής εξέτασης, για συγκεκριμένα αδικήματα.

II. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΠΕΚΕΠΕ

1. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ υπήρξε ο διαπιστευμένος εθνικός οργανισμός πληρωμών και ελέγχου των αγροτικών επιδοτήσεων, της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για την εκάστοτε προγραμματική περίοδο. Διαχειριζόταν ως εντολοδόχος του ελληνικού δημοσίου και για λογαριασμό της Ελλάδας τις ενισχύσεις των δύο κοινοτικών ταμείων για την χρηματοδότηση των γεωργικών δαπανών του ενωσιακού προϋπολογισμού, δηλαδή

του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Ιδρύθηκε ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, που συστήθηκε το 1998 με τον Νόμο 2637/1998 (ΦΕΚ Α'/200), εποπτευόμενο και ελεγχόμενο από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Στόχος του ΟΠΕΚΕΠΕ ως Οργανισμού Πληρωμών ήταν να καταβάλλει έγκαιρα, σωστά και με διαφάνεια τις αγροτικές ενισχύσεις που χορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στον γεωργικό τομέα, ύψους περίπου τριών (3) δισ. ευρώ ετησίως, προς εξακόσιες/ους ογδόντα χιλιάδες (680.000) αγρότισσες/αγρότες και κτηνοτρόφους της χώρας. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ έχει διαχειριστεί πάνω από εβδομήντα (70) δισεκατομμύρια ευρώ σε κοινοτικές επιδοτήσεις από την ίδρυσή του. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ δεν προσδιόριζε, ούτε επενέβαινε στο περιεχόμενο της κοινοτικής πολιτικής για τη γεωργία, αλλά καθόριζε τις πρακτικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη χορήγηση των κοινοτικών ενισχύσεων και φρόντιζέωστε να υλοποιηθούν όλα όσα προβλέπονται από τα θεσμικά κείμενα που αναφέρονται στην ΚΑΠ.

2. Για την επίμαχη περίοδο, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού ΕΕ 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 347/549), οι Οργανισμοί Πληρωμών είναι υπηρεσίες ή φορείς των κρατών μελών, που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση και τον έλεγχο των δαπανών που αναφέρονται στο άρθρο 4 παρ. 1 και το άρθρο 5. Τα κράτη μέλη διαπιστεύουν ως οργανισμούς πληρωμών υπηρεσίες ή φορείς που διαθέτουν διοικητική οργάνωση και σύστημα εσωτερικού ελέγχου τα οποία παρέχουν επαρκή εγγύα για τη νομιμότητα και την κανονικότητα των πληρωμών καθώς και για την κατάλληλη λογιστική καταχώρησή τους. Προς τον σκοπό αυτό, οι οργανισμοί πληρωμών πρέπει να πληρούν τους ελάχιστους όρους διαπίστευσης που θέτει η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 στοιχείο α) όσον αφορά το εσωτερικό περιβάλλον, τις δραστηριότητες ελέγχου, την ενημέρωση και επικοινωνία και την παρακολούθηση. Συναφώς, στην ΥΑ με αρ. 104/7056 (ΦΕΚ Β' 147/22/01/2015) «Εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», αρμόδιος φορέας, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού, για τον υπολογισμό, τη χορήγηση και τη διαχείριση των δικαιωμάτων και εν γένει των άμεσων ενισχύσεων, ορίστηκε ο ΟΠΕΚΕΠΕ (άρθρο 8).

3. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ, κατά το οριζόμενο στο άρθρο 13 του ν. 2637/1998 τελούσε υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργού Γεωργίας ενώ σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 19 τα μέλη του ΔΣ με τους αναπληρωτές τους ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Σκοπός του ΟΠΕΚΕΠΕ, σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2637/1998 ήταν α) η διαχείριση των πιστώσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων (Ε.Γ.Τ.Ε.), του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (Ε.Γ.Τ.Α.Α.) και του Ευρωπαϊκού Αλιευτικού Ταμείου (Ε.Α.Τ.) δυνάμει των Κανονισμών (ΕΚ) 1290/2005 και 1698/2005 του Συμβουλίου, όπως αυτοί ισχύουν, σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας και β) Η πρόληψη και η

πάταξη κάθε ατασθαλίας σε βάρος των παραπάνω πιστώσεων, όπως και η ανάκτηση τυχόν χρηματικών ποσών, τα οποία έχουν καταβληθεί παρανόμως ή αχρεωστήτως.

Οι αρμοδιότητες του ΟΠΕΚΕΠΕ, σύμφωνα με τα άρθρα 13-29 του Νόμου 2637/1998, ήταν μεταξύ άλλων οι ακόλουθες:

α) Ο έλεγχος των δικαιολογητικών πληρωμής και η αναγνώριση και εκκαθάριση των δαπανών που βαρύνουν τον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π.) του άρθρου 26 του Ν 992/1979 (ΦΕΚ 280/Α), η έγκριση της πληρωμής τους και η έκδοση εντολών πληρωμής σε βάρος του Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π. Η τήρηση στοιχείων και αρχείων των γενομένων πληρωμών.

β) Η διενέργεια κάθε είδους ελέγχου σχετικού με τη νομιμότητα των πληρωμών και την κίνηση των προβλεπόμενων διαδικασιών για την ανάκτηση των καταβληθέντων παρανόμως ή αχρεωστήτως, καθώς και για την επιβολή κάθε νόμιμης κύρωσης.

γ) Η συγκέντρωση των στοιχείων και η πρόταση για την κατάρτιση του προϋπολογισμού του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων, όπως και η κατάρτιση των ισοζυγίων, ισολογισμού και απολογισμού αποτελεσμάτων χρήσης.

δ) Η εισήγηση για την έκδοση των αποφάσεων και η έκδοση εγκυκλίων και οδηγιών που καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής της κοινής αγροτικής πολιτικής στον τομέα των εγγυήσεων, τους ελέγχους και τα απαραίτητα κατά περίπτωση δικαιολογητικά και αφορούν μέτρα στην εσωτερική αγορά και τις εισαγωγές εξαγωγές, σε εκτέλεση Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και θέματα συνεργασίας με άλλα Υπουργεία και Υπηρεσίες και Οργανισμούς Πληρωμών.

ε) Η έκδοση και η χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγών και εξαγωγών, καθώς και πιστοποιητικών προκαθορισμού της εισφοράς στην εισαγωγή και της επιστροφής κατά την εξαγωγή, η έκδοση αποσπασμάτων αυτών και η εκχώρηση (μεταβίβαση) των πιστοποιητικών σε τρίτους σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

στ) Η άσκηση, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, ως εντολοδόχου του Ελληνικού Δημοσίου των αρμοδιοτήτων της αγοράς και εκποίησης προϊόντων της αγοραστικής παρέμβασης, ιδία δε της διενέργειας των διαγωνισμών, της σύναψης των σχετικών συμβάσεων, του ελέγχου των δικαιολογητικών, του προσδιορισμού της τελικής αξίας των εκποιούμενων προϊόντων, της εκκαθάρισης των ποσών για είσπραξη ή επιστροφή διαφορών, της παρακολούθησης των αποθεμάτων, της διαπίστωσης και βεβαίωσης ελλειμμάτων ή πλεονασμάτων, φθορών ή αλλοιώσεων και της εισήγησης στα αρμόδια όργανα για τον καταλογισμό κατά περίπτωση.

ζ) Η φύλαξη των εγγυητικών επιστολών και η είσπραξη των εγγυήσεων υπό μορφή μετρητών για την έκδοση των πιστοποιητικών εισαγωγής-εξαγωγής και προκαθορισμού, καθώς και η φύλαξη κάθε άλλης εγγύησης και η αποδέσμευση ή κατάπτωση αυτών.

η) Η συμμετοχή στην κατάρτιση των δανειακών συμβάσεων για τη χρηματοδότηση του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων, καθώς και στην κατάρτιση των συμβάσεων καταβολής προμήθειας για τη διαχείριση του ανωτέρω λογαριασμού.

θ) Η κατάρτιση και η σύναψη διοικητικών συμβάσεων που προβλέπονται στα πλαίσια των εθνικών και κοινοτικών διατάξεων.

ι) Η αποστολή των μηνιαίων καταστάσεων με τα παραστατικά εσόδων - εξόδων για την άσκηση κατασταλτικού ελέγχου του άρθρου 27 του Νόμου 992/1979 στην αρμόδια υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ια) Η συμμετοχή στην εκπροσώπηση στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα εφαρμογής του θεσμού των εγγυήσεων.

4. Η διάρθρωση της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΟΠΕΚΕΠΕ περιλάμβανε:

α) τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (Τμήμα Προγραμματισμού, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης και Τμήμα Επιθεωρήσεων και Δευτεροβάθμιων Ελέγχων),

β) τη Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης (Τμήμα Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Τμήμα Διαχείρισης Προσωπικού, Τμήμα Προμηθειών και Τμήμα Λογιστηρίου και Προϋπολογισμού του Οργανισμού),

γ) τη Διεύθυνση Πληρωμών Αγροτικών Ενισχύσεων (Τμήμα Προϋπολογισμού και Εσόδων, Τμήμα Λογιστηρίου Πληρωμών Τρίτων, Τμήμα Παρακολούθησης Αχρεωστήτως Καταβληθέντων και Τμήμα Αρχείου Πληρωμών),

δ) τη Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων (Τμήμα Σχεδιασμού, Οργάνωσης και Αξιολόγησης Ελέγχων, Τμήμα Πολλαπλής Συμμόρφωσης, Τμήμα Διαχείρισης και Συντήρησης Χαρτογραφικών Δεδομένων, Τμήμα Τηλεπισκόπησης και Γεωπληροφοριακών Συστημάτων και Τμήμα Εποπτείας Φορέων και Πιστοποίησης),

ε) τη Διεύθυνση Άμεσων Ενισχύσεων και Αγοράς (Τμήμα Ενισχύσεων και Καθεστώτων, Τμήμα Διαχείρισης Δικαιωμάτων Ενιαίας Ενίσχυσης, Τμήμα Λειτουργίας Αγοράς και Εφαρμογής Παρεμβάσεων, Τμήμα Προγραμμάτων Φορέων),

στ) τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας (Τμήμα Βελτίωσης της Ανταγωνιστικότητας, Τμήμα Βελτίωσης του Γεωργικού Περιβάλλοντος, Τμήμα Ανάπτυξης της Αγροτικής Οικονομίας και Τμήμα Αλιείας),

ζ) τη Διεύθυνση Πληροφορικής (Τμήμα Υποστήριξης Συστημάτων και Εφαρμογών, Τμήμα Ανάπτυξης Εφαρμογών και Ασφάλειας Συστημάτων και Τμήμα Διαχείρισης Δεδομένων και Μητρώων),

η) τις Μονάδες Υποστήριξης της Διοίκησης (Γραφείο Ευρωπαϊκών Θεμάτων, Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων και Γραφείο Διοίκησης και Γραμματείας Διοικητικού Συμβουλίου),

θ) τη Μονάδα Ανάπτυξης και Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Έργων,

ι) το Γραφείο Εξυπηρέτησης του Πολίτη και

ια) τη Νομική Υπηρεσία.

Η Περιφερειακή Διάρθρωση του ΟΠΕΚΕΠΕ περιλάμβανε:

α) την Περιφερειακή Διεύθυνση Μακεδονίας - Θράκης,

β) την Περιφερειακή Διεύθυνση Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας - Ιονίου,

γ) την Περιφερειακή Διεύθυνση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας,

δ) την Περιφερειακή Διεύθυνση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας,

ε) την Περιφερειακή Διεύθυνση Κρήτης και

στ) την Περιφερειακή Διεύθυνση Αττικής & Αιγαίου.

Ο ΟΠΕΚΕΠΕ διοικούνταν από εννεαμελές (9μελές) Διοικητικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο, τον Α' Αντιπρόεδρο, τον Β' Αντιπρόεδρο, τον Γενικό Διευθυντή, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών,

δύο εκπροσώπους του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, έναν εκπρόσωπο του ΓΕΩΤΕΕ και έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Σημειώνεται ότι για πρώτη και τελευταία φορά, οι θέσεις του Προέδρου και του ενός Αντιπροέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ, καλύφθηκαν με τις διαδικασίες ΑΣΕΠ, με την τοποθέτηση αντίστοιχα των κ.κ. Σημανδράκου Ευάγγελου και Μπαμπασιδή Κυριάκου στις 22/7/2022. Ο κ. Σημανδράκος παραιτήθηκε στις 29/12/2023, οπότε τον διαδέχθηκε, με απευθείας τοποθέτηση, ο κ. Μπαμπασιδής, χωρίς να ακολουθηθεί, εκ νέου, η διαδικασία του ΑΣΕΠ.

III. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΙΑ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΒΟΣΚΗΣΗΣ

1. Οι μόνιμοι βοσκότοποι στην Ελλάδα είναι σχεδόν αποκλειστικά δημόσια γη και μέχρι το 2009, η διαχείρισή τους είχε ανατεθεί στις τοπικές αρχές, οι οποίες τους διέθεταν στους κτηνοτρόφους της περιοχής τους, ανάλογα με το ζωικό τους κεφάλαιο. Το 2009, ο ΟΠΕΚΕΠΕ εφάρμοσε το πρώτο σύστημα εντοπισμού αγροτεμαχίων (LPIS), δηλαδή μια χωρική βάση δεδομένων για την ταυτοποίηση και διαχείριση αγροτεμαχίων, στο πλαίσιο των Άμεσων Ενισχύσεων, του Πυλώνα Ι της ΚΑΠ, όπου η κατανομή των δημόσιων μόνιμων βοσκοτόπων στους κτηνοτρόφους έπρεπε να γίνεται μέσω του LPIS, με γεωχωρική απεικόνιση.

Η εφαρμογή της «Τεχνικής Λύσης» έχει τις καταβολές της, την περίοδο 2009-2012, όταν ύστερα από ελέγχους της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντόπισε ότι η Ελλάδα είχε δηλώσει ως επιλέξιμες εκτάσεις για ενίσχυση, βοσκοτόπους με ξυλώδη βλάστηση, ενώ με βάση τον τότε ισχύοντα ορισμό των βοσκοτόπων, ως βοσκότοποι θεωρούνταν οι χαμηλές χορτολιβαδικές εκτάσεις και όχι τα θαμνολίβαδα και τα δασολίβαδα, δηλαδή οι παραδοσιακά βοσκήσιμες εκτάσεις στη χώρα μας (Καν. (ΕΕ) 1307/2013). Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε τρεις έρευνες κατά την περίοδο 2009-2012 και επέβαλε στην Ελλάδα πρόστιμα ύψους τετρακόσιων εξήντα έξι (466) εκατομμυρίων Ευρώ, λόγω αδυναμιών στον προσδιορισμό των επιλέξιμων βοσκοτόπων. Μάλιστα, η επιμονή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην εσφαλμένη αυτή ερμηνεία του Κανονισμού και η εφαρμογή της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας οδήγησε τις ελληνικές αρχές στην εκπόνηση Σχεδίου Δράσης (Action Plan), το διάστημα 2012-2014, που οδήγησε τελικά σε μείωση της έκτασης των βοσκοτόπων κατά δέκα (10) εκατ. στρέμματα περίπου, από τα εικοσιτέσσερα (24) εκατ. στρέμματα συνολικά, που αρχικά δηλώνονταν. Αυτό κυρίως επηρέασε τις ορεινές περιοχές, που εμφάνιζαν μεγαλύτερο έλλειμμα επιλέξιμων βοσκοτόπων, γεγονός που οδήγούσε στη δυσκολία διασφάλισης των ενισχύσεών τους.

Προκειμένου να βρεθεί μια λύση στο πρόβλημα των κτηνοτρόφων που έμειναν χωρίς ενίσχυση, λόγω της μη αναγνώρισης των βοσκοτόπων τους ως επιλέξιμων, η Κυβέρνηση Σαμαρά-Βενιζέλου, με τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Γ. Καρασμάνη υιοθέτησε και εφάρμοσε την «Τεχνική Λύση», δηλαδή μία λύση που επέτρεπε στους κτηνοτρόφους να αιτούνται την κατανομή δημόσιων βοσκοτόπων σε περιοχές εκτός της περιοχής τους, ώστε να μπορέσουν να διασφαλίσουν τις ενισχύσεις τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε

ενημερωθεί για την «Τεχνική Λύση» και είχε επιδείξει ανοχή γ' αυτήν, όπως αποδείχθηκε κατά τους διενεργηθέντες ελέγχους, από τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG AGRI).

Έτσι, μετά τις Ανακοινώσεις, που απέστειλε το ΥΠΑΑΤ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την 1η/8/2014, σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος Βασικής Ενίσχυσης σε εθνικό επίπεδο, ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Γ. Καρασμάνης, τον Δεκέμβριο του 2014 εξέδωσε Απόφαση (ΥΑ 22172/23-12-2014), στο πλαίσιο του Action Plan για τους βοσκότοπους σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και επομένως σε γνώση των υπηρεσιών της. Η Απόφαση αυτή είχε ως βάση το άρθρο 60 του ν. 4264/2014, δυνάμει του οποίου ρυθμιζονταν θέματα διαχείρισης των βοσκοτόπων και ιδίως τα θέματα της κατανομής τους σε ευρύτερη διαδημοτική και περιφερειακή βάση αντί της σε επίπεδο κοινότητας ή δήμου που ίσχυε μέχρι πριν το 2014. Η «τεχνική λύση» Καρασμάνη αφορά στην κατανομή των δημόσιων επιλέξιμων βοσκοτόπων μετά το Action Plan 2012-2014. Ορίζει δύο γεωγραφικές ζώνες στις οποίες εντάσσονται οι περισσότεροι νομοί της χώρας (αλλά όχι όλοι), εκδίδεται στις 23/12/2014, ισχύει μόνο για το έτος 2014 και δεν συμπεριλαμβάνει την Κρήτη και τους νομούς της στις γεωγραφικές ζώνες αλλά ούτε και άλλες νησιωτικές περιοχές. Έδινε δυνατότητα κατανομής επιλέξιμων δημόσιων βοσκοτόπων μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων των δύο γεωγραφικών ζωνών που όριζε - μία για την ηπειρωτική Ελλάδα και μία για την Πελοπόννησο

Τρεις μέρες πριν την επικράτηση του ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές του Ιανουαρίου του 2015, με την υπ' αριθ. 104/7056/22-1-2015 Υπουργική Απόφαση («Εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν.(ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου), καθορίστηκε (Άρθρο 2, παρ. 5, σημείο γ) ως «ελάχιστη δραστηριότητα» για τους βοσκότοπους, η διατήρηση ζωικού κεφαλαίου μηδέν κόμμα επτά (0,7) MMZ/εκτάριο». Δηλαδή η απόφαση, συσχέτισε τις ενισχύσεις του ζωικού κεφαλαίου με εκτάσεις βοσκοτόπων, χωρίς μάλιστα να εξαιρεί από την συσχέτιση αυτή τη σταβλισμένη κτηνοτροφία. Αυτό πρακτικά, σήμαινε ότι προκειμένου να ενισχυθούν οι κτηνοτρόφοι θα έπρεπε να βρεθούν βοσκότοποι για το ζωικό τους κεφάλαιο.

Η «Τεχνική Λύση», συνεχίστηκε και με την ΚΑΠ 2014-2022, την οποία διαπραγματεύτηκε και αποδέχθηκε η Κυβέρνηση Σαμαρά-Βενιζέλου, ως απότοκο της επιλογής της, να εφαρμόσει το σύστημα των τριών (3) Αγρονομικών Περιφερειών (αρόσιμες εκτάσεις, δενδρώδεις εκτάσεις, βοσκότοποι), στο πλαίσιο των Κανονισμών 1307/2013 και 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τις επιδοτήσεις της ΚΑΠ 2014-2022. Σημειώνεται ότι για την επιλογή αυτή, η τότε Κυβέρνηση δεν έλαβε υπόψη της ότι:

- οι προς ενίσχυση – επιλέξιμοι βοσκότοποι εξακολουθούσαν να είναι περιορισμένοι, εξαιτίας των περιορισμών του ορισμού των μόνιμων βοσκοτόπων που δεν συμπεριελάμβαν τα θαμνολίβαδα και τα δασολίβαδα,
- μόνο το δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών βοσκοτοπικών εκτάσεων ήταν ιδιόκτητα βοσκοτόπια και
- η χώρα δεν διέθετε Κτηματολόγιο, Δασικούς χάρτες και Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης.

Με την ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ στην Κυβέρνηση και προκειμένου να ξεκινήσει το πρώτο έτος εφαρμογής της ΚΑΠ 2014-2020, ως όφειλε πλέον, το ΥΠΑΑΤ εξέδωσε την υπ αριθμ ΥΑ 873/55993/20-5-2015 «Κατανομή βοσκοτόπων στους κτηνοτρόφους της χώρας», ενημερώνοντας σχετικά και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την οποία ΥΑ διευρυνόταν η «Τεχνική Λύση» Καρασμάνη και δινόταν η δυνατότητα στους κτηνοτρόφους να εξασφαλίζουν βοσκοτόπους μακριά από την περιοχή δραστηριότητάς τους, όταν δεν επαρκούσαν εκεί οι επιλέξιμες εκτάσεις, αντικαθιστώντας τις δύο (2) γεωγραφικές ζώνες της ΥΑ Καρασμάνη (ΥΑ 22172 (ΦΕΚ 3464/23-12-2014) με εννέα (9) χωρικές ενότητες-περιφέρειες, συμπεριλαμβάνοντας τόσο την Κρήτη όσο και την νησιωτική Ελλάδα.

Όμως, η εν λόγω ΥΑ δεν προέβλεπε με σαφήνεια, «Τεχνική Λύση» κατανομής βοσκοτόπων σε άλλες χωρικές ενότητες για τους Κρητικούς κτηνοτρόφους. Το 2016, σύμφωνα με εισήγηση του Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ κ. Καπρέλη στον Υπουργό ΥΠΑΑΤ κ. Αποστόλου προτάθηκε η «κατά παρέκκλιση» της 873/55993/26-5-2015 χορήγηση στους Κρητικούς κτηνοτρόφους 8.000 εκταρίων στην Πελοπόννησο και 1.950 εκταρίων στους κτηνοτρόφους Αν. Μακεδονίας-Θράκης στην Δυτ. Μακεδονία. Με αυτή την πρόταση, όπως σημειώνει, «αποφεύγεται η εναλλακτική της οριζόντιας μείωσης των ενεργοποιημένων δικαιωμάτων, άρα και η μείωση της πληρωμής των κτηνοτρόφων». Η «παρέκκλιση», αυτή, έλυνε το πιεστικό κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα καταβολής των ενισχύσεων στους κτηνοτρόφους σε περιφέρειες όπου διαπιστώνονταν έλλειμμα βοσκοτοπικών εκτάσεων.

Όπως αναφέρθηκε στην Εξεταστική από μάρτυρες όπως οι κ.κ. Καπρέλης, Αποστολάκης και Κέντρος πριν το 2017 και 2018 ενισχύθηκαν οι έλεγχοι και μειώθηκαν οι δηλωμένες εκμεταλλεύσεις και το ζωικό κεφάλαιο στην Κρήτη, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι ανάγκες σε επιπλέον βοσκοτόπους γεγονός που οδήγησε στην μείωση των απαιτήσεων και την κατανομή δημοσίων βοσκοτόπων εκτός Περιφέρειας Κρήτης το 2017 και 2018.

Επομένως, η διάθεση δημοσίων βοσκοτόπων στους Κρητικούς κτηνοτρόφους μέσω της Τεχνικής Λύσης, βαίνει μειούμενη μέχρι το 2019, ενώ με την Κυβέρνηση της ΝΔ, μετά το 2019, τα πράγματα άλλαξαν και η Τεχνική Λύση «εκτράπηκε» της αποστολής της με σκανδαλώδη τρόπο, ως συνέπεια και της κατακόρυφης πλασματικής αύξησης του ζωικού κεφαλαίου.

Συγκεκριμένα, με βάση στοιχεία που κατέθεσε ο κ. Βορίδης στην Βουλή και αυτά που υποβλήθηκαν μέσω του συστήματος ISAMM2 στην Επιτροπή, μεταξύ 2014-19 το σύνολο των βοσκοτόπων δεν εμφανίζει διαφοροποίηση και κινείται γύρω από το 1.2 εκατ. Ηα. Το ίδιο επιβεβαιώνεται και από κατάθεση εγγράφου από τον μάρτυρα κ. Κέντρο στην Εξεταστική (Α.Π. 210/13.11.2025), στο οποίο πάλι οι εκτάσεις κινούνται στα ίδια επίπεδα μέχρι το 2019, αλλά αυξάνονται στο 1.4 εκατ. Ηα το 2020 (με αύξηση κυρίως των ιδιωτικών βοσκοτόπων) και στο 1.79 εκατ. Ηα το 2024.

Επομένως, τα όποια επιχειρήματα για καταστράτηγηση της Τεχνικής Λύσης από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ δεν έχουν σοβαρή βάση.

Καταστρατήγηση παρατηρείται, αντιθέτως, μετά το 2019 και συνδέεται με την αύξηση του ζωικού κεφαλαίου (αιγοπρόβατα) στην χώρα, και στην Κρήτη ειδικότερα. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην χώρα, σύμφωνα με έγγραφο του κ. Κέντρου, η πρώτη σημαντική αύξηση εμφανίζεται στο 2019, όταν από το σύνολο των 12.9 εκατ. του 2015 και τα 13.5 εκατ. του 2018 το ζωικό κεφάλαιο ανεβαίνει στα 14.4, και εκτινάσσεται στα 16.0 εκατ. τέσσερα χρόνια μετά στα 2022 (αύξηση 18.5%). Στην Κρήτη ειδικότερα, η αύξηση είναι κατακόρυφη από τα 3.3 εκατ. του 2015 και τα 3.5 εκατ. του 2018 στα 4.1 το 2019 και 7.1 το 2022, υπερδιπλασιασμός δηλαδή (103%) μέσα σε τέσσερα (4) χρόνια, όπως προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής (ΟΠΣΚ) του ΥΠΑΑΤ και σύμφωνα με έγγραφο που κοινοποιήθηκε στην Εξεταστική (Α.Π. 89/15.10.2025)

Ενδεικτική της εκτροπής, επί Κυβέρνησης ΝΔ, είναι η πρώτη Απόφαση κατανομής δημοσίων βοσκοτόπων, που ελήφθη τον Σεπτέμβριο του 2019 από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Μ. Βορίδη (70688/18-9-2019 ευρισκόμενο στην δικογραφία έγγραφο), που περιλάμβανε τεράστιες εκτάσεις: 48.395 Ha στη Δυτική Μακεδονία, 38.640 στην Πελοπόννησο, 8.585 στην Κάρπαθο, 2.917 στην Κω και 8.902 στη Ρόδο, δηλαδή συνολικά 107.439 Ha, δηλαδή 11 φορές πάνω από το 2016, 13 φορές πάνω από το 2017 και 26 από το 2018. Μάλιστα, σύμφωνα με το παραπάνω έγγραφο, σε κατανομή 117.674 Ha για το σύνολο της χώρας, η Κρήτη απορρόφησε 107.439 Ha, ήτοι το 91,3% το 2019.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, όταν ο διάδοχος του κ. Βορίδη, στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Λιβανός, εισήγαγε την ΚΥΑ αριθμ. 1217/264725/2021 (ΦΕΚ Β' 4585/05-10-2021), με τίτλο: «Τροποποίηση της υπ' αρ. 873/55993/20.05.2015 κοινής απόφασης «Κατανομή βοσκοτόπων στους κτηνοτρόφους της χώρας»», ανέφερε στο από 26/10/2021 σχετικό Ενημερωτικό του Σημείωμα, ότι στόχος της ανωτέρω ΚΥΑ, ήταν να ανατρέψει:

«α) την υπέρμετρη και σε ορισμένες περιπτώσεις αδικαιολόγητη αύξηση του αριθμού των δηλωθέντων αμνοεριφίων και
β) την υπέρμετρη αύξηση των απαιτήσεων σε δημόσιες εκτάσεις βοσκοτόπων, από κτηνοτρόφους που παίρνουν δικαιώματα εθνικού αποθέματος με πολυετή συμβόλαια ιδιωτικών εκτάσεων και το επόμενο έτος αιτούνται δημόσιες εκτάσεις, αποβλέποντας πάλι κατά δήλωσή του “.....να αποθαρρυνθεί ο κτηνοτρόφος που δημιουργεί τεχνητές συνθήκες λήψης κοινοτικών ενισχύσεων και .....ο κτηνοτρόφος που επιδιώκει “την εύκολη” λήψη ενισχύσεων με την ελάχιστη δυνατή παραγωγική δραστηριότητα.”».

Ακολουθως, όμως ο επόμενος Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Γεωργαντάς, με την αριθμ. 1485/391112 (ΦΕΚ Β' 6647/22-12-2022) ΚΥΑ, με την οποία τροποποιήθηκε το άρθρο 5, παρ. 12 της ΚΥΑ 873/55993/15 (ΦΕΚ Β' 942), θέσπισε τη μη εφαρμογή της εξαίρεσης της έκτασης των ιδιωτικών βοσκοτόπων από την ανάγκη κατανομής δημοσίων βοσκοτόπων για την ενεργοποίηση των βοσκοτοπικών δικαιωμάτων, θέτοντας ελάχιστο μέγεθος ζωικού κεφαλαίου (κατά δήλωση του κτηνοτρόφου) και δηλωμένο κύκλο εργασιών (μεγαλύτερου ή ίσου των 2.000,00 €).

Η νέα τροποποιητική ΚΥΑ υπ' αριθ. 3378/2025 (ΦΕΚ Β' 6327/26-11-2025) για την «εικονική» κατανομή των βοσκοτόπων στους κτηνοτρόφους της χώρας (τεχνική λύση), από τον νυν Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Τσιάρα, δημοσιεύτηκε με τη διαβεβαίωση ότι θα κατανεμηθούν βοσκότοποι μόνο σε παραγωγικούς αιγοπροβατοτρόφους και ότι τα βοσκοτόπια θα βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από την έδρα του κτηνοτρόφου μέχρι τον όμορο νομό ή εντός Κρήτης για τους Κρητικούς. Αντ' αυτών όμως, όχι μόνο δεν διόρθωσε αδικίες ή στρεβλώσεις, αλλά δημιούργησε νέες και χειρότερες, αφού, ειδικά στην Κρήτη:

- 29.000 άτομα έλαβαν βοσκότοπο, χωρίς να έχουν παραδώσει γάλα ή κρέας,
- 7.000 άτομα έλαβαν βοσκότοπο, με μοναδικό στοιχείο κτηνοτροφικής δραστηριότητας, τιμολόγιο αγοράς ζωοτροφών και
- χορηγήθηκαν βοσκότοποι σε 16.364 κτηνοτρόφους, σε περιοχές εκτός Κρήτης, όπως η Μύκονος, η Κως, η Σάμος, η Χίος, η Αιτωλοακαρνανία και η Πελοπόννησος.

2. Πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της Ελλάδας από τη Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ προετοιμάστηκε και εκδόθηκε, τον Δεκέμβριο του 2017 ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός 2017/2393 (Κανονισμός OMNIBUS). Με τον Κανονισμό αυτό, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 3, τροποποιήθηκε το Άρθρο 4(1)(η) του Κανονισμού 1307/2013 και έγινε μία σημαντικότερη για τη χώρα μας, όπως και για τις υπόλοιπες χώρες του Νότου της Ευρώπης, αναθεώρηση του ορισμού των βοσκοτόπων για την επίτευξη του οποίου η κυβέρνηση εργαζόταν ήδη από το 2016 οικοδομώντας τις κατάλληλες συμμαχίες με τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ισπανία, Ιταλία). **Συγκεκριμένα, με τον Κανονισμό OMNIBUS διευρύνθηκε ο ορισμός των βοσκοτόπων, δίνοντας τη δυνατότητα να γίνουν επιλέξιμα προς ενίσχυση τα θαμνολίβαδα και τα δασολίβαδα, με άλλα λόγια, «ο μεσογειακός τύπος βοσκοτόπου».**

Με την Απόφαση δε 1152/77796/1.6.2018 του Υπουργού ΑΑΤ και στο πλαίσιο των εθνικών επιλογών για την εφαρμογή των άμεσων ενισχύσεων κατ' εκτέλεση του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και του Καν. (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο ορισμός του μόνιμου βοσκότοπου όπως διαμορφώθηκε στον Κανονισμό Omnibus [άρθ.3 του Καν. (ΕΕ) 2017/2393], ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία. Μάλιστα με βάση το νέο ορισμό, η Ελληνική Δημοκρατία προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την αναίρεση των καταδικαστικών πρωτόδικων αποφάσεων. Οι αποφάσεις επί των αναιρέσεων εκδόθηκαν τον Φεβρουάριο και τον Μάιο του 2020 και δικαίωσαν την Ελλάδα, επιστρέφοντάς της συνολικά τετρακόσια εξήντα έξι (466) εκατ. ευρώ και κατοχυρώνοντας ουσιαστικά την επαναφορά των περίπου 10 εκατ. στρεμμάτων επιλέξιμων βοσκοτόπων που είχαν αποκλειστεί με το «Σχέδιο Δράσης».

Ωστόσο, ενώ οι θετικές συνέπειες αυτής της προσπάθειας της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ, που περιελάβανε επιπλέον ελέγχους της επιλεξιμότητας των εκτάσεων, έπρεπε να είχαν αξιοποιηθεί προς όφελος της κτηνοτροφίας μας, η κυβέρνηση της Ν.Δ. φάνηκε ανίκανη να προχωρήσει στις απαραίτητες ενέργειες για την αποτελεσματική υλοποίηση των παραπάνω νομοθετικών πρωτοβουλιών της

κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ που θα κατέληγαν σε μία λειτουργική εκπόνηση και εφαρμογή των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης.

3. Η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ αναγνωρίζοντας την άμεση και επιτακτική ανάγκη εκπόνησης και εφαρμογής των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, θεσμοθέτησε τον ν. 4351/2015 (ΦΕΚ 164 Α') «Βοσκήσιμες γαίες Ελλάδας και άλλες διατάξεις» και ακολούθησε η Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθ. 1058/71977/03.07.2017 (ΦΕΚ 2331 Β') με θέμα «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4351/2015 (ΦΕΚ 164 Α')». **Σύμφωνα με την ανωτέρω νομοθεσία τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης έπρεπε να εκπονηθούν και να εγκριθούν μέχρι τις 31/12/2019 με διάρκεια ισχύος επτά (7) ετών και τη δυνατότητα για αναθεώρηση και εκ νέου έγκρισή τους μετά το πέρας του διαστήματος αυτού.** Λόγω της αδυναμίας ή/και απροθυμίας των Περιφερειών να προχωρήσουν στην εκπόνηση και ολοκλήρωση των ΔΣΒ εντός αυτού του χρονικού διαστήματος, στις 4 Μαρτίου 2019 στον Ν. 4599 (ΦΕΚ 40) με τροποποίηση στο άρθρο 32 δόθηκε νέα παράταση μέχρι 31-12-2021.

Σε απάντηση σε σχετική ερώτηση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ στις 18-12-2020 (ΚΕ 140/43/6-10-2020) ο υπουργός ΑΑΤ Μ. Βορίδης αναφέρεται στην ΚΥΑ υπ' αριθ. 1058/71977/03.07.2017 ΚΥΑ (Β' 2331) με θέμα «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4351/2015 (ΦΕΚ 164 Α')» επισημαίνοντας ότι «καθορίζει τις προδιαγραφές, το περιεχόμενο και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης καθώς και τις διαδικασίες παρακολούθησης ορθής εφαρμογής τους» και ότι «τα Δ.Σ.Β. βρίσκονται στη φάση υπογραφής της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του ΥΠΑΑΤ και των 13 Περιφερειών της χώρας».

Αντίστοιχα σε ερώτηση βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ (9276/4-9-2020) στις 18-12-2020 απαντούσε: «Ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., κατόπιν των υπ' αριθ. 51760/2-7-2019 και 28915/11-5-2020 Διακηρύξεων προμήθειας ορθοφωτοχαρτών και διανυσματοποίησης του υποβάθρου αντίστοιχα, αναμένεται να προβεί σε κάλυψη της ανάγκης επικαιροποίησης του χαρτογραφικού υποβάθρου για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, εντός τριετούς κύκλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ευρωπαϊκών Κανονισμών. Σε συνέχεια των πρόσφατων αποφάσεων του Δ.Ε.Ε. στις υποθέσεις C-252/18P και C-797/18P, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας επικαιροποίησης του χαρτογραφικού υποβάθρου, προβλέπεται η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίνει ο διευρυμένος ορισμός του μόνιμου βοσκότοπου (κανονισμός Omnibus), σύμφωνα με τον οποίο η χρήση του βοσκότοπου αποτελεί βασική παράμετρο εφαρμογής, επί έκτασης με διευρυμένο πλέον είδος φυτοκάλυψης, έναντι της προγενέστερης κατάστασης όπου προσδιορίζονταν ποσοστιαία έκταση επιλέξιμης φυτοκάλυψης. Το συνολικό εύρος των τελικώς κατηγοριοποιησίμων εκτάσεων ως «βοσκήσιμες εκτάσεις», βάσει των ανωτέρω, προ της υλοποίησης της επικαιροποίησης, αναμένεται να προκύψει από τις σχετικές τεχνικές διαδικασίες και συσχετίσεις, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι βρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία Εθνικής Γεωγραφικής Πληροφοριακής Βάσης δεδομένων, με την ονομασία "Βοσκήσιμες Γαίες Ελλάδας", επί τη βάση Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης, όπως αυτά περιγράφονται στις σχετικές διατάξεις του ν. 4351/2015, τα οποία τεκμαίρουν τη

χρήση των βοσκήσιμων εκτάσεων, ώστε να αξιοποιηθεί στο επικαιροποιημένο Σύστημα Αναγνώρισης Αγροτεμαχίων».

Στην ίδια κατεύθυνση ο Υπουργός ΑΑΤ Σ. Λιβανός, σε απάντησή του σε ερώτηση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ (ΑΚΕ 3369/446/18-1-2021) στις 24-2-2021 (58/16697) αναφέρει ότι τα ΔΣΒ «βρίσκονται στην φάση υπογραφής της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ ΥΠΑΑΤ και των Περιφερειών της χώρας» και αναφέρει ότι ήδη είχε υπογραφεί η σύμβαση με την Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας και ενώ με ΔΤ του στις 19-2-2021 αναφέρει ότι συμβάσεις έχουν υπογραφεί και με τις Περιφέρειες Δυτ. Ελλάδας και Κρήτης. Παρ' όλα αυτά τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης, δεν συντάχθηκαν ούτε στην θητεία του Σ. Λιβανού διατηρώντας ένα θεσμικό κενό και ασάφειες επί των οποίων αναπτύχθηκε το σκάνδαλο και η διαπλοκή.

Τον Απρίλιο του 2024, ο Υπουργός ΑΑΤ Λ. Αυγενάκης επανέφερε το θέμα και σε τηλεδιάσκεψη με τους Περιφερειάρχες έθεσε ως στόχο «την ενεργοποίηση των ΔΣΒ, έως το τέλος του 2024», τον δε Ιούνιο του 2025 ο νυν Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Κ. Τσιάρας, ενώ αρχικά είχε δώσει παράταση για την υλοποίησή τους, έως το τέλος του 2026, στην συνέχεια απέσυρε από τις Περιφέρειες την ανάθεση παίρνοντας πίσω από αυτές και τους σχετικούς, γι' αυτό το έργο, παρακρατηθέντες πόρους. Μάλιστα, αποφάσισε να αναθέσει την εκπόνησή τους, στην «Κοινωνία της Πληροφορίας Μονοπρόσωπη Α.Ε.», για όλες τις Περιφέρειες, μέσω Προγραμματικής Σύμβασης (Υπουργική Απόφαση 150215/2025 - ΦΕΚ 3018/Β/18-6-2025) ανάμεσα στο ΥΠΑΑΤ και την «Κοινωνία της Πληροφορίας», το οποίο έργο θα χρηματοδοτηθεί από τα τέλη βόσκησης των Περιφερειών και από πόρους του Ταμείου Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.

Εν κατακλείδι, όπως προκύπτει από το διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για τον ΟΠΕΚΕΠΕ προς τη Βουλή, η έρευνα δεν εστίασε σε αυτή καθαυτή την «Τεχνική Λύση» και στα «Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης», αλλά αποκλειστικά «σε σημαντικό αριθμό ατόμων, που παρουσιάστηκαν ψευδώς ως νέοι ή νέες αγρότες, ιδιοκτήτες ή κυρίως ενοικιαστές μεγάλων εκτάσεων βοσκοτόπων, με σκοπό την απόκτηση δικαιωμάτων ενίσχυσης από το Εθνικό Απόθεμα. Οι βοσκότοποι αυτοί βρίσκονταν συχνά μακριά από τον τόπο κατοικίας των αιτούντων και ήταν ως επί το πλείστον δημόσια γη, που είχε διατεθεί αποκλειστικά για χρήση από κτηνοτρόφους χωρίς ιδιόκτητη γεωργική γη. Τα επόμενα έτη, έως το 2024, τα ίδια άτομα φέρονται να υπέβαλαν ψευδείς δηλώσεις ζωικού κεφαλαίου και να ζήτησαν τη διάθεση της αντίστοιχης δημόσιας γης για ενεργοποίηση και διατήρηση των δικαιωμάτων τους». Στη βάση αυτή, το διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αναφέρεται σε «φερόμενη ως δόλια κατανομή δικαιωμάτων πληρωμής από το Εθνικό Απόθεμα, που οργανώθηκε με συστηματικό τρόπο και σε ιδιαίτερα μεγάλη κλίμακα από εγκληματικές ομάδες που περιλάμβαναν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα στελέχη του ΟΠΕΚΕΠΕ, στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπαλλήλους του Τεχνικού Συμβούλου του ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς και ιδιοκτήτες Κέντρων Υποδοχής Δηλώσεων, μέσω των οποίων υποβάλλονται αιτήσεις για επιδοτήσεις».

4. Το Εθνικό Απόθεμα (ΕΑ)

Αποδίδεται στον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ ότι άνοιξε τον δρόμο στην χορήγηση Εθνικού Αποθέματος σε νεοεισερχόμενους στην γεωργία, στερώντας το από τους νέους γεωργούς και ότι με αυτή την απόφαση εκτίναξε το ύψος του χορηγούμενου ΕΑ επί της διακυβέρνησής του. Ποια όμως είναι η πραγματικότητα;

Στο πρώτο ζήτημα:

Δικαιώματα βασικής ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα χορηγούνται σύμφωνα με το άρθρο 30(6) και 30(7β) του Καν.(ΕΕ) 1307/2013 και την υπ' αριθ. 1930/81861/22-07-2015 (ΦΕΚ Β' 1691/14.8.2015) Υπουργική Απόφαση, όπως έχει τροποποιηθεί. Σε αυτή καθορίζονται οι δικαιούχοι του εθνικού αποθέματος και μια σειρά άλλες προϋποθέσεις.

Εκτός από τους γεωργούς νεαρής ηλικίας, δικαιούχοι, σύμφωνα με τον Κανονισμό είναι και οι νεοεισερχόμενοι, κάτι που προβλεπόταν και στην ΥΑ Καρασμάνη 104/2015 (Άρθρο 16, παρ.2) όπου αναφέρεται ότι «Το Εθνικό Απόθεμα χρησιμοποιείται για τη χορήγηση δικαιωμάτων ενίσχυσης, κατά προτεραιότητα σε γεωργούς νεαρής ηλικίας και σε γεωργούς που αρχίζουν τη γεωργική τους δραστηριότητα» αλλά και «(β) σε γεωργούς, ως αντιστάθμιση σε ειδικά μειονεκτήματα (γ) σε γεωργούς, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να λάβουν δικαιώματα βασικής ενίσχυσης λόγω ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων» προβλέψεις που καλύπτουν την χορήγηση ΕΑ και σε δικαιούχους με «χαμένη αξία» δικαιωμάτων του 2014 (Φόρμα 6) τους οποίους κληρονόμησε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και στους οποίους χορήγησε Εθνικό Απόθεμα στην κατανομή του 2017. Στη κατανομή δε του 2017 επέστρεψε και το 2% της αρχικής οριζόντιας περικοπής του 4,5% στους δικαιούχους της βασικής ενίσχυσης.

Επομένως το επιχείρημα ότι κακώς δόθηκε το δικαίωμα χορήγησης Εθνικού Αποθέματος σε νεοεισερχόμενους, είναι αστήρικτο και κόντρα στον Κανονισμό αλλά και στις Υπουργικές Αποφάσεις εφαρμογής του.

Στο δεύτερο ζήτημα:

Για το επιχείρημα ότι επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ εκτινάχθηκε η χορήγηση Εθνικού Αποθέματος, η κατάσταση έχει ως ακολούθως και επιβεβαιώνεται σε απάντηση του υπουργού ΥΠΑΑΤ Λιβανού σε ερώτηση του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ το 2021 (Ερώτηση ΑΚΕ 3369/446/18-1-2021), αλλά και από τους διαθέσιμους πίνακες κατανομής εκτάσεων, δικαιωμάτων και αξίας δικαιωμάτων.

Συγκεκριμένα:

- Για το 2015 δεν υπάρχουν στοιχεία κατανομής του Εθνικού Αποθέματος. Δεν αναφέρεται αναλυτικά ούτε ο κ. Λιβανός στην παραπάνω απάντησή του στη Βουλή.
- Το 2016 δεν χορηγήθηκε Εθνικό Απόθεμα.
- Το 2017 ενσωματώνει και μία ακόμα χρονιά αιτούντων (του 2016) και επομένως τόσο η αξία δικαιωμάτων (36.19 εκατ.) όσο και οι εκτάσεις (97.719 Ηα) είναι ανεβασμένα γιατί καλύπτουν δύο χρονιές. Η κατανομή μεταξύ εκτάσεων βοσκοτόπων και αροτραίων καλλιεργειών είναι σχετικά ισορροπημένη. Ισορροπημένη είναι και η αξία των δικαιωμάτων μεταξύ και των τριών περιφερειών ενισχύσεων (βοσκοτόπων, αροτραίων, δενδρωδών), όπως προκύπτει από την απάντηση του κ. Λιβανού .
- Το 2018 εμφανίζεται μία σημαντική συγκράτηση και μείωση στα 18 εκατ. στην αξία δικαιωμάτων Εθνικού Αποθέματος (που αντιστοιχεί σε μία χρονιά συγκριτικά με το 2017) πλην όμως ενισχύεται η κατανομή υπέρ των εκτάσεων βοσκοτόπων αλλά και της αξίας δικαιωμάτων τους.

- Το 2019 η κατάσταση ανατρέπεται. Το Εθνικό Απόθεμα ανεβαίνει στα 24.2 εκατ και διευρύνεται η απόσταση βοσκοτόπων, αροτραίων και δενδρωδών υπέρ των πρώτων.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι το Εθνικό Απόθεμα χορηγείται προς το τέλος του έτους και μετά από ελέγχους, ενστάσεις, προσφυγές συχνά ολοκληρώνεται μέσα στην επόμενη χρονιά.

Επομένως το 2019 η χορήγηση ΕΑ είναι αποκλειστικά χρονιά και ευθύνη της Κυβέρνησης ΝΔ.

- Το 2020 σχεδόν διπλασιάζεται το Εθνικό Απόθεμα στα 45 εκατ., οι εκτάσεις βοσκοτόπων υπερδιπλασιάζονται και κυριαρχούν μεταξύ των τριών αγρονομικών περιφερειών ενισχύσεων (βοσκοτόπων, αροτραίων και δενδρωδών)
- Το 2021 και 2022 ξεκινά η μείωση του Εθνικού Αποθέματος, λόγω της έναρξης ελέγχων από τον Πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ κ. Βάρρα και την δέσμευση ΑΦΜ που ξεκίνησαν το 2020.
- Σε όλα τα παραπάνω η Κρήτη ενισχύει την θέση της σε αριθμό δικαιούχων, έκταση και αξία δικαιωμάτων, αλλά αυτό κορυφώνεται από το 2019 (απάντηση 58/16697 Λιβανού στις 24-2-2021 σε ερώτηση του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ το 2021 (Ερώτηση ΑΚΕ 3369/446/18-1-2021).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο πίνακας κατανομής του Εθνικού Αποθέματος στην αγρονομική περιφέρεια των βοσκοτόπων ΠΕ1, όπου η μεταβολή της αξίας δικαιωμάτων της Κρήτης, τόσο ως απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό στο σύνολο της χώρας, εκτινάσσεται κυρίως μετά το 2019 για την Κρήτη. Μάλιστα, ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι η Κρήτη ξεκινά με 10,5% στο σύνολο των δικαιούχων το 2017 και αξία δικαιωμάτων στο 42,7% του συνόλου και φτάνει στο 36% στο σύνολο των δικαιούχων και ποσοστό αξίας δικαιωμάτων του Εθνικού Αποθέματος στους βοσκοτόπους στο 84,5%, το 2020.

Κατανομή Εθνικού Αποθέματος 2017-2020 ΠΕ1

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ-ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ-ΚΡΗΤΗ	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΑΞΙΑ ΕΑ ΣΕ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΥΣ-ΣΥΝΟΛΟ	ΑΞΙΑ ΕΑ ΣΕ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΥΣ-ΚΡΗΤΗ	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΕΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΕΑ-ΚΡΗΤΗ	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
2017	45.072	4.736	10,5%	12.735.897,2	5.439.276,7	42,7%	36.192.899,9	6.762.808,2	18,7%
2018	26.694	3.789	14,2%	8.343.044,2	5.925.755,6	71,0%	18.014.228,9	6.736.451,4	37,4%
2019	20.056	4.297	21,4%	14.725.430,1	11.881.882,8	80,7%	24.279.123,2	13.096.362,9	53,9%
2020	23.443	8.433	36,0%	33.019.395,9	27.907.776,1	84,5%	44.998.482,6	30.222.100,9	67,2%
ΑΥΞΗΣΗ 2017-2020									
		178,1%	342,3%	259,3%	513,1%	197,9%		446,9%	359,4%

- Εάν δε κάποιος παρακολουθήσει την αύξηση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων και του ζωικού κεφαλαίου της Κρήτης μεταξύ 2019-2025 θα διαπιστώσει ότι η αύξηση είναι κατακόρυφη από τα 4.1 εκατ. στα 2019, στα 7.1 το 2022 και στα 7.8 στο 2025 (σχεδόν διπλασιασμός 91%) μέσα σε έξι χρόνια, όπως προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ. Αντίστοιχα, σχεδόν διπλασιάζεται και ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων, από 15.4 χιλιάδες σε 28 χιλιάδες. Ενώ τα χρόνια διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, τόσο ο αριθμός εκμεταλλεύσεων όσο και το ζωικό κεφάλαιο, κρατιόντουσαν σταθερά κάτω από τις 15 χιλιάδες και κάτω από τα 4 εκατ. ζώα. Αυτά βεβαιώνονται και σε απάντηση του υφυπουργού ΥΠΑΑΤ Σ. Κελέτση στις 13-06-2024 στην υπ' αριθμ. 4886/24-5-2024 κοινοβουλευτική Ερώτηση. Αυτό

βεβαιώνει τις ειδικές συνθήκες που διαμορφώνονται στην Κρήτη μετά το 2019, με οργανωμένο τρόπο, για την απόσπαση/κατάχρηση κοινοτικών ενισχύσεων.

- Ενδιαφέρον έχει ότι σε υπόμνημά του προς την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, ο Ευ. Σημανδράκος (πρώην πρόεδρος ΟΠΕΚΕΠΕ) αναφέρει ότι από ελέγχους που άρχισαν το 2020 από τον Γ. Βάρρα με βάση καταγγελίες, που εντάθηκαν το καλοκαίρι του 2022, διαπιστώθηκε ότι από το 2018 ξεκίνησε από μικρές ομάδες οργανωμένη προσπάθεια για τη λήψη μέσω δημιουργίας τεχνητών συνθηκών σημαντικών ποσών ενισχύσεων βασικής ενίσχυσης, με απόσπαση κατανομής δικαιωμάτων βασικής ενίσχυσης μέσω του ΕΑ.

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνταν, κατά τον κ. Σημανδράκο, ήταν:

- Δήλωση μεγάλων εκτάσεων δημοσίων βοσκοτόπων ως ιδιόκτητων και παρουσίαση της χρήσης τους και κατοχής μέσω τριγωνικών μισθώσεων με μοναδικό έγγραφο ιδιοκτησίας το Ε9 του εκμισθωτή. Επρόκειτο για εκτάσεις πολύ μακριά από την έδρα της εκμετάλλευσης και παρά το ότι πρόκειται για βοσκοτόπους, οι αιτούντες δεν διέθεταν ζώα και τις δήλωναν για γεωργική χρήση ως βοσκοτόπους σε καλή γεωργική κατάσταση. Οι φερόμενες ως ιδιοκτήτες εκτάσεις βοσκοτόπων εμφανίζονταν σε νησιά του Αιγαίου και στη Βόρεια Ελλάδα σε ορεινές περιοχές όπως ο Γράμμος.

- Δήλωση ψευδούς υπερβολικού αριθμού ζώων, ώστε να αποσπούν αναλογικά εκτάσεις από την Τεχνική Λύση κατανομής δημόσιων βοσκοτόπων, τα οποία ζώα τα τοπικά κτηνιατρεία δεν ήλεγχαν αν υπήρχε η δυνατότητα τέτοιων αριθμών κατοχής ζώων.

Συνεπώς, η εκτίναξη του Εθνικού Αποθέματος και η «Κρητική επέλαση» είναι φανερό από τα δεδομένα ότι αποτελεί σκάνδαλο της ΝΔ και όχι του ΣΥΡΙΖΑ.

5. Διαχωρισμός βοσκοτόπων από ζωικό κεφάλαιο

Σύμφωνα με απόψεις και κριτική που εκφράζονται δημόσια, οι ιδιωτικοί βοσκοτόποι και ειδικότερα οι βοσκοτόποι χωρίς ζώα αποτέλεσαν όχημα ιδιοποίησης Εθνικού Αποθέματος και τούτο γιατί με «ευθύνη ΣΥΡΙΖΑ», όπως αναφέρεται, δημιουργήθηκε η «στρέβλωση» του διαχωρισμού βοσκοτόπων από ζωικό κεφάλαιο, κάτι που επίμονα αναφέρθηκε στην Εξεταστική Επιτροπή

- Σε ότι αφορά στην «νομιμότητα» του διαχωρισμού βοσκοτόπων από ζωικό κεφάλαιο για την ενεργοποίηση δικαιωμάτων που οδήγησε στην τροποποίηση της ΥΑ Καρασμάνη 104/7056/22-1-2015 για τις εθνικές επιλογές, διοικητικά μέτρα και διαδικασίες εφαρμογής άμεσων ενισχύσεων από την ΥΑ Αποστόλου 1337/2-7-2015, διευκρινίζεται ότι αυτό προέκυψε από το έγγραφο της DG AGRI, DS-CDP-2015-04-rev1 (1) προς όλα τα Κ-Μ της ΕΕ, με βάση το οποίο κρίθηκε απαραίτητο να τροποποιηθούν οι διατάξεις περί των κριτηρίων επιλεξιμότητας των εκτάσεων και να εισαχθούν ελεγκτικά κριτήρια για την ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 1307/2013 και του 'κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού' (Commission Delegated Regulation) (ΕΥ) Νο 639/2014 για τις άμεσες ενισχύσεις, μέχρι 31-1-2015.

Συγκεκριμένα, στον «κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 639/2014», αναφέρεται χαρακτηριστικά:

- Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, μια «γεωργική δραστηριότητα» δεν απαιτεί την παραγωγή, την εκτροφή ζώων ή την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων. Οι γεωργοί μπορούν, αντίθετα, να διατηρούν μια γεωργική έκταση σε κατάσταση που να την καθιστά κατάλληλη για βοσκή ή καλλιέργεια χωρίς προπαρασκευαστικές ενέργειες πέραν των συνήθων γεωργικών μεθόδων και μηχανημάτων ή, για γεωργικές εκτάσεις εκ φύσεως διατηρούμενες σε κατάσταση κατάλληλη για βοσκή ή καλλιέργεια, να πραγματοποιούν κάποια ελάχιστη δραστηριότητα. Δεδομένου ότι οι δύο τελευταίες δραστηριότητες απαιτούν αμφότερες την ανάληψη δράσης από μέρους του γεωργού, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί ένα ενωσιακό πλαίσιο εντός του οποίου τα κράτη μέλη θα θεσπίζουν τα περαιτέρω κριτήρια για τις εν λόγω δραστηριότητες.
- Έτσι, στη συνέχεια στο έγγραφο DS_CDP-2015-04 της DG AGR1 προς όλα τα Κ-Μ της ΕΕ αναφέρεται στο σημείο 2.1., ότι, για τα κριτήρια διατήρησης της γεωργικής γης σε κατάσταση κατάλληλη για βόσκηση ή καλλιέργεια, «η απαίτηση της 'ελάχιστης δραστηριότητας' σύμφωνα με το σημείο (ii) του Άρθρου 4(1) (c) του Κανονισμού 1307/2013 αποτελεί μian εναλλακτική μη-παραγωγικού χαρακτήρα... και αφορά περιοχές που δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγή ή δεν είναι γεωργικές περιοχές εκ φύσεως κατάλληλες για βοσκή. Επομένως, τα κριτήρια που πρέπει να γνωστοποιηθούν (στην Ε.Ε.) κάτω από την ερώτηση 1 της φόρμας 17 δεν πρέπει να συνδέονται με την παραγωγή (π.χ. η βόσκηση/ελάχιστες απαιτήσεις πυκνότητας ζωικού κεφαλαίου, δεν θα πρέπει να αποτελούν σημείο γνωστοποίησης υπό αυτό το σημείο)».

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ανταποκρινόμενη στο παραπάνω έγγραφο της Ε.Ε. (που αγνόησε ο Καρασμάνης) τροποποιεί την ΥΑ 104/7056 (ΦΕΚ 147/22-1-2015) με την ΥΑ 1584/66059 (ΦΕΚ 1337/2-7-2015) (2) στα σημεία που αφορούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας των εκτάσεων και εισάγει αυστηρότερα ελεγκτικά κριτήρια για την ομοιόμορφη εφαρμογή τους σε όλη την Ελλάδα. Αξίζει εδώ να διευκρινιστεί ότι οι αλλαγές δεν περιορίζονται μόνο στις επιλογές βοσκοτόπων χωρίς ζώα (χωρίς παραγωγή) αλλά αφορούν και στις αρόσιμες καλλιέργειες και στους δενδρώνες χωρίς παραγωγή, υπό την προϋπόθεση ότι οι εκτάσεις βρίσκονται σε «καλή γεωργική κατάσταση», η επιλεξιμότητα αφορά όλο το έτος και ελέγχεται με επιτόπιους ελέγχους.

Συγκεκριμένα, η ΥΑ Αποστόλου καταργεί το σημείο (γ) της παραγράφου 4 του άρθρου 2 της ΥΑ Καρασμάνη, που αφορά στην διαζευκτική αναφορά του ορισμού της γεωργικής δραστηριότητας ως «ελάχιστη δραστηριότητα σε γεωργικές περιοχές εκ φύσεως κατάλληλες για βοσκή ή καλλιέργεια» καθώς και την παράγραφο 5, που διευκρινίζει τι νοείται ως «ελάχιστη δραστηριότητα», και τα αντικαθιστά με την αναλυτική παράγραφο 6 στο άρθρο 40, όπου σημειώνονται τα παρακάτω:

«Για να είναι επιλέξιμες, οι εκτάσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στον ορισμό του επιλέξιμου εκταρίου καθ' όλο το ημερολογιακό έτος, εκτός από περίπτωση ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων. Η επιλεξιμότητα των εκτάσεων ελέγχεται στο πλαίσιο των επιτόπιων ελέγχων του δείγματος ως εξής:

A. Για τις αρόσιμες εκτάσεις σε παραγωγή σύμφωνα με την παρ. 4.α του άρθρου 2, ελέγχεται η ύπαρξη καλλιέργειας, ή η συγκομιδή προϊόντων, ή η ύπαρξη υπολειμμάτων καλλιέργειας.

B. Για τους βοσκότοπους σε παραγωγή σύμφωνα με την παρ. 4.α του άρθρου 2, η διατήρηση ζωικού κεφαλαίου τουλάχιστον 0,7 ΜΜΖ/εκτάριο.

Γ. Για τους δενδρώνες σε παραγωγή σύμφωνα με την παρ. 4.α του άρθρου 2, η συγκομιδή ή το κλάδεμα καρποφορίας, ή ο καθαρισμός του υποορόφου του δενδρώνα ετησίως.

Δ. Για τις αρόσιμες εκτάσεις σε καλή γεωργική κατάσταση σύμφωνα με την παρ. 4.β του άρθρου 2, η εφαρμογή μίας άροσης ανά έτος.

Ε. Για τους βοσκότοπους σε καλή γεωργική κατάσταση σύμφωνα με την παρ. 4.β του άρθρου 2, η κοπή και απομάκρυνση της βλάστησης ώστε η πλώδης βλάστηση να μην υπερβαίνει το ύψος των εβδομήντα εκατοστών.

ΣΤ. Για τους δενδρώνες σε καλή γεωργική κατάσταση σύμφωνα με την παρ. 4.β του άρθρου 2, ο καθαρισμός του υποορόφου του δενδρώνα ανά 2 έτη ή η εφαρμογή κλαδέματος κλαδοκάθαρου το αργότερο ανά δύο έτη».

Είναι σημαντικό να ξεκαθαρισθεί αν οι ιδιωτικοί βοσκότοποι και ειδικότερα οι βοσκότοποι χωρίς ζώα αποτέλεσαν το όχημα ιδιοποίησης ΕΑ λόγω της ΥΑ 1584/66059 (ΦΕΚ 1337/2-7-2015) ή αν οι ιδιωτικοί βοσκότοποι, η έκταση των οποίων εκτινάσσεται και σε αυτή την περίπτωση μετά το 2019, αφορούν άλλη μία μορφή δημιουργίας τεχνητών συνθηκών και καταστρατήγησης των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου.

Όπως προκύπτει από πίνακα σε απάντηση του Μ. Βορίδη, υπουργού ΑΑΤ, σε ερώτηση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ (ΑΚΕ 140/43/6-10-2020) (4), οι δηλωθέντες ιδιωτικοί βοσκότοποι εμφανίζουν άξια αναφοράς αύξηση, κυρίως το 2019 (από 209.102 Ha το 2018 σε 244.178 Ha το 2019). Αυτό επιβεβαιώνεται και σε πίνακα που κατέθεσε ο μάρτυρας Γ. Κέντρος στην Εξεταστική όπου μεταξύ 2019 και 2020 η έκταση των ιδιωτικών βοσκοτόπων αυξάνεται από 262.182 το 2019 σε 360.480 Ha – κοντά στις 100.000 Ha δηλαδή - και σε 512.000 Ha το 2022 – πάνω από 150.000 Ha περίπου- σε τρία χρόνια για να πέσει στην συνέχεια στα 407.538 Ha το 2024. Αν εξετάσουμε την κατανομή των ιδιωτικών βοσκοτόπων σε αυτούς με ζώα και αυτούς χωρίς ζώα προκύπτει ότι και εδώ τόσο οι δικαιούχοι όσο και οι εκτάσεις αυξάνονται κυρίως μετά το 2019 μέχρι το 2024. Μόνη εξαίρεση αυτοί των ιδιωτικών βοσκοτόπων χωρίς ζώα όπου μετά το 2022 εμφανίζεται μια άξια αναφοράς κάμψη σε δικαιούχους αλλά και σε έκταση (λόγω της έρευνας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας).

Ειδικότερα, από επεξεργασία της απάντησης Λιβανού στις 24-2-2021 στην Ερώτηση (ΑΚΕ 3369/446/18-1-2021) βουλευτών του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ για την κατανομή του Εθνικού Αποθέματος σε ιδιωτικούς βοσκότοπους, προκύπτουν τα παρακάτω εξαιρετικά ενδιαφέροντα, για την Κρήτη, στοιχεία:

- Εκτίναξη του αριθμού των δικαιούχων της Κρήτης (αποκλειστικά σχεδόν) από 99 το 2017 σε 120 το 2018 σε 339 το 2019 και σε 701 το 2020.
- Εκτίναξη των εκτάσεων των επιλέξιμων ιδιωτικών βοσκοτόπων τους από 720 Ha το 2017 σε 804 Ha το 2018 σε 4.757 το 2019 και σε 10.508 Ha το 2020.
- Ενώ ακόμα πιο εκκωφαντική είναι η εκτίναξη των ιδιωτικών βοσκοτόπων χωρίς ζώα στην Κρήτη, από 204 Ha το 2017 σε 558 Ha το 2018 σε 2.846 Ha το 2019 και σε 9.383 το 2020.

Από τα ανωτέρω, επιβεβαιώνεται ότι η Κρήτη από το 2019 κυρίως τόσο στην κατανομή του ΕΑ συνολικά όσο και στην κατανομή ΕΑ στους ιδιωτικούς βοσκότοπους αλλά και σε αυτούς χωρίς ζώα, έχει πρωτεύοντα ρόλο.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2019 οι ιδιωτικοί βοσκότοποι της Κρήτης χωρίς ζώα που έλαβαν ΕΑ αγγίζουν το 97% περίπου του συνόλου των ιδιωτικών βοσκοτόπων στην χώρα.

Εκτάσεις ιδιωτικών βοσκότοπων, των γεωργών που έλαβαν εθνικό απόθεμα με εκτάσεις βοσκότοπων στην περιφέρεια των βοσκοτόπων (ΠΕ1), ανά έτος κατανομής

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ-ΚΡΗΤΗ	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ ΟΠΟΙΟΥΣΙΝ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ (Ha)	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ ΟΠΟΙΟΥΣΙΝ-ΚΡΗΤΗ (Ha)	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ ΧΩΡΙΣ ΖΩΑ-ΣΥΝΟΛΟ (Ha)	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ ΧΩΡΙΣ ΖΩΑ-ΚΡΗΤΗ (Ha)	% ΚΡΗΤΗ-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
2017	177	99	55,9%	1032	720	69,8%	308	204	66,4%
2018	178	120	67,4%	1019	804	78,9%	680	558	82,1%
2019	406	339	83,5%	4967	4757	95,8%	2945	2846	96,6%
2020	848	701	82,7%	12455	10508	84,4%	11268	9383	83,3%
Μεταβολή 2017-2020	379%	608%		1107%	1358%		3556%	4488%	

Από την εξέταση των στοιχείων από το 2017, παρατηρούμε ότι οι άξιες λόγου μεταβολές στους ιδιωτικούς βοσκότοπους εμφανίζονται μετά το 2019. Από το 2017 στο 2020, ο αριθμός των δικαιούχων εθνικού αποθέματος στην Κρήτη με χρήση ιδιωτικών βοσκοτόπων 7πλασιάστηκε (από 99 σε 701), η έκταση των ιδιωτικών βοσκοτόπων στην Κρήτη 15πλασιάστηκαν, εκ των οποίων αυτοί χωρίς ζώα σχεδόν 46πλασιάστηκαν. Μία αύξηση, η οποία υποδηλώνει κεντρικό σχεδιασμό και την ανοχή τουλάχιστον από τις ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου και του ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς είναι αδύνατον να πέρασαν απαρατήρητες αυτές οι σημαντικές μεταβολές.

Αυτό που αναδεικνύεται από την υπόθεση του σκανδάλου ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ότι επί ΝΔ καταστρατηγήθηκε όχι μόνο η εναρμόνιση με τον ευρωπαϊκό κανονισμό σχετικά με την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας και τον διαχωρισμό βοσκοτόπων από ζωικό κεφάλαιο, αλλά και οι άλλες νομοθετικές εφαρμογές για την άσκηση της αγροτικής πολιτικής όπως η κατανομή του ΕΑ και η εφαρμογή της τεχνικής λύσης.

Βασικό «εργαλείο» υπήρξε αυτό της χαλάρωσης κάθε έννοιας επιτόπιου ελέγχου και νομιμοποιητικών εγγράφων που επέτρεψαν την δημιουργία

τεχνητών συνθηκών καταπάτησης του ενωσιακού δικαίου, όπως εμφατικά καταγράφεται τόσο στο πόρισμα της ευρωπαϊκής εισαγγελίας όσο και στις καταθέσεις μαρτύρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ - ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1. Με το υπ' αριθμ. πρωτ. 36590/25-6-25 έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης Φλωρίδη Γεώργιου, διαβιβάστηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 86 παρ. 1 και 2 και 83 του Συντάγματος, των άρθρων 1 και 4 του ν. 3126/2003 περί ποινικής ευθύνης Υπουργών και 153 παρ. 2 του Κανονισμού της Βουλής, το υπ' αριθμ. πρωτ. 4739/24-6-25 έγγραφο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, καθώς και το με αριθμ. πρωτ. ΓΕΕΕ ΕΜΠ 367/25/19-6-25 έγγραφο του Ελληνικού Γραφείου των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων με τη συνημμένη ΑΒΜ Ε.Ε.Ε 2024/98 (Reference Number 1299/2024) ποινική δικογραφία, σε αντίγραφο.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο υπ' αριθμ. πρωτ. 4739/24-6-25 έγγραφο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, υποβάλλονται, χωρίς αξιολόγηση, επικυρωμένα αντίγραφα της με ΑΒΜ Ε.Ε.Ε 2024/98 (Reference Number 1299/2024) ποινικής δικογραφίας, που υποβλήθηκε από τις Ευρωπαϊκές Εντεταλμένες Εισαγγελίες Ευγενία Κυβέλου και Ελένη Σίσκου, κατά των πρώην Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Μαυρουδή (Μάκη) Βορίδη και Ελευθέριου Αυγενάκη.

Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 367/25/19-6-25 έγγραφο του Ελληνικού Γραφείου των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων στο πλαίσιο της αυτοπρόσωπης προκαταρκτικής εξέτασης, που διενεργείται για την διακρίβωση τυχόν τέλεσης των ακόλουθων πράξεων: α) Απιστία σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., από την οποία προκλήθηκε ζημία άνω των 120.000 ευρώ, κατά συναυτουργία, κατ' εξακολούθηση, β) συνέργεια στην ως άνω πράξη, κατ' εξακολούθηση και γ) εγκληματική οργάνωση (άρθρα 26α, 27, 47, 94, 98, 187 παρ. 1 και 390 παρ. 1, 2 ΠΚ και 24 παρ. 4, 26 παρ. 1 και 3 Ν. 4689/2020), προέκυψαν στοιχεία τα οποία αυτά σχετίζονται με τους πρώην Υπουργούς Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ.κ. Βορίδη Μαυρουδή και Αυγενάκη Ελευθέριου. Τα στοιχεία αυτά αφορούν συγκεκριμένα για τα αδικήματα της συνέργειας και της ηθικής αυτουργίας σε απιστία σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., από την οποία προκλήθηκε ζημία άνω των 120.000 ευρώ - που σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο τυποποιείται ως έγκλημα κακουργηματικού χαρακτήρα. Τα ως άνω στοιχεία υποβάλλονται χωρίς οποιαδήποτε αξιολόγηση προκειμένου να διαβιβαστούν στη Βουλή πριν τη λήξη της τρέχουσας δεύτερης τακτικής βουλευτικής συνόδου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 παρ. 1, 2 του Συντάγματος και 4 παρ. 1, 2, 3, 4 του Ν 3126/2003.

2. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Εντεταλμένες Εισαγγελίες, η παρούσα υπόθεση προέρχεται από την υπόθεση I.001299/2024. Πρόκειται για δικογραφία που σχηματίστηκε κατόπιν καταγγελιών του Γρηγόριου Βάρρα, ο οποίος διετέλεσε πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ, από τις 19/11/2019 μέχρι τις 10/11/2020 και την οποία αποφάσισαν οι ανωτέρω να διαχωρίσουν με αποκλειστικό σκοπό την άμεση αποστολή αποδεικτικών στοιχείων, που προέκυψαν κατά την πορεία της έρευνας, στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το Άρθρο 86 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τους δύο ως άνω πρώην Υπουργούς Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και αδικήματα που φέρονται να τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Όπως προκύπτει από το διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας υπήρξαν **«ισχυρές ενδείξεις ότι μέλη της Διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ προσπαθούν να παρακάμψουν διαδικασίες ελέγχου, και ακόμη να τιμωρήσουν υπαλλήλους, τους οποίους θεωρούν υπεύθυνους για τους ελέγχους που διεξάγονταν».**

Όλα τα ανωτέρω δε, φέρεται να γίνονταν είτε κατ' εντολή Υπουργού για εκλογική επιρροή, είτε με δική τους πρωτοβουλία, παρέχοντας ενισχύσεις σε αιτούντες που δεν πληρούσαν τα απαραίτητα κριτήρια.

Η έρευνα αφορά, μεταξύ άλλων, καταγγελίες σύμφωνα με τις οποίες, κατά την περίοδο 2019 έως 2022, σημαντικός αριθμός ατόμων παρουσιάστηκε ψευδώς ως νέοι ή νέες αγρότες, ιδιοκτήτες ή κυρίως ενοικιαστές μεγάλων εκτάσεων βοσκοτόπων, με σκοπό την απόκτηση δικαιωμάτων ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα. Οι βοσκότοποι αυτοί βρίσκονταν συχνά μακριά από τον τόπο κατοικίας των αιτούντων και ήταν ως επί το πλείστον δημόσια γη που είχε διατεθεί αποκλειστικά για χρήση από κτηνοτρόφους, χωρίς ιδιόκτητη γεωργική γη. Τα επόμενα έτη, έως το 2024, τα ίδια άτομα φέρονται να υπέβαλαν ψευδείς δηλώσεις ζωικού κεφαλαίου και να ζήτησαν τη διάθεση της αντίστοιχης δημόσιας γης για ενεργοποίηση και διατήρηση των δικαιωμάτων τους.

Η φερόμενη ως δόλια κατανομή δικαιωμάτων πληρωμής από το εθνικό απόθεμα οργανώθηκε με συστηματικό τρόπο και σε ιδιαίτερα μεγάλη κλίμακα από εγκληματικές ομάδες που περιελάμβαναν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα στελέχη του ΟΠΕΚΕΠΕ, στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπαλλήλους του Τεχνικού Συμβούλου του ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς και ιδιοκτήτες Κέντρων Υποδοχής Δηλώσεων, μέσω των οποίων υποβάλλονται αιτήσεις για επιδοτήσεις.

3. Όσον αφορά στη νομική κατάσταση των παραπάνω ισχυρισμών, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζονται τα εξής αδικήματα:

α) Υπεξαίρεση σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 22(1) του Κανονισμού της ΕΡΡΟ, 4(3) στοιχ. β της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371.

β) Συνδρομή σε υπεξαίρεση κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ – Άρθρο 22(1) του Κανονισμού της ΕΡΡΟ, 5(1), 4(3) στοιχ. β της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371.

γ) Υποκίνηση στη διάπραξη των παραπάνω αναφερόμενων αδικημάτων – Άρθρο 22(1) του Κανονισμού της ΕΡΡΟ, 5(1), 4(3) στοιχ. β της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371.

δ) Συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση με στόχευση στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ – Άρθρο 22(2) του Κανονισμού της ΕΡΡΟ, τα οποία στο εθνικό δίκαιο τυποποιούνται και τιμωρούνται ως:

i) Κακουργηματική Απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, τελούμενη από κοινού και κατ' επανάληψη, με ζημία άνω των 120.000 ευρώ [Άρθρα 26α, 27, 94, 98, 390 παρ. 1 και 2 Ποινικού Κώδικα και 24 παρ. 4, 26 παρ. 1 και 3 του Νόμου 4689/2020].

ii) Συνέργεια στην κακουργηματική απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, με τα ίδια χαρακτηριστικά.

ii) Υποκίνηση στην απιστία, με τα ίδια χαρακτηριστικά.

iv) Εγκληματική οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη των παραπάνω αδικημάτων–Άρθρα 26α, 27, 187 παρ. 1 ΠΚ.

II. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ-ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

1. Σύμφωνα με την έρευνα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, στελέχη της Διοίκησης και υπάλληλοι του ΟΠΕΚΕΠΕ –συμπεριλαμβανομένων Προϊσταμένων Διευθύνσεων τόσο της Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και των Περιφερειακών Διευθύνσεων– καθώς και εκπρόσωποι από συγκεκριμένα Κέντρα Υποδοχής Δηλώσεων, **ενήργησαν οργανωμένα προκειμένου να δημιουργήσουν ένα σύστημα απουσίας ελέγχων και να εξασφαλίσουν την πληρωμή αιτήσεων που δεν πληρούσαν τις νομικές προϋποθέσεις. Ειδικότερα, “υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι μέλη της Διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ προσπαθούν να παρακάμψουν τις διαδικασίες ελέγχου, και ακόμη να τιμωρήσουν υπαλλήλους που θεωρούν υπεύθυνους για τους ελέγχους αυτούς”**. Φέρονται δε, να ενεργούν είτε κατόπιν εντολής του αρμόδιου Υπουργού, προκειμένου να αυξήσει την εκλογική του επιρροή, είτε με δική τους πρωτοβουλία για να διευκολύνουν αιτούντες αγροτικών ενισχύσεων που δεν πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, ώστε να λαμβάνουν παράνομα επιδοτήσεις.

2. Ένα τυπικό παράδειγμα, είναι η περίπτωση του Γεώργιου Ξυλούρη, παραγωγού από την Κρήτη, όπου ο ίδιος όπως και μέλη της οικογένειάς του δήλωναν ψευδή αριθμό ζώων, καθώς και επιλέξιμες εκτάσεις εκτός Κρήτης, στα νησιά Χίο και Πάρο. Τόσο ο τότε Αντιπρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ Κυριάκος Μπαμπασιδής (διατελέσας αντιπρόεδρος την περίοδο 22/7/22-29/12/23), όσο και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης (διατελέσας Γ.Γ την περίοδο Ιουνίου 2019-Ιουνίου 2025) Γεώργιος Στρατάκος, επέμεναν να πληρωθούν τα μέλη της οικογένειας Ξυλούρη. Ο Μπαμπασιδής Κυριάκος επιβεβαίωσε εγγράφως ότι «μετά από συστημικό έλεγχο 21 ΑΦΜ, διαπιστώθηκε ότι δεν έχουν γη εκτός Κρήτης, τους έχει αποδοθεί ποσοστό κοινοτικών βοσκοτόπων, επομένως ίσως δεν απαιτείται διοικητικός έλεγχος», ενώ ο Σημανδράκος Ευάγγελος ως Πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ (διατελέσας Πρόεδρος την περίοδο 21/07/2022–Δεκέμβριος 2023), είχε διατάξει έλεγχο. Εν τέλει, τα μπλοκαρισμένα ΑΦΜ της οικογένειας Ξυλούρη δεν πληρώθηκαν το 2024, μετά από σχετικό ενημερωτικό σημείωμα της 30ης Νοεμβρίου 2023 από την Παρασκευή Τυχεροπούλου, τότε Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Άμεσων Ενισχύσεων και Αγοράς, στο οποίο σημειωνόταν ότι τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δεν είχαν υποβληθεί εγκαίρως.

Οι απομαγνητοφωνημένες συνομιλίες μεταξύ του Γεώργιου Ξυλούρη και του Γεώργιου Στρατάκου τον Νοέμβριο 2024, είναι χαρακτηριστικές της δράσης του συστήματος, εντός και εκτός ΟΠΕΚΕΠΕ. Συγκεκριμένα, ο Γεώργιος Ξυλούρης ρωτούσε τον Γιώργο Στρατάκο για την <<υπόθεση Τυχεροπούλου>>, υπονοώντας προφανώς ενέργειες για την απομάκρυνσή της από τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Ο Γεώργιος Ξυλούρης επίσης φαίνεται να ενδιαφέρεται για την αντικατάσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελέως Πόπης Παπανδρέου, από το γραφείο της ΕΡΡΟ στην Αθήνα, επειδή εκείνη είχε ορίσει την Παρασκευή Τυχεροπούλου ως εμπειρογνώμονα σε προκαταρκτική δικογραφία που χειριζόταν η ίδια. Κατά τη συνομιλία του, με τη Βασιλική Ζαφειρίου, την τότε Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου της Περιφερειακής Διεύθυνσης Κρήτης του ΟΠΕΚΕΠΕ, ο Γεώργιος Ξυλούρης την ενημερώνει λεπτομερώς για τις ενέργειες εναντίον της Τυχεροπούλου από τον Πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ, Κυριάκο Μπαμπασιδή, για τις οποίες, όπως λέει, έχει άμεση πληροφόρηση. Επιπλέον, ενημερώνει την κα Ζαφειρίου για παρέμβαση που έκανε με δική του πρωτοβουλία σε μέλος της Κυβέρνησης, με σκοπό την απομάκρυνση της Παπανδρέου από τη θέση της. Ο Γεώργιος Ξυλούρης αναφέρεται επίσης σε αγωγή που έχει καταθέσει κατά της Παρασκευής Τυχεροπούλου και ισχυρίζεται σε συνομιλία του, ότι ο πρώην Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ελευθέριος Αυγενάκης, με τον οποίο είχε εξαιρετική σχέση, του ζήτησε να υποβάλει την αγωγή.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι επιβλήθηκε από τη Διοίκηση του ΟΠΕΚΕΠΕ στην Παρασκευή Τυχεροπούλου, πρώην Διευθύντρια του Οργανισμού και Ειδική Επιστημονική Συνεργάτιδα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και μάρτυρα – κλειδί στο σκάνδαλο με τις αγροτικές επιδοτήσεις, πειθαρχική ποινή στέρησης μισθού και αυτό σε συνέχεια της πειθαρχικής διαδικασίας που είχε ασκήσει ο τέως πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ, Κυριάκος Μπαμπασιδής, από τις 24 Σεπτεμβρίου 2024, εις βάρος της, για «παράβαση εχεμύθειας» και για «ανάξια για υπάλληλο συμπεριφορά».

3. Με την υπ' αριθ. πρωτ. 32786/3-6-2024 εντολή του Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ Κυριάκου Μπαμπασιδή, η Περιφερειακή Διεύθυνση Κρήτης διατάχθηκε να διενεργήσει ειδικό διοικητικό έλεγχο σε 20 παραγωγούς/μέλη της οικογένειας Ξυλούρη για το έτος 2023. Όπως προκύπτει από το σχετικό έγγραφο, η εντολή αυτή δόθηκε έπειτα από αίτημα της Εισαγγελίας ΕΡΡΟ Αθηνών (29/4/2024) για πληροφορίες σχετικά με τους εν λόγω παραγωγούς. Ο έλεγχος ολοκληρώθηκε, και σύμφωνα με την έκθεση με αριθμ. πρωτ. 78309/10-12-2024 της Περιφερειακής Διεύθυνσης Κρήτης, διαπιστώθηκε εκτεταμένη απάτη στις αιτήσεις πληρωμών. Έντεκα από τους ελεγχθέντες είχαν ζητήσει πληρωμές για το 2023, ενεργοποιώντας δικαιώματα χωρίς να κατέχουν τα αντίστοιχα στρέμματα, καθώς είτε είχαν δηλώσει ενοικιαζόμενα αγροτεμάχια με εκμισθωτές άλλους συγγενείς τους (που και αυτοί τα είχαν δηλώσει ως ιδιόκτητα), είτε δεν είχαν τίτλους ιδιοκτησίας, είτε διέθεταν τίτλους για πολύ μικρότερες εκτάσεις. Αποτέλεσμα ήταν να απορριφθούν όλα τα δηλωμένα αγροτεμάχια, εκτός από τα δημόσια βοσκοτόπια που τους είχαν κατανεμηθεί στο πλαίσιο της «τεχνικής λύσης».

4. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. πρωτ. 62124/10-10-2024 σημείωμα του Προϊσταμένου της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, που εκδόθηκε

έπειτα από εντολή ελέγχου, διενεργήθηκε έλεγχος σε 110 παραγωγούς. Για όσους δεν είχαν προηγουμένως ελεγχθεί, εξετάστηκαν από την υπηρεσία του. Μόνο για λίγα από τα δηλωμένα αγροτεμάχια βρέθηκε αποδεικτικό κυριότητας, με αποτέλεσμα να εγκριθεί μόλις το 5% των εκτάσεων που είχαν δηλωθεί.

5. Σε καταγεγραμμένες συνομιλίες, εμφανίζεται επίσης ο Ελευθέριος Ζερβός, ο οποίος ορίστηκε Αντιπρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ με απόφαση του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Ελευθερίου Αυγενάκη (ΦΕΚ 43/23-1-2024), ως στενός συνεργάτης και άνθρωπος απόλυτης εμπιστοσύνης του. Ο Ελευθέριος Ζέρβος συνομιλεί καθημερινά, κυρίως με Κρητικούς, για θέματα ενισχύσεων και ελέγχων ενώ εμφανίζεται συχνά μαζί με τον Ελευθέριο Αυγενάκη σε δημόσιες εκδηλώσεις, κυρίως στην Κρήτη. Σε συνομιλία του με τον κ. Νικόλαο Κεφαλογιάννη, στις 03/01/2025, ο Ελευθέριος Ζερβός που κατάγεται από την περιοχή Ζωνιανά της Κρήτης, ενημερώνει τον κ. Ν. Κεφαλογιάννη για ανώνυμη καταγγελία που αφορά εκατόν πενήντα (150) άτομα από δύο οικογένειες των Ζωνιανών, Παπαδάκη και Καββαλού, που φέρονται να έχουν δηλώσει υπερβολικό αριθμό ζώων. Η καταγγελία αυτή αναφέρθηκε επίσης ότι κοινοποιήθηκε στον Περιφερειακό Διευθυντή Κρήτης, Κωνσταντίνο Αλεξόπουλο.

Σε συνομιλία του με τον Ελευθέριο Ζερβό, που πραγματοποιήθηκε στις 11-12- 2024, ο Αλεξόπουλος Κωνσταντίνος ανέφερε ότι στις 29-07-2024 του ζητήθηκε ενημέρωση σχετικά με τις ενέργειες της υπηρεσίας του, στο πλαίσιο προκαταρκτικής εξέτασης από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Ρεθύμνου. Κατέθεσε ότι γνώριζε για την καταγγελία και ότι είχε εντολή να προχωρήσει σε ελέγχους, αλλά λόγω φόρτου εργασίας θα εκτελούνταν αργότερα. Μάλιστα, στην ίδια συνομιλία, ανέφερε ότι είχε ενημερώσει, την ίδια ημέρα, για την κατάθεσή του την Σταυρούλα Κουρμεντζά, τότε Διευθύντρια Τεχνικών Ελέγχων του ΟΠΕΚΕΠΕ. Ο Κωνσταντίνος Αλεξόπουλος επίσης είχε ενημερώσει τον Κυριάκο Μπαμπασιδή για την κλήτευση του από τον Εισαγγελέα. Πέραν του Μπαμπασιδή Κυριάκου, ενημέρωσε και τον Ελευθέριο Ζέρβο, αφού προηγουμένως είχε ενημερώσει τον Γιάννη Τρουλλινό, χωρίς να είναι ξεκάθαρο γιατί ο τέως πλέον μετά τις αποκαλύψεις, διευθυντής του πολιτικού γραφείου του κ. Ιωάννη Κεφαλογιάννη, ενημερώθηκε πριν τον αρμόδιο Αντιπρόεδρο.

6. Σε άλλες καταγεγραμμένες συνομιλίες, ο Κυριάκος Μπαμπασιδής αποδίδει την πληρωμή των μπλοκαρισμένων ΑΦΜ (που βρίσκονται υπό έρευνα για ποινικά αδικήματα), στους Ελευθέριο Ζερβό, Γεώργιο Κέντρο (Διευθυντή Διευθύνσεων Άμεσων Ενισχύσεων και Αγοράς του ΟΠΕΚΕΠΕ), Ζωή Πολιτοπούλου (υπάλληλο της ίδιας Διεύθυνσης). Συγκεκριμένα, στις 14-11-2024, ο Μπαμπασιδής αναφέρει σε άγνωστο συνομιλητή ότι οι Κέντρος και Ζέρβος πλήρωσαν όλα τα ΑΦΜ που είχαν δεσμευτεί από την Εισαγγελία. Στις 13-11-2024 καταγράφεται συνομιλία μεταξύ του Μπαμπασιδή Κυριάκου και του Γιάννη Τρουλλινού, στενού συνεργάτη και τ. διευθυντή του πολιτικού γραφείου του κ. Ιωάννη Κεφαλογιάννη, όπου συζητείται η πληρωμή των δεσμευμένων ΑΦΜ. Σύμφωνα με τον Μπαμπασιδή, τα συγκεκριμένα ΑΦΜ πληρώθηκαν κατά την απουσία του στην Ουγγαρία, και αφού η Πολιτοπούλου, ο Γ. Κέντρος και ο Ελ. Ζέρβος “παραποίησαν τα αρχεία”. Αναφέρεται, επίσης, ότι μεταξύ των πληρωμένων ΑΦΜ υπήρχε και παραγωγός από τη Νίσυρο, ο οποίος είχε προκαλέσει επεισόδιο με υπάλληλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, με τον Τρουλλινό να αναφέρει ότι αυτός ο παραγωγός διαδίδει πως ο Ελ. Αυγενάκης κανόνισε την πληρωμή του.

7. Αυτό το οποίο είναι ιδιαίτερα εμφανές στην περίπτωση των μελών της ομάδας που λειτουργούσε εντός και εκτός ΟΠΕΚΕΠΕ, είναι ότι προσάρμοσαν τις ενέργειές τους ανάλογα με την πορεία των εισαγγελικών ερευνών, προσπαθώντας να δώσουν την εντύπωση ότι τηρούνται οι νόμιμες διαδικασίες. Ωστόσο, ο πραγματικός τους στόχος δεν ήταν η ουσιαστική εφαρμογή ελέγχων, αλλά η εξασφάλιση της εικόνας της νομιμότητας. Αυτό δημιουργούσε κίνδυνο για την αποτελεσματικότητα των ερευνών, καθώς τα πορίσματα και τα αποτελέσματα των ελέγχων μπορεί να αλλοιώνονται σε συνάρτηση με διαρροές σχετικές με τις έρευνες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO).

8. Συμπερασματικά, από όλα τα παραπάνω στοιχεία και ιδίως το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, προκύπτει ότι την περίοδο 2019–2024, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και στελέχη του ΟΠΕΚΕΠΕ ενήργησαν σε συντονισμό με αρμόδιους του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Εκπροσώπους των Κέντρων Υποδοχής Δηλώσεων (ΟΣΔΕ), και αιτούντες ενισχύσεων στο πλαίσιο του Καθεστώτος Βασικής Ενίσχυσης, προκειμένου:

- Να πληρούνται τεχνητά οι προϋποθέσεις για να λάβουν πλεονεκτήματα βάσει της ΚΑΠ, κυρίως με κατανομή δικαιωμάτων πληρωμής από το εθνικό απόθεμα, μέσω ψευδών δηλώσεων αριθμού ζώων ή έκτασης.
- Να παρεμποδιστούν οι ουσιαστικοί έλεγχοι μέσω της εφαρμογής της «τεχνικής λύσης».

III.ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Ως προς την αρμοδιότητα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα προς το **ΠΔ 97/2017** (Οργανισμός του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων):

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Άρθρο 1

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Αποστολή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), αποτελεί ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της χώρας. Για την επίτευξη της αποστολής του το Υπουργείο προωθεί:

- 1) Την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων και του εξαγωγικού προσανατολισμού των αγροτικών προϊόντων.*
- 2) Την ανάπτυξη και βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος του αγροτικού τομέα.*
- 3) Την αναβάθμιση των υποδομών και της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο, την ενθάρρυνση της οικονομικής διαφοροποίησης και την ανάπτυξη του τουρισμού της υπαίθρου και του αγροτουρισμού.*
- 4) Την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ).*
- 5) Την αύξηση της συμμετοχής της γεωργίας στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν.*
- 6) Την εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής ασφάλειας των παραγόμενων και των εισαγόμενων τροφίμων στη χώρα.*
- 7) Την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται στην γεωργική και αλιευτική παραγωγή.*

Από το ΥΠΑΑΤ και τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό, όπως αναλύθηκε και ανωτέρω εμποτεύονται και μια σειρά φορέων με τη μορφή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Ανάμεσα στα εμποτευόμενα από το ΥΠΑΑΤ ΝΠΙΔ είναι και ο ΟΠΕΚΕΠΕ (Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων). Μάλιστα το ίδιο το διαβιβαστικό της Εισαγγελίας ορίζει την εμποτεία, ως ευρύτερη έννοια από τον έλεγχο, που περιλαμβάνει παρακολούθηση, διατύπωση γνώμης, υποδείξεις, γνώση των δραστηριοτήτων του Φορέα. Ο δε έλεγχος αναφέρεται στην άμεση παρέμβαση του κράτους, π.χ. ως προς τη νομιμότητα, τα οικονομικά ή επιστημονικά στοιχεία.

Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης)

Ο Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης), ανέλαβε καθήκοντα Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, μετά τον διορισμό του από τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, με το ΠΔ 83/2019 (ΦΕΚ Α' 121/09.07.2019), θέση την οποία διατήρησε μέχρι την 5η Ιανουαρίου 2021. Το 2019, η κατανομή δημόσιων βοσκοτόπων σε αγρότες της Κρήτης, η οποία προτάθηκε με το υπ' αριθμ. 70688/18-09-2019 εμπιστευτικό έγγραφο του ΟΠΕΚΕΠΕ από τον τότε Πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ, Αθανάσιο Καπρέλη, στο οποίο προτείνει «λόγω ελλείψεων επιλέξιμων βοσκοτόπων σε ορισμένες Χωρικές Ενότητες» την κατά περίπτωση κατανομή σε άλλες και εγκρίθηκε από τον ΥΠΑΑΤ, Μ. Βορίδη, αντιστοιχούσε σε 48.395 εκτάρια στη Δυτική Μακεδονία, 38.140 στην Πελοπόννησο, 8.585 στην Κάρπαθο, 2.917 στην Κω και 8.902 στη Ρόδο.

Σημειώνεται ότι η δικογραφία Ι.001299/2024 στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, σχηματίστηκε κατόπιν καταγγελιών του Γρηγόριου Βάρρα, ο οποίος διετέλεσε πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ, από τις 19/11/2019 μέχρι τις 10/11/2020. Από το αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε προέκυψε ότι τους μήνες που προηγήθηκαν της παραίτησής του, από τη θέση του Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ, είχε παραγγείλει μια σειρά ελέγχων, σύμφωνα με κριτήρια ανάλυσης κινδύνου που αφορούσαν μεταξύ άλλων αιτούντες εθνικό απόθεμα με βάση μισθωμένους κυρίως ή και ιδιοκτήτους βοσκότοπους μεγάλης έκτασης χωρίς ζώα. Πολλές από τις εκτάσεις αυτές ήταν δημόσιες και είχαν κατανεμηθεί τα προηγούμενα χρόνια στο πλαίσιο της “τεχνικής λύσης” σε κτηνοτρόφους που δεν διέθεταν επαρκείς βοσκοτόπους. Οι εκτάσεις αυτές φέρονται να ήταν γνωστές στον Τεχνικό Σύμβουλο του ΟΠΕΚΕΠΕ και στα ΚΥΔ (Κέντρα Υποδοχής Δηλώσεων), από τους οποίους υπάρχουν ενδείξεις ότι διέρρεαν στους παραγωγούς οι σχετικές πληροφορίες. Ενώ λοιπόν για την πλειοψηφία τουλάχιστον των εκτάσεων αυτών ήταν ευχερές να διαπιστωθεί ο δημόσιος χαρακτήρας τους με τη χρήση γεωχωρικών ελέγχων, **οι έλεγχοι που γίνονταν βασίζονταν μόνο στη δήλωση περιουσιακής κατάστασης του φερόμενου ως ιδιοκτήτη και μάλιστα μόνο για το ελεγχόμενο έτος καθώς και στο μισθωτήριο συμβόλαιο (σε περίπτωση μισθωμένου βοσκότοπου), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθμ. 85112/2015 εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ.**

Στις 27-10-2020 (αρ. πρωτ 69823) ο Γρ. Βάρρας τροποποίησε την ανωτέρω εγκύκλιο και παρήγγειλε μια σειρά ελέγχων, οι οποίοι επρόκειτο να διεξαχθούν σύμφωνα με την τροποποιηθείσα από τον ίδιο εγκύκλιο, ώστε να απαιτούνται πλέον ισχυροί νομικοί τίτλοι για την απόδειξη δικαιωμάτων νόμιμης κατοχής στις βοσκοτοπικές εκτάσεις και όχι μόνο το Ε9. Παράλληλα, πάγωσε την πληρωμή περίπου 4.000 ΑΦΜ που είχαν ήδη ενταχθεί στο καθεστώς ενισχύσεων και αποφάσισε να μην ενημερώσει τη

Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων για να αποφύγει, κατά τον ίδιο, «διαρροές και παρεμβάσεις». Διέταξε ελέγχους σε 99 ΑΦΜ, με ελεγκτική ομάδα του ΟΠΕΚΕΠΕ. Η ομάδα αυτή, μετά από αντιδράσεις, αυξήθηκε από 5 σε 11 μέλη, αλλά περιορίστηκε μόνο σε οπτικό διοικητικό έλεγχο.

Σημειώνεται ότι ο Μ. Βορίδης, Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπέγραψε την με αριθμ. 3004/327767 (ΦΕΚ Β΄ 5176/31-12-2019) Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Αντιπροέδρων του Διοικητικού Συμβουλίου και του Γενικού Διευθυντή του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.) - Ν.Π.Ι.Δ.» και κατ' επέκταση την ανάθεση στον Δημήτρη Μελά της άσκησης αρμοδιοτήτων που αφορούν στον τεχνικό έλεγχο και τις άμεσες ενισχύσεις. **Ο Γρηγόριος Βάρρας, βλέποντας τα παράπονα για παρατυπίες στην κατανομή του Εθνικού Αποθέματος, διέταξε ελέγχους βάσει κριτηρίων ανάλυσης κινδύνου (π.χ. βοσκοτόπια χωρίς ζώα, μακριά από τη μόνιμη κατοικία των αιτούντων).**

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στην από 28/11/2024 ένορκη κατάθεσή του, δεν είχε ενημερώσει τη Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων και ο λόγος ήταν αφενός μεν να αποφύγει τη διαρροή κι αφετέρου να μην υπάρξει παρέμβαση από τον αντιπρόεδρο Δ. Μελά και του ασκηθεί πίεση εντός και εκτός Οργανισμού, δεδομένου ότι ο κ. Μελάς ήταν αποκλειστική επιλογή για την εν λόγω θέση, από τον τότε ΥΠΑΑΤ κ. Βορίδη και ήταν και προνομιακός συνομιλητής, τόσο αυτού όσο και του Δ/ντη του, κ. Θεοδόση Αθανασά καθώς και του Γ.Γ. ΥΠΑΑΤ κ. Γεωργίου Στρατάκου που και αυτός ήταν επιλογή του ΥΠΑΑΤ όπως και ο τότε Γενικός Δ/ντης ΟΠΕΚΕΠΕ Λαμπρόπουλος Απόστολος.

Στις 10-11-2020, ο κ. Βάρρας απομακρύνθηκε από τον ΟΠΕΚΕΠΕ καθώς ζητήθηκε από τον τότε Υπουργό (Μ. Βορίδη) η παραίτησή του. Οι δε διάδοχοί του, στη θέση του προέδρου Θεοφάνης Παπάς (διατελέσας Πρόεδρος ΟΠΕΚΕΠΕ από 2.11.20 έως 26.2.21) και στη θέση αντιπρόεδρου Δημήτριος Μελάς (ο οποίος διετέλεσε και πρόεδρος ΟΠΕΚΕΠΕ Μάρτιος 2021-Ιούλιος 2022) τροποποίησαν εκ νέου την υπ αριθμ 85112/2015 εγκύκλιο, κατόπιν εισηγήσεως της Διευθύντριας Τεχνικών ελέγχων του οργανισμού Αθανασίας Ρέππα επιστρέφοντας στην ουσία στο προηγούμενο καθεστώς των «χαλαρών ελέγχων».

Επιπλέον, αποδέσμευσαν την πληρωμή των υπό έλεγχο ΑΦΜ. Από έλεγχο που διενήργησε το ΣΔΟΕ σε φερόμενους ιδιοκτήτες και μισθωτές βοσκοτοπικών εκτάσεων, ως προς τους οποίους συνέτρεχαν τα κριτήρια ανάλυσης κινδύνου που είχε θέσει ο Γρηγόριος Βάρρας και οι οποίοι είχαν ελεγχθεί χωρίς ευρήματα το 2021 υπό το καθεστώς της υπ' αριθμ. 85112/2015 εγκυκλίου, όπως ίσχυε μετά την τροποποίηση της από Παπά και Μελά, διαπιστώθηκε ότι τουλάχιστον 18 από αυτούς είχαν επιχορηγηθεί αν και δεν είχαν νόμιμο δικαίωμα. Η λήψη των επιχορηγήσεων από αυτούς φέρεται ότι διευκολύνθηκε από την εφαρμογή της τροποποιηθείσας ως άνω εγκυκλίου και επιπλέον τα όργανα Διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ φέρονται ότι δεν αναζήτησαν την επιστροφή των ποσών που αχρεωστήτως καταβλήθηκαν στους ανωτέρω παραγωγούς, ύψους τουλάχιστον οκτακοσίων χιλιάδων τριακοσίων εξήντα επτά (800.367) ευρώ. Σημειωτέον ότι κατά την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία η ζημιά που προκλήθηκε από τη συντονισμένη δράση των

μελών της Διοίκησης και λοιπών στελεχών του ΟΠΕΚΕΠΕ δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί επακριβώς διότι εκκρεμούν σχετικοί έλεγχοι.

Είναι χαρακτηριστική η απάντηση του κ. Βορίδη σε κοινοβουλευτική ερώτηση (στις 18-12-2020 ήτοι έναν μήνα μετά την παραίτηση Βάρρα)

<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/67715b2c-ec81-4f0c-ad6a-476a34d732bd/11476003.pdf>:

«Επίσης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παράγραφο 5.2-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΠΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ της ίδιας Εγκυκλίου:

«Ο διοικητικός έλεγχος για τη νομιμότητα των παραστατικών κατοχής των αγροτεμαχίων γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην ΕΓΚΥΚΛΙΟ-ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ του εκάστοτε έτους. Κατά την εξέταση καταγγελιών σχετικών με νόμιμη κατοχή αγροτεμαχίων, για τα ιδιόκτητα αγροτεμάχια, ελέγχεται η βεβαίωση δηλωθείσας περιουσιακής κατάστασης (Ε9) του ελεγχόμενου έτους ενίσχυσης, του ιδιοκτήτη του αγροτεμαχίου. Για τα ενοικιαζόμενα αγροτεμάχια ελέγχονται τα παραστατικά ενοικίασης που έχουν επισυναφθεί στον φάκελο του παραγωγού κατά την υποβολή της ΕΑΕ (Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης). Στην περίπτωση που καταγγέλλεται, ότι ο εμφανιζόμενος ως εκμισθωτής δεν κατέχει το αγροτεμάχιο που αναγράφεται στο παραστατικό ενοικίασης, ελέγχεται και η βεβαίωση δηλωθείσας περιουσιακής κατάστασης (Ε9) του ελεγχόμενου έτους ενίσχυσης, του εκμισθωτή (...). Στις περιπτώσεις που τα προσκομισθέντα έγγραφα δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την νομιμότητα των πράξεων και δεν καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό της κυριότητας ή των ορίων κυριότητας του αγροτεμαχίου, ο Οργανισμός είναι αδύνατον να αποσαφηνίσει το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Η επίλυση ιδιοκτησιακών ή άλλων παρόμοιων διαφορών μεταξύ των δικαιούχων, αποτελούν αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστικών αρχών και δεν εμπίπτουν στη δικαιοδοσία του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.».

Εκ των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. δεν έχει την δυνατότητα αλλά ούτε και την αρμοδιότητα ελέγχου της νομιμότητας των πράξεων που περιγράφουν τα υποβληθέντα με τις ΕΑΕ παραστατικά μίσθωσης, παρά μόνο εφόσον ο ιδιοκτήτης/εκμισθωτής προβεί σε καταγγελία, οπότε, με αναφορά στα υποβληθέντα από τον ιδιοκτήτη/εκμισθωτή στοιχεία, δύναται να διενεργηθεί ειδικός διοικητικός έλεγχος που μπορεί να οδηγήσει στην εξαίρεση εκείνων των αγροτεμαχίων που δεν πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, ώστε να μην υπολογιστούν στις ενισχύσεις και ταυτόχρονα να επιβληθούν οι προβλεπόμενες κυρώσεις. Για να είναι δυνατή η διασταύρωση των στοιχείων μισθωμένων βοσκοτόπων, από το έτος ενίσχυσης 2020 είναι υποχρεωτική η αναγραφή στην ΕΑΕ κάθε γεωργού του Α.Τ.ΑΚ. (Αριθμού Ταυτότητας Ακινήτου) κάθε εκμισθωμένου αγροτεμαχίου, όπως αυτό αποτυπώνεται στην περιουσιακή κατάσταση του εκμισθωτή. Το σύνολο των αγροτεμαχίων με τα αντίστοιχα Α.Τ.ΑΚ. διασταυρώνονται μέσω της Α.Α.Δ.Ε., προς επιβεβαίωση της νόμιμης κατοχής τους».

Επίσης, ο κ. Βορίδης ήταν πλήρως ενήμερος για το θέμα, καθώς υπήρχε η κάτωθι έγγραφη καταγγελία προς αυτόν, από την Ένωση Συνεταιρισμών Νήσων Κυκλάδων & Αργοσαρωνικού:

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 30-10-2020

ΠΡΟΣ

ΑΠ: 83

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Υπόψη Υπουργού κ. Μ. Βορίδη
Αχαρνών 2, Τ.Κ. 10176, ΑΘΗΝΑ

2. ΟΠΕΚΕΠΕ

Υπόψη Προέδρου κ. Γ. Βάρρα
Δομοκού 5, Τ.Κ. 10445, ΑΘΗΝΑ

Θέμα: «Διασφάλιση νομιμότητας αγροτικών επιδοτήσεων στις Κυκλάδες»

Αξιότιμοι Κύριοι,

Βρισκόμαστε στη δυσάρεστη θέση να σας μεταφέρουμε το κλίμα έντονης αγανάκτησης που επικρατεί εδώ και καιρό μεταξύ των κτηνοτρόφων-μελών μας για τη δέσμευση και δήλωση στο ΟΣΔΕ 2019 και 2020 εκτάσεων χιλιάδων στρεμμάτων στα νησιά μας, σε βοσκοτοπικές ενότητες από «παραγωγούς» που δεν κατοικούν μόνιμα στα νησιά της Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και δεν έχουν ζωικό κεφάλαιο.

Συγκεκριμένα μετά από ενδελεχή επεξεργασία των διασταυρωτικών ελέγχων των αιτήσεων του ΟΣΔΕ 2020, διαπιστώσαμε να δηλώνονται αγροτεμάχια εκτάσεων άνω των 1.000 στρεμμάτων ανά παραγωγό με τον Κωδικό Ποικιλίας 90002 ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ ΣΕ ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ στα νησιά των Κυκλάδων της ζώνης ευθύνης μας (Άνδρος, Ανάφη, Κέα, Κύθνος, Σίφνος, Σέριφος, Σίκινος, Ίος, Φολέγανδρος, Κίμωλος και Μήλος) από «δικαιούχους και υποψήφιους δικαιούχους επιδοτήσεων στο ΟΣΔΕ» που ενώ η εκμετάλλευσή τους είναι αποκλειστικά στα νησιά μας, η μόνιμη κατοικία τους είναι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων η Κρήτη.

Το φαινόμενο αυτό έγινε από πέρι αντληπτό (αν και ήταν σε μικρή έκταση) από τους κτηνοτρόφους μας κατά την προσθήκη νέων αγροτεμαχίων (τα περισσότερα τοπογραφημένα) όπου με έκπληξη διαπιστώσαν κατά τη χαρτογράφηση ότι τα αγροτεμάχια που είχαν μόλις ενοικιάσει ή είχαν αποδεχτεί ως κληρονομιά ήταν ήδη χαρτογραφημένα από άλλους παραγωγούς εκτός Κυκλάδων ως ενοικιαζόμενα. Φέτος όμως το φαινόμενο εκτραχύνθηκε αφού οι αιτήσεις ΟΣΔΕ 2019 «των νεοφερμένων» στις Κυκλάδες απέκτησαν δικαιώματα από το Εθνικό Απόθεμα, πληρώθηκαν κανονικά και ...έγιναν φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση. Η συνταγή απλή: Μηδενικό ζωικό κεφάλαιο + βοσκότοπος σε καλή κατάσταση (κωδικός ποικιλίας 90002) και εξεύρεση ενός ενοικιαστηρίου εκατοντάδων ή και χιλιάδων στρεμμάτων οπουδήποτε.

Χαρακτηριστική είναι και η καταγγελία της ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ, εκείνη την περίοδο, στην οποία περιγράφεται επακριβώς ο τρόπος δημιουργίας τεχνικών συνθηκών για τη λήψη ενισχύσεων, η οποία δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης περί γνώσης ή μη του κ. Βορίδη.

«ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ: Τα βοσκοτόπια να κατανεμηθούν σε όσους πράγματι εκτρέφουν ζώα. Ένα χρυσοφόρο κύκλωμα λυμαίνεται τα βοσκοτόπια σε περιοχές της χώρα μας, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη,... από τα χρήματα που αναλογούν στους κτηνοτρόφους μας.

Η μέθοδος που ακολουθούν εκτυλίσσεται σε τρία στάδια:

1. Αίτηση ΟΣΔΕ που περιλαμβάνει βοσκήσιμη έκταση/βοσκότοπο (από κάποιον που δεν έχει ζώα, δεν έχει δικαιώματα, και που στην πραγματικότητα ουδεμία σχέση έχει με την κτηνοτροφία).

- Η αίτηση γίνεται είτε on-line, είτε σε ΚΥΔ που εξυπηρετεί το εν λόγω κύκλωμα (απαιτείται δηλαδή συνδρομή υπαλλήλου ΚΥΔ ακόμη και στο on-line).

-Κάποιος που έχει σχέση με αυτόν που κάνει την αίτηση (συνήθως συγγενική) του έχει νοικιάσει με μισθωτήριο συνήθως πολύ μικρού τιμήματος την βοσκήσιμη έκταση (αυτό το μισθωτήριο ανεβαίνει στο σύστημα του ΟΣΔΕ). Έχει προηγηθεί δήλωση Ε9 αυτού που θεωρητικά έχει την κατοχή της έκτασης που την μισθώνει στον αιτούντα (προκειμένου να υπάρχει ΑΤΑΚ). Δεν υπάρχει έλεγχος του Ε9 οπότε το κύκλωμα λειτουργεί.

2. Το προηγούμενο βήμα έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτουν αιτήσεις που απαιτούν για να είναι επιλέξιμες προς πληρωμή εκτάσεις βοσκήσιμων γαιών και δικαιώματα.

-Οι εκτάσεις βρίσκονται ακόμη και εκτός Περιφέρειας που γίνεται η εκάστοτε αίτηση με εφαρμογή της Τεχνικής Λύσης.

-Τα δικαιώματα προκύπτουν από την συναφή αίτηση που γίνεται για την χορήγησή τους από το Εθνικό Απόθεμα.

3. Σε συνέχεια λοιπών των βημάτων ένα και δύο, κάποιои βρίσκονται να έχουν δικαιώματα βοσκότοπου (25 Ευρώ περίπου το στρέμμα συν περίπου συν 10 Ευρώ το στρέμμα μιας και είναι νεοεισερχόμενοι με δικαιώματα από το Εθνικό Απόθεμα) σε δημόσιες εκτάσεις βοσκοτόπων που δεν τους ανήκουν (ακόμη και εκτός της οικείας Περιφέρειας τους). Εννοείται ότι δεν ασκούν κτηνοτροφική δραστηριότητα, λαμβάνουν κοινοτική επιδότηση παράνομα, εμποδίζουν να ενταχθούν στο σύστημα πραγματικοί νέοι αγρότες, χαλκεύουν την κατανομή δικαιωμάτων μεταξύ των Περιφερειών, δεσμεύουν έστω και εικονικά δημόσιες εκτάσεις.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι το παραπάνω κύκλωμα αποθρασύνθηκε την τελευταία χρονιά (ενδεχομένως και λόγω της επιτυχίας του τα προηγούμενα χρόνια) προκειμένου να δημιουργήσει τελεσίδικες καταστάσεις ενόψει των νέων δικαιωμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου.

Η ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ ζητά:

- Να μην χορηγηθούν σε τέτοιες αιτήσεις δικαιώματα από το Εθνικό Απόθεμα.

-Να ελεγχθούν τα μισθωτήρια με εμπλοκή και των Δήμων/Περιφερειών (σίγουρα δεν θα υπάρχει βεβαίωση χαρακτηρισμού βοσκότοπου μιας και τα μισθωτήρια αφορούν δημόσιες εκτάσεις)

-Να ελεγχθούν για τα προηγούμενα χρόνια όσοι έλαβαν τέτοια δικαιώματα από το Εθνικό Αποθέμα (ειδικά για το 2019, οι φήμες για την Κρήτη/Ηράκλειο είναι εκκωφαντικές).

- Να μην γίνει εφαρμογή της Τεχνικής Λύσης, τουλάχιστον όσο αφορά τέτοιες αιτήσεις. <https://www.gaia365.gr/protogenis-tomeas/243463/kykloma-ekatommyrion-eyro-apenanti-stoys-ktinotrofoys>».

Άξιο επισήμανσης αποτελεί το γεγονός ότι ο κ. Βορίδης συνέχισε να συμμετέχει σε συσκέψεις για θέματα του ΟΠΕΚΕΠΕ ακόμα και ως Υπουργός Επικρατείας. Στο από 30/06/2025 ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail), ο Ευάγγελος Σημανδράκος (διατελέσας Πρόεδρος ΟΠΕΚΕΠΕ από τον Ιούλιο του 2022 μέχρι τον Δεκέμβριο 2023) προς τις Ευρωπαϊκές Εντεταλμένες Εισαγγελίες, αναφέρεται σε δύο επιστολές που είχε στείλει στον Υφυπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ κ. Μπρατάκο Ιωάννη, προκειμένου να τον ενημερώσει για την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί στον ΟΠΕΚΕΠΕ εξαιτίας ατεκμηρίωτων δηλώσεων του τότε υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Αυγενάκη, μετά την πληρωμή της προκαταβολής των άμεσων ενισχύσεων, τον Οκτώβριο του 2023. Όπως, αναφέρει στο ηλεκτρονικό μήνυμα (email) του, ο κ. Σημανδράκος ενημέρωνε τον κ. Μπρατάκο, ότι εφάρμοσε νέες, αυστηρότερες διαδικασίες ελέγχου, με αποτέλεσμα να μην καταβληθούν ενισχύσεις σε εννέα χιλιάδες, τριακόσια εννέα (9.309) ΑΦΜ που δεν πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, εκ των οποίων ποσοστό εξήντα τρία τοις εκατό (63%) προερχόταν από τις τέσσερις περιφερειακές ενότητες Ν. Λασιθίου, Ηρακλείου, Ρεθύμνης και Χανίων. Αποτέλεσμα αυτών ήταν να ακολουθήσει σύσκεψη του κ. Σημανδράκου με τους κ.κ. Μπρατάκο, Παπασταύρου και Βορίδη, οπότε υπήρξε αναλυτική ενημέρωση του πρώτου προς τους τρεις Υπουργούς, για όλα τα θέματα που απασχολούσαν εκείνη την περίοδο τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Όπως αναφέρει ο κ. Σημανδράκος, τα ανωτέρω πρόσωπα στην επόμενη σύσκεψη της 28ης/12/23, ζήτησαν την παραίτηση του.

Μεταξύ άλλων, πρέπει να σημειωθεί ότι οι ευθύνες του κ. Βορίδη, σε ότι αφορά στην εκτόξευση του ζωικού κεφαλαίου και του καταναλωθέντος Εθνικού Αποθέματος, περιγράφονται ακροθιγώς από τον διάδοχό του στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Λιβανό, στο από 26/10/2021 Ενημερωτικό του Σημείωμα, αναφορικά με «την τροποποίηση της ΚΥΑ για κατανομή των βοσκοτόπων», όπου αναφέρεται:

α) σε υπέρμετρη και σε ορισμένες περιπτώσεις αδικαιολόγητη αύξηση του αριθμού των δηλωθέντων αμνοεριφίων» και

β) σε υπέρμετρη αύξηση των απαιτήσεων σε δημόσιες εκτάσεις βοσκοτόπων, από κτηνοτρόφους που παίρνουν δικαιώματα εθνικού αποθέματος με πολυετή συμβόλαια ιδιωτικών εκτάσεων και το επόμενο έτος αιτούνται δημόσιες εκτάσεις», αποβλέποντας πάλι κατά δήλωσή του “.....να αποθαρρυνθεί ο κτηνοτρόφος που δημιουργεί τεχνητές συνθήκες λήψης κοινοτικών ενισχύσεων και .....ο κτηνοτρόφος που επιδιώκει “την εύκολη” λήψη ενισχύσεων με την ελάχιστη δυνατή παραγωγική δραστηριότητα.”

Χαρακτηριστικά ο κ. Λιβανός στην Εξεταστική Επιτροπή ανέφερε: “Ερχόμενος αντιμέτωπος με τους αριθμούς, έμεινα ειλικρινά εμβρόντητος. Ήταν ηλίου φαεινότερο ότι υπήρχε μια ραγδαία και προφανέστατα αφύσικη αύξηση του αριθμού των αμνοεριφίων σε συγκεκριμένες κτηνοτροφικές περιοχές, καθώς επίσης και μια τεράστια αύξηση στην κατανομή του εθνικού αποθέματος. Δηλαδή, το 2020-2021, στην Κρήτη

είχαν δηλωθεί στο εθνικό απόθεμα ένα εκατομμύριο τετρακόσιες σαράντα μία χιλιάδες εκατόν εξήντα οκτώ αμνοί. Αμνοερίφια είναι τα μικρά. Τα διακρίνουμε από τα μεγάλα. .. Στην ίδια, λοιπόν, περιφέρεια το 2015, αυτά ήταν εκατόν εβδομήντα οκτώ χιλιάδες. Πάει να πει, δηλαδή, ότι είχαμε μια σωρευτική αύξηση της τάξης του 708%, όταν τον ίδιο χρόνο, ένα από τα βασικά ζητήματα που είχαμε, ως στρατηγικός σχεδιασμός στο Υπουργείο, είναι πώς θα ενισχύσουμε την ελληνική κτηνοτροφία, η οποία έπεφτε. Δηλαδή, ενώ έπεφτε πανελλαδικά η ελληνική κτηνοτροφία, εκεί εμφάνιζαν μια αύξηση 708%. Στα δε ερίφια, η αντίστοιχη αύξηση ήταν 539%.”

Αυγενάκης Ελευθέριος

Ο Αυγενάκης Ελευθέριος, ανέλαβε καθήκοντα Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, μετά τον διορισμό του από τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, με το Προεδρικό Διάταγμα υπ’ αριθμ. 79/2023 (ΦΕΚ Τεύχος Α’ 121/27.06.2023), θέση που διατήρησε μέχρι την 14η Ιουνίου 2024. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συνομιλία που πραγματοποιήθηκε μεταξύ Ζερβού Ελευθέριου, ορισθέντος Αντιπροέδρου ΟΠΕΚΕΠΕ, με απόφαση του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Λευτέρη Αυγενάκη (ΦΕΚ 43/23-1-2024), και του Κ (καταγράφεται το όνομα), ο οποίος καλεί τον κ. Ζερβό για ελέγχους, με τον τελευταίο να του εξηγεί ότι η αρχική καταγγελία (για 150 άτομα) είχε γίνει αφότου ο ίδιος είχε έρθει μαζί με τον Αυγενάκη στα Ζωνιανά. Τον έλεγχο αυτόν τον ανέβαλε όσο μπορούσε για 8 μήνες και είχε ενημερώσει μεταξύ άλλων και τον κ. Αυγενάκη για τον οποίο αναφέρει ότι είπε χαρακτηριστικά “ όταν είχε έρθει, λέει όχι δεν θα γίνει κανένας έλεγχος” “Θα το δούμε κάποια στιγμή να πάει παραπίσω”. Οι συνομιλίες αυτές είναι χαρακτηριστικές της αντίληψης του κ. Αυγενάκη είτε για την καθυστέρηση και αναβολή ορθών ελέγχων, είτε την παντελή έλλειψη αυτών, επιτρέποντας με αυτό τον τρόπο την εξακολούθηση της παράνομης διαδικασίας λήψης κοινοτικών ενισχύσεων από μη δικαιούχους παραγωγούς, ζημιώνοντας αντίστοιχα τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνακόλουθα τους Ευρωπαίους (μεταξύ αυτών και τους Έλληνες) φορολογούμενους.

Ο Ευάγγελος Σημανδράκος διορίστηκε πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ τον Ιούλιο του 2022, θέση που κατείχε μέχρι τον Δεκέμβριο 2023. Σύμφωνα με την κατάθεσή του, επιχείρησε την εξυγίανση του ΟΠΕΚΕΠΕ και δεν επέτρεψε την έκδοση δικαιωμάτων Εθνικού Αποθέματος σε πάνω από δύο χιλιάδες (2.000) αιτούντες για βοσκότοπους χωρίς ζώα, κατά των οποίων υπήρχαν καταγγελίες ή εκκρεμούσαν έλεγχοι. Μάλιστα την 1η Σεπτεμβρίου 2022 τροποποίησε εκ νέου την υπ’ αριθμ. 85112/2015 εγκύκλιο, επαναφέροντας τα αυστηρά κριτήρια ελέγχου, που είχαν θεσμοθετηθεί, επί προεδρίας του Γρ. Βάρρα στον ΟΠΕΚΕΠΕ. Ο Ευάγγελος Σημανδράκος επισήμανε ότι ανέλαβε τα καθήκοντά του σε συνθήκες έντονου ελέγχου για τη λειτουργία της εφαρμογής ΟΣΔΕ στο gov.gr cloud, καθώς και για το αν ο ΟΠΕΚΕΠΕ θα μπορούσε να ανταποκριθεί στην πληρωμή του Οκτωβρίου 2022, που απαιτούσε τη συλλογή και επεξεργασία των αιτήσεων. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, «αρκετά αργότερα συνειδητοποίησε ότι υπήρχε σύγκρουση» ανάμεσα στη Διοίκηση και την τεχνική λειτουργία της Υπηρεσίας. Ωστόσο, έως το τέλος Αυγούστου κατάφερε να ολοκληρώσει τη συλλογή των αιτήσεων ΟΣΔΕ με μια μικρή ομάδα υπαλλήλων του ΟΠΕΚΕΠΕ, που στήριξαν τη μεταφορά στο gov.gr cloud.

Παράλληλα, έθεσε ως πρώτη προτεραιότητα την τροποποίηση της εγκυκλίου τεχνικών ελέγχων, ώστε να σταματήσει η πρακτική των τυπικών ελέγχων σε περιοχές που είχαν δηλωθεί ως ιδιωτικοί βοσκότοποι χωρίς ζώα, στις οποίες βασίστηκε η έκδοση δικαιωμάτων από το Εθνικό Απόθεμα. Συνολικά, περίπου 6.000 ΑΦΜ είχαν μπλοκαριστεί κατά την προεδρία του Ευάγγελου Σημανδράκου. Ο έλεγχος των υποστηρικτικών εγγράφων που ζητήθηκε από τους κατόχους των ΑΦΜ ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2022 και επέτρεψε την αποδέσμευση περίπου 1.200 ΑΦΜ, ενώ οι υπόλοιποι περίπου 2.300 δεν υπέβαλαν τα απαιτούμενα έγγραφα ή βρίσκονταν υπό έρευνα είτε από τις δικαστικές αρχές είτε από την Οικονομική Αστυνομία.

Ο Ευάγγελος Σημανδράκος δήλωσε ότι αντιμετώπισε έντονες αντιδράσεις τόσο εντός όσο και εκτός του ΟΠΕΚΕΠΕ, σχετικά με την ταχύτητα των ελέγχων και το αν είχε το δικαίωμα να κρατά όλα αυτά τα ΑΦΜ μπλοκαρισμένα. Οι εσωτερικές αντιδράσεις προήλθαν κυρίως από τον Αντιπρόεδρο Κυριάκο Μπαμπασίδη, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για τις Διευθύνσεις Άμεσων Ενισχύσεων, Αγορών και Τεχνικών Ελέγχων, καθώς και από Διευθυντές τόσο της Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και των Περιφερειακών Διευθύνσεων. Οι εξωτερικές πιέσεις προήλθαν κυρίως από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ελευθέριο Αυγενάκη, ο οποίος, αμέσως μόλις ανέλαβε ως εποπτεύων Υπουργός τον Ιούνιο του 2023, άσκησε πίεση για την αποδέσμευση των μπλοκαρισμένων ΑΦΜ. Η πίεση αυτή έγινε «αφόρητη» τον Οκτώβριο του 2023. Τελικά, μην αντέχοντας την πίεση της πολιτικής ηγεσίας, και μετά από επανειλημμένες εκκλήσεις του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Γεώργιου Στρατάκου, να παραιτηθεί, υπέβαλε την παραίτησή του, δηλώνοντας ότι «εξαναγκάστηκε να αποχωρήσει από τον Οργανισμό».

Με βάση την αξιολόγηση των απομαγνητοφωνημένων συνομιλιών, οι οποίες χρησιμοποιούνται νομίμως ως αποδεικτικά στοιχεία στην παρούσα υπόθεση, διαπιστώνεται ότι στελέχη της Διοίκησης και υπάλληλοι του ΟΠΕΚΕΠΕ– συμπεριλαμβανομένων Προϊσταμένων Διευθύνσεων τόσο της Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και των Περιφερειακών Διευθύνσεων– καθώς και εκπρόσωποι από τα Κέντρα Υποδοχής Δηλώσεων, ενήργησαν οργανωμένα προκειμένου να δημιουργήσουν ένα σύστημα απουσίας ελέγχων και να εξασφαλίσουν την πληρωμή αιτήσεων που δεν πληρούσαν τις νομικές προϋποθέσεις.

Το σύστημα αυτό ενισχύθηκε μετά την απομάκρυνση του Γρηγόρη Βάρρα, κυρίως κατά την προεδρία του Δημήτρη Μελά. Ο πρώην πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ, Βαγγέλης Σημανδράκος, κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και έστειλε επιστολές στον τότε υφυπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ Γιάννη Μπρατάκο, ενημερώνοντας για 9.309 ύποπτα ΑΦΜ που αποκλείστηκαν από πληρωμές. Σύμφωνα με τον ίδιο, το πρωθυπουργικό γραφείο γνώριζε για τις παρατυπίες εξ αρχής.

Τα δύο έγγραφα έχουν διαβάθμιση «Εμπιστευτικό» και κοινοποιήθηκαν με ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail) που απέστειλε ο κ. Σημανδράκος στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Στο ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail) προς τους Εισαγγελείς ο κ. Σημανδράκος επεξηγεί ότι είχε απευθύνει τις δύο επιστολές στον υφυπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ «προκειμένου να τον ενημερώσω για την κατάσταση που είχε

δημιουργηθεί στον ΟΠΕΚΕΠΕ εξαιτίας ατεκμηρίωτων δηλώσεων του τότε υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Ελ. Αυγενάκη, μετά την πληρωμή της προκαταβολής των άμεσων ενισχύσεων, τον Οκτώβριο του 2023».

Στην πρώτη από τις δύο επιστολές ο κ. Σημανδράκος ενημερώνει τον κ. Μπρατάκο ότι, την Παρασκευή 27 Οκτωβρίου 2023, ο ΟΠΕΚΕΠΕ ολοκλήρωσε την πληρωμή της προκαταβολής της βασικής ενίσχυσης σε 538.768 δικαιούχους, δεχόμενος τα συγχαρητήρια του Γενικού Γραμματέα του υπουργείου Γιώργου Στρατάκου και του υφυπουργού Σταύρου Κελέση. Τον ενημερώνει ακόμη ότι εφάρμοσε νέες, αυστηρότερες διαδικασίες ελέγχου, με αποτέλεσμα να μην καταβληθούν ενισχύσεις σε 9.309 ΑΦΜ που δεν πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

Από απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση της Νέας Αριστεράς (αρ. πρωτ. 4190/8-4-2024) φαίνεται ότι όταν οδηγήθηκε σε παραίτηση ο κ. Σημανδράκος τον Δεκέμβριο 2023 ήταν δεσμευμένα 16.548 ΑΦΜ (είχαν δεσμευθεί κατά την περίοδο 2019-2022). Στην πληρωμή του Απριλίου 2024 με τη νέα Διοίκηση του κ. Μπαμπασίδη μετά από έλεγχο σε 7.703 ΑΦΜ εξ αυτών, πληρώθηκαν τα 6.815 (88,5%).

Η απάντηση της ΑΑΔΕ στο αίτημα της Νέας Αριστεράς, μέσω του βουλευτή της Ν. Ηλιόπουλου για τρία επίμαχα ΑΦΜ που περιλαμβάνονται στη δικογραφία για την υπόθεση της εγκληματικής οργάνωσης της Κρήτης με επικεφαλής τον Μύρωνα Χιλετζάκη, γνωστό αγροτοσυνδικαλιστή της ΝΔ, δημιουργεί περισσότερα ερωτήματα και σκιές ως προς τη λειτουργία του ΟΠΕΚΕΠΕ ακόμα και μετά τη μεταφορά του στην ΑΑΔΕ. Από την απάντηση της ΑΑΔΕ προκύπτει ότι για τα συγκεκριμένα ΑΦΜ ενώ εμφανίζονταν ως δεσμευμένα, **πραγματοποιήθηκαν πληρωμές μεταγενέστερα, ιδίως από το 2024 και μετά**. Η αποδέσμευση των ΑΦΜ αυτών έγινε κατόπιν απόφασης του Δ.Σ. του ΟΠΕΚΕΠΕ στις 31/1/2024, επί **διοίκησης Μπαμπασίδη**, με επίκληση πολιτικής εντολής. Ο ίδιος ο κ. Μπαμπασίδης έχει δηλώσει ότι όλα τα δεσμευμένα ΑΦΜ ελέγχθηκαν και τα περισσότερα «νομίμως πληρώθηκαν».

Το ερώτημα που πρέπει να απαντήσει η κυβέρνηση και η ΑΑΔΕ είναι πως κάποια ΑΦΜ δεσμεύτηκαν το 2022, στη συνέχεια πληρώθηκαν για τα έτη 2023-2024 (και 2025;) και στη συνέχεια συλλαμβάνονται ως μέλη εγκληματικής οργάνωσης με φερόμενη λεία περίπου 1,7 εκατ. ευρώ από τις επιδοτήσεις του ΟΠΕΚΕΠΕ.

IV. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

1. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, με το υπ' αριθμ. 1757/16/6/2025 διαβιβαστικό της προς τη Βουλή περιγράφει ένα εκτεταμένο δίκτυο πολιτικών παρεμβάσεων και διοικητικής κακοδιαχείρισης στον ΟΠΕΚΕΠΕ, που οδήγησε σε απώλεια κοινοτικών πόρων και στην επιβολή προστίμων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Χαρακτηριστική είναι η επισήμανση ότι υπάρχουν ενδείξεις [να μπει το συγκεκριμένο απόσπασμα] πως οι παρεμβάσεις υπουργών στον ΟΠΕΚΕΠΕ και η μαζική εκταμίευση παράνομων επιδοτήσεων εξυπηρέτησαν προεκλογικούς σκοπούς, επηρεάζοντας την εκλογική συμπεριφορά συγκεκριμένων ομάδων, κυρίως σε αγροτικές περιφέρειες. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σοβαρό προβληματισμό θεσμικής νόθευσης της πολιτικής

διαδικασίας, καθώς τίθεται ζήτημα χειραγώγησης του εκλογικού αποτελέσματος με δημόσιο χρήμα.

2. Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ διαπερνά κάθετα την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, αποτελεί δε απότοκο του “καθεστώτος” Μητσοτάκη. Και αυτό, γιατί φέρεται να εμπλέκονται από τον Πρωθυπουργό, μέχρι Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς και μέλη του κόμματος. Η ανάληψη της πολιτικής ευθύνης από τον ίδιο τον κ. Μητσοτάκη και η αναγνώριση της αποτυχίας της κυβέρνησης καταδεικνύει το γεγονός. Οι συνομιλίες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας και περιέχονται στην υπάρχουσα δικογραφία, παραπέμπουν σε διαδικασίες που εφαρμόζονται στους κόλπους εγκληματικής οργάνωσης.

Στις 9 Σεπτεμβρίου 2021, ο Σενετάκης Μάξιμος, βουλευτής της ΝΔ και μετέπειτα Υφυπουργός Ανάπτυξης φέρεται να συζητά με τον κ. Μελά Δημήτρη, μεταξύ άλλων, για την εξυπηρέτηση της αίτησης ενός ενδιαφερόμενου του Κ (καταγράφεται το επώνυμο) και συγκεκριμένα για την επιθυμία του τελευταίου να μειωθούν τα ζώα του από τριακόσια τριάντα (330) σε διακόσια σαράντα (240). Ο κ. Μελάς φέρεται να είναι πρόθυμος να “τον φτιάξει”, προτείνοντας στο κ. Σενετάκη να συμβουλέψει τον ενδιαφερόμενο “να μην γυρίζει και κοκορεύεται στα καφενεία. Γιατί έχουν μείνει πολλοί σαν τον δικό του απ’ έξω”.

Στις 21 Νοεμβρίου 2024, ο Σταμενίτης Διονύσιος, ο οποίος σημειωτέον, πέρα από βουλευτής, ήταν και μέλος της Κυβέρνησης, με την ιδιότητα του Υφυπουργού Ανάπτυξης & τροφίμων, (αρμοδιότητα που άσκησε την περίοδο 6/23-6/25), σε επικοινωνία του με τον κ. Μπαμπασίδη Κυριάκο, φέρεται να κάνει αναφορά στον Β (καταγράφεται το επώνυμο), ο οποίος κατάφερε να μετατρέψει μια έκταση από γλυκό καλαμπόκι σε κανονικό, ζητώντας από τον κ. Μπαμπασίδη να τον ενημερώσει πώς μπορεί να το κάνει και αυτός. Ο κ. Μπαμπασίδης κρατάει επιφύλαξη για το αν γίνεται, αλλά ο κ. Σταμενίτης απαντάει με σιγουριά ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό, ενώ εν κατακλείδι ο κ. Μπαμπασίδης επιμένει ότι αυτό είναι παράτυπο και τον προτρέπει να το κάνει ο ίδιος ο κ. Σταμενίτης από το Υπουργείο.

Στις 25 Φεβρουαρίου 2022 ο Βαλιώτης Αθανάσιος, ο τότε προϊστάμενος Περιφερειακής Μονάδας Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας πραγματοποίησε συνομιλία με το Νασιόπουλο Βασίλειο, διευθυντή του πολιτικού γραφείου του Χρήστου Κέλλα, βουλευτής της ΝΔ και μετέπειτα Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, ο οποίος φέρεται να ζητάει στον κ. Βαλιώτη να κάνει δεκτή μια ένσταση ενός έτερου ιδιώτη του οποίου το αίτημα για να λάβει κοινοτική ενίσχυση απορρίφθηκε από τον Οργανισμό, διότι η δηλωθείσα έκταση χαρακτηρίστηκε ως μη καλλιεργήσιμη. Στις 25 Φεβρουαρίου 2022 ο κ. Βαλιώτης συνομιλεί εκ νέου με τον κ. Νασιόπουλο και αναφέρουν πως τελικά θα είναι δυνατή η ένταξη της παραπάνω περίπτωσης στο πρόγραμμα κοινοτικών ενισχύσεων με μέγιστη δυνατή καταχώρηση τα 7,5 στρέμματα.

Στις 8 Μαρτίου 2022, ο Μπουκώρος Χρήστος, βουλευτής της ΝΔ και μετέπειτα Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης φέρεται να ρωτάει τον κ. Μελά Δημήτρη, αν έχει απορριφθεί κάποιο αίτημα για την ένταξη στο πρόγραμμα κοινοτικών ενισχύσεων, με τον τελευταίο να φέρεται να απαντάει ότι θα το τσεκάρει “γιατί μόλις έδωσε με το

φτυάρι καμιά εξηνταριά”. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κ. Μπουκώρος σε πρόσφατη συνέντευξή του παραδέχτηκε ότι γνώριζε από κυβερνητικά στελέχη ότι παρακολουθούνταν εδώ και 1,5 χρόνο. Ο κ. Μπουκώρος στις 15 Μαρτίου 2025 υπουργοποιήθηκε, αναλαμβάνοντας καθήκοντα Υφυπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συνομιλία του Χατζηβασιλείου Τάσου, βουλευτή ΝΔ και μετέπειτα μέλους της Κυβέρνησης (Υφυπουργός Εξωτερικών την περίοδο 20/1/25-27/6/25), με τον Μελά Δημήτρη (Πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ) στη διάρκεια της οποίας, φέρεται να ρωτάει τον Δ. Μελά για την μεταβίβαση από συζύγους σε συζύγους, με τον τελευταίο να του απαντάει “Αντιλαμβάνεσαι την ευαισθησία του θέματος, πρέπει να γίνει χειρουργικά και χωρίς τυμπανοκρουσίες, λόγω εξυπηρέτησης σε σένα συγκεκριμένα. Γιατί σε καμιά περίπτωση δεν θέλω να ανοίξω την πόρτα πουθενά από τη στιγμή που δεν γίνεται αποδεκτό με θεσμική διαδικασία” και τον Τ Χατζηβασιλείου να του απαντάει «Πολύ ωραία, WhatsApp μόνο, έχω καταλάβει, μην λες τίποτα».

Ο Κεφαλογιάννης Ιωάννης, βουλευτής της ΝΔ, και μέλος της Κυβέρνησης σε καίριες θέσεις (Υφυπουργός Μεταφορών την περίοδο 7/7/19-1/9/21, Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας 27/6/23-15/3/25, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας την περίοδο 15/3/25 μέχρι σήμερα), αναφέρεται πολλάκις στις συνομιλίες των ερευνώμενων από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία προσώπων, γεγονός που γεννά ερωτήματα για την γνώση ακόμα και ενδεχόμενη εμπλοκή του εκλεγμένου βουλευτή Ν. Ρεθύμνης στο σκάνδαλο.

Ειδικότερα, στις 13-11-2024, καταγράφεται συνομιλία μεταξύ του Μπαμπασίδη Κυριάκου και του Γιάννη Τρουλλινού, στενού συνεργάτη και διευθυντή του πολιτικού γραφείου του κ. Κεφαλογιάννη, όπου συζητείται η πληρωμή των δεσμευμένων ΑΦΜ. Σύμφωνα με τον κ. Μπαμπασίδη, τα συγκεκριμένα ΑΦΜ πληρώθηκαν κατά την απουσία του και αφού η Πολιτοπούλου, ο Κέντρος και ο Ζέρβος “παραποίησαν τα αρχεία”. Αναφέρεται επίσης ότι μεταξύ των πληρωμένων ΑΦΜ υπήρχε και παραγωγός από τη Νίσυρο, ο οποίος είχε προκαλέσει επεισόδιο με υπάλληλο του ΟΠΕΚΕΠΕ. Ο κ. Τρουλλινός αναφέρει ότι αυτός ο παραγωγός διαδίδει πως ο Αυγενάκης κανόνισε την πληρωμή του.

Στις 12 Δεκεμβρίου 2024 ο Ζερβός επικοινωνεί τηλεφωνικά με τον Π. Γ (καταγράφεται το επώνυμο) και τον ρωτάει αν είδε τον Βουλευτή Ρεθύμνης Κεφαλογιάννη Ιωάννη με αυτόν, να του ανταποκρίνεται θετικά, λέγοντας πως συζητήθηκε μαζί του και με τον Τρουλλινό για τους ανωτέρω ελέγχους στα Ζωνιανά και για την κατάθεση Αλεξόπουλου Κωνσταντίνου. Μεταξύ άλλων ο Π.Γ αναφέρει ότι είπε στον Κεφαλογιάννη για τους εκατόν σαράντα επτά (147) ελεγχόμενους στα Ζωνιανά και συγκεκριμένα “Του λέω Γιάννη, Δεν είναι 147 άτομα είναι 400 ψήφοι και αύριο την άλλη μέρα θα βγω στα Ζωνιανά”.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2024, ο Ζερβός Ελευθέριος καλεί τον Π.Γ. και τον ενημερώνει πως τώρα έμαθε ότι ο Μπαμπασίδης Κυριάκος επικοινωνήσε με τον Αλεξόπουλο Κωνσταντίνο και θα στείλει κλιμάκιο του ΟΠΕΚΕΠΕ από την Αθήνα, ώστε μαζί με τους

υπαλλήλους κλιμακίου Κρήτης να διενεργήσουν ελέγχους στα Ζωνιανά. Για τον λόγο αυτό λέει στον ΠΓ να ενημερώσει τον Κεφαλογιάννη.

Στις 2 Ιανουαρίου 2025 ο κ. Ζερβός καλεί τον Τρουλλινό Ιωάννη, ο οποίος φέρεται να ισχυρίζεται ότι θα λάβει πολιτική διάσταση το θέμα καθώς είναι ψηφοφόροι του Κεφαλογιάννη. Στις 2 Ιανουαρίου 2025 ο Κ καλεί τον Ζερβό για ελέγχους, με τον τελευταίο να του εξηγεί ότι η αρχική καταγγελία (για 150 άτομα) είχε γίνει αφότου ο ίδιος είχε επισκεφθεί μαζί με τον Αυγενάκη τα Ζωνιανά. Τον έλεγχο αυτόν τον ανέβαλε όσο μπορούσε για 8 μήνες και είχε ενημερώσει τον Βρουχο, Τρουλλινό, Κεφαλογιάννη και Αυγενάκη για τον οποίο αναφέρει ότι είπε χαρακτηριστικά “όταν είχε έρθει, λέει όχι δεν θα γίνει κανένας έλεγχος”, “Θα το δούμε κάποια στιγμή να πάει παραπίσω”.

Σε πολλές μάλιστα συνομιλίες γίνεται αναφορά και στον Κωνσταντίνο Τσιάρα, βουλευτή της ΝΔ και μέλος της Κυβέρνησης (Υπουργός Δικαιοσύνης την περίοδο 9/7/2019 – 26/5/2023, Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 14/6/23-μέχρι σήμερα). Σε συνομιλία που πραγματοποιήθηκε μεταξύ Ελ. Ζερβού και Π Γ φέρεται ο τελευταίος να λέει ότι θα μιλήσει ο ίδιος με τον Υπουργό, τον Τσιάρα. Ο Ζερβός Ελευθέριος προτείνει στον ΠΓ να πει στον Υπουργό ότι με τους ελέγχους στοχοποιεί και βάζει το χωριό στο στόχαστρο, η δε αλλαγή αντιπροέδρου που είναι κρητικός και καλύπτει όλη την Κρήτη θα δημιουργήσει μεγάλη ένταση με όλους. Σε άλλη συνομιλία μεταξύ του Γ. Στρατάκου (γ.γ. υπουργείου) και του Γιώργου Ξυλούρη, ερευνώμενου από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία προσώπου, φέρεται ο πρώτος εξ αυτών να προτείνει στο δεύτερο “να πάρει ο μεγάλος και τον Τσιάρα, τον έχει πάρει ο Πιερρακάκης, να τον πάρει κι ο μεγάλος τον Τσιάρα”, με τον Ξυλούρη Γιώργο να απαντάει «Ενημέρωσα και απείλησα τον Τσιάρα, καταρχήν του λέω δεν θα μου σηκώνεις τη φωνή σου γιατί θα δεις έναν Γ. πολύ αντίθετο απ’ ότι έχεις γνωρίσει και μου λέει ο Τσιάρας «συγνώμη, δεν σου φώναξα» και του λέω θα σου κλείσω στο Ηράκλειο τον ΟΠΕΚΕΠΕ».

Ο Ανδρέας Καρασαρίνης, γραμματέας Αγροτικού Τομέα της Νέας Δημοκρατίας, πρώην μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΟΝΝΕΔ και πρώην μεγαλοστέλεχος της ΔΑΠ, που διορίστηκε μετακλητός το 2019 στο γραφείο του πρώην υπουργού Δικαιοσύνης Χαράλαμπου Αθανασίου όταν ήταν β’ αντιπρόεδρος της Βουλής, σε συνομιλία του, που πραγματοποίησε 8 Ιανουαρίου 2025 με τον Μπαμπασίδη Κυριάκο, προτείνει στον τελευταίο να μιλάει μόνο με ΜΑΞΙΜΟΥ, καθώς «αυτοί τα κανονίζουν, δεν υπάρχει κάτι η τριάδα εκεί ΣΚΕΡΤΣΟΣ, ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ, ΒΟΡΙΔΗΣ». Ο Καρασαρίνης Ανδρέας εκφράζει επίσης την άποψη ότι λίγο θα μπορούσε και ο ΝΕΖΗΣ και μέχρι εκεί από το κόμμα, αλλά σε καμία περίπτωση δεν πιστεύει ότι ο ΣΜΥΡΛΗΣ μπορεί να πατήσει πόδι. «Καλώς ή κακώς, τα έχουν αφήσει όλα στο ΒΟΡΙΔΗ».

3. Η αναγκαστική εκπαράθρυση ενός υπουργού και 3 υφυπουργών της κυβέρνησης, δείχνει πως η ιστορία του ΟΠΕΚΕΠΕ θα έχει και πρέπει να έχει πολλά ακόμα επεισόδια. Αυτό που αποδεικνύεται όμως, είναι ότι η Νέα Δημοκρατία, ο αρχηγός της, οι βουλευτές της, οι υπουργοί της αλλά και τα απλά στελέχη και μέλη της, με την ανάληψη της κυβέρνησης το 2019 είχαν μια ιδιοκτησιακή αντίληψη του κράτους. Και από αυτή την λογική δεν θα μπορούσε να εξαιρεθεί ο ΟΠΕΚΕΠΕ, δεδομένου ότι τα χρήματα ήταν πολλά και η κατανομή τους είχε ιδιαίτερη πολιτική και εκλογική σημασία. Τρία (3) δισεκατομμύρια το χρόνο, για δικό τους όφελος, ήταν δύσκολο να βρεθούν

από κάποια άλλη πηγή. Από τον πρώτο υπουργό λοιπόν, κ. Βορίδη, ξεκίνησε το σχέδιο διασπάθισης ευρωπαϊκών κονδυλίων και συνεχίστηκε καθ' όλη την επταετία (7 έτη).

Έτσι, το γαλάζιο σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, συνεχίστηκε και με τον διάδοχό του στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Λιβανό. Συγκεκριμένα, ο κ. Λιβανός, με την ΚΥΑ. υπ' αρ. 1217/264725 (ΦΕΚ Β' 4584/5-10-2021), η οποία τροποποίησε μεταξύ άλλων το άρθρο 4, παρ. 10 της αρχικής ΚΥΑ 873/55993/15 (ΦΕΚ Β' 942), επιτρέποντας την κατανομή βοσκοτόπων και σε άλλη Χωρική Ενότητα, δηλαδή των βοσκοτόπων της Ηπειρωτικής και της Νησιωτικής Ελλάδας σε Κρητικούς κτηνοτρόφους, καθώς μόνο αυτοί εμφάνιζαν μεγάλη - και εν πολλοίς αδικαιολόγητη και αναληθή - αύξηση του αριθμού των νεοεισερχόμενων κτηνοτρόφων και του ζωικού κεφαλαίου σε όλη την Ελλάδα. Μάλιστα, την επόμενη μέρα της δημοσίευσης της ΚΥΑ στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, στις 6 Οκτωβρίου 2021 ο Πρόεδρος του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. κ. Δ. Μελάς εξέδωσε ανακοίνωση για την τελική χορήγηση δικαιωμάτων βασικής ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα έτους 2020.

Το έτος 2022, επί Υπουργίας Γ. Γεωργαντά, δεσμεύθηκαν 2021 ΑΦΜ αιτούντων που δήλωναν βοσκοτόπους, χωρίς να διαθέτουν ζωικό κεφάλαιο. Συγκεκριμένα, τροποποιήθηκε, επί το αυστηρότερο, η Εγκύκλιος των τεχνικών ελέγχων του ΟΠΕΚΕΠΕ (αριθ. 54538/1-9-2022) και πλέον απαιτούνταν ισχυροί νομικά τίτλοι ιδιοκτησίας των αιτούμενων δηλωθέντων ιδιωτικών βοσκοτοπικών εκτάσεων. Παράλληλα διεξήχθη πειθαρχικός έλεγχος των υπαλλήλων του ΟΠΕΚΕΠΕ, που κατείχαν διευθυντικές θέσεις, κατά την περίοδο εμφάνισης αυτής της συγκεκριμένης καταστρατήγησης των προϋποθέσεων χορήγησης ενισχύσεων από το Εθνικό Απόθεμα.

Με την αλλαγή διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ το 2024 όμως και κατόπιν πολιτικής εντολής του νέου Υπουργού κ. Αυγενάκη, ο ΟΠΕΚΕΠΕ προχώρησε στον αποχαρακτηρισμό των δεσμευμένων ΑΦΜ, μετά από απόφαση του ΔΣ του Οργανισμού (Πρακτικό ΔΣ 285/31-1-2024). Αξιοσημείωτο είναι ότι με την απόφαση αυτή του ΔΣ διαφώνησε και την καταψήφισε ο εκπρόσωπος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου, ο οποίος ζήτησε ο ΟΠΕΚΕΠΕ «να προχωρήσει στους ελέγχους που απαιτούνται και στη συνέχεια, όπου βρεθεί ότι πρέπει να αποδεσμευθούν οι λογαριασμοί, να προχωρήσει».

Ο αποχαρακτηρισμός αυτών των ΑΦΜ έγινε μετά από προφανώς ελλιπείς και προσχηματικούς ελέγχους, όπως φαίνεται και από τα πρακτικά της Εξεταστικής Επιτροπής. Συγκεκριμένα, επ' αυτού, ο Βουλευτής της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ Αθανάσιος (Νάσος) Ηλιόπουλος ανέφερε: «Νομίζω ότι αξίζει να κατατεθεί στα πρακτικά αυτή η αντίφαση ότι με τον κ. Γεωργαντά και τον κ. Σημανδράκο έχουμε έλεγχο σε 2021 ΑΦΜ και πληρώνονται τα 91. Με τις αλλαγές μετά στο Υπουργείο, όταν έχει φύγει ο κ. Γεωργαντάς και φεύγει και ο κ. Σημανδράκος, με αυτά που ακούσαμε χθες από τον κ. Αυγενάκη, από έλεγχο που έγινε σε 7.703 ΑΦΜ πληρώθηκαν τα 6.815. Εδώ κατά τη γνώμη μου υπάρχει μια πολύ συγκεκριμένη αντίφαση».

Το έτος 2022, επί Υπουργίας Γ. Γεωργαντά, τροποποιήθηκε, επί το αυστηρότερο, η Εγκύκλιος των τεχνικών ελέγχων του ΟΠΕΚΕΠΕ (αριθ. 54538/1-9-2022) και πλέον απαιτούνταν ισχυροί νομικά τίτλοι ιδιοκτησίας των αιτούμενων δηλωθέντων ιδιωτικών

βοσκοτοπικών εκτάσεων. Παρ' όλα αυτά, όμως, χρήζει ιδιαίτερης προσοχής το γεγονός ότι ο κ. Γεωργαντάς, τροποποίησε την ΚΥΑ 873/55993/15 (ΦΕΚ Β' 942) της «Τεχνικής Λύσης», εκδίδοντας την υπ. αρ. 1485/391112 (ΦΕΚ Β' 6647/22-12-2022) ΚΥΑ, **θεσπίζοντας έτσι τη μη εφαρμογή της εξαίρεσης της έκτασης των ιδιωτικών βοσκοτόπων, από την ανάγκη κατανομής δημόσιων βοσκοτόπων για την ενεργοποίηση των βοσκοτοπικών δικαιωμάτων, γεγονός που εκφράστηκε, επιπρόσθετα, στην περίπτωση της Κρήτης.** Όταν, η προϋπόθεση, που τέθηκε για το ελάχιστο μέγεθος ζωικού κεφαλαίου από το 2021 (κατά δήλωση του κτηνοτρόφου) και για τον δηλωμένο κύκλο εργασιών (μεγαλύτερου ή ίσου των 2.000 €), έδινε, επί της ουσίας, την «επιλογή» στους ιδιοκτήτες ιδιωτικών βοσκοτοπικών εκτάσεων, να σταματήσουν τη δήλωση πιθανών παράνομων ιδιωτικών βοσκοτοπικών εκτάσεων (δηλαδή χωρίς νόμιμους τίτλους ιδιοκτησίας), παρέχοντάς τους τη δυνατότητα, να ενεργοποιούν πλέον τα βοσκοτοπικά τους δικαιώματα αποκλειστικά με νομότυπες δημόσιες εκτάσεις και ζωικό κεφάλαιο (που και πάλι σε πολλές περιπτώσεις, ήταν ψευδές, όπως αναφέρει και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία στο διαβιβασθέν πόρισμά της), με δεδομένη τη μη βούληση του ΟΠΕΚΕΠΕ να προχωρήσει σε αποτελεσματικούς ελέγχους, λόγω των πολιτικών, διοικητικών παρεμβάσεων και κυκλωμάτων, που είχαν αναπτυχθεί και επιβληθεί, μέσα και γύρω από τον Οργανισμό.

Επιπροσθέτως, από το έτος 2022 μέχρι σήμερα, δεν τηρείται η προβλεπόμενη διαδικασία της κύρωσης της πλασματικής κατανομής των δημόσιων βοσκοτόπων (Τεχνική Λύση) από τις αιρετές Περιφέρειες, παρά το γεγονός ότι αυτή η διαδικασία κύρωσης της κατανομής βοσκοτόπων εφαρμόζονταν μέχρι και το 2021, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 5 του Νόμου 4351/2015, την ΥΑ 915/69142/2018 (ΦΕΚ Β' 1812/21-05-2018), όπως το ίδιο ισχύει και με τη διαβίβαση στοιχείων από τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Τέλος, να επισημανθεί ότι από το συνολικό ποσό του προστίμου των 415 εκατ. ευρώ που έχουν επιβληθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στη χώρα μας, σύμφωνα με την Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2025/1147 της Επιτροπής της 11ης Ιουνίου 2025, το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό του, αφορά στη διακυβέρνηση της ΝΔ και κυρίως την περίοδο μετά το 2022.

Το γεγονός δε, ότι στις πρόσφατες εξελίξεις, για την φερόμενη ως εγκληματική οργάνωση στην Κρήτη, με κομβικό πρόσωπο, τον γνωστό αγροτοσυνδικαλιστή της ΝΔ Μ. Χυλεντζάκη, διαπιστώνεται η ύπαρξη ΑΦΜ που είχαν δεσμευτεί το 2022, αλλά στην συνέχεια, από το 2024 και μετά, αποδεσμεύονται και λαμβάνουν κανονικά ενισχύσεις, αποδεικνύει την ύπαρξη των κυκλωμάτων που λειτούργησαν και εξακολουθούν να λειτουργούν στον ΟΠΕΚΕΠΕ από το 2019 μέχρι και σήμερα, με άνωθεν κατευθύνσεις και παρεμβάσεις.

4. Όταν ένα κράτος έχει σε κυβερνητικές θέσεις ανθρώπους που εργάζονται μόνο για την δική τους πολιτική επιβίωση, τα συμφέροντα του κόμματός τους και όχι τα συμφέροντα των πολιτών και της Πολιτείας και την θέση τους την χρησιμοποιούν για να κάνουν ρουσφέτια, τότε η πολιτική και κοινωνική καταβαράθρωση είναι πλήρης και χωρίς επιστροφή. Οι διάλογοι Σταμενίτη, Μπουκώρου, Κέλλα, Χατζηβασιλείου δείχνουν πως δεν πήγαν στα υπουργεία να εργαστούν για το καλό της κοινωνίας, για την λύση προβλημάτων της κοινωνίας αλλά για να επανεκλεγούν και να εξασφαλίσουν

την δική τους επιβίωση. Κατ' επέκταση και του Μητσοτάκη. Η υπόθεση Αυγενάκη είναι αρκετά διαφορετική. Γιατί με θράσος και οίηση καυχιόταν για την παραβίαση της νομοθεσίας και την αποδέσμευση των δεσμευμένων ΑΦΜ -ενώ ήξερε ότι γινόταν έλεγχος!- και γιατί διαφήμιζε την «λύση» που κατάφερε σε χρονίζον πρόβλημα των αγροτών σε σχέση με τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Το πρόβλημα είχε να κάνει με την αποδέσμευση χιλιάδων ΑΦΜ ανθρώπων που πήραν επιδοτήσεις, τα οποία όμως βρισκόταν σε έλεγχο από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ στόχευε και στον αθέμιτο πλουτισμό ημετέρων του κυβερνώντος κόμματος και οδήγησε στην αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος των εθνικών εκλογών το 2023. Εκεί που περιχαρή τα στελέχη της ΝΔ «έκαναν μπλε την Κρήτη». Η τακτική στελεχών της ΝΔ, επιπλέον λειτουργώντας με όρους μαφίας, ήταν οι απειλές κατά της κα. Κοβέσι, επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των συνεργατών της στην Ελλάδα. Μια συνήθης τακτική, η οποία στηρίζεται από έναν μηχανισμό στον οποίο συμμετέχουν διάφοροι λογαριασμοί στα social media, δημοσιογράφοι, έντυπα, ο οποίος διευθύνεται από το επιτελικό μηχανισμό που είναι εγκατεστημένος στο Μαξίμου. Δεν είναι τυχαίο πως η Ελλάδα ελέγχεται και για άλλες υποθέσεις για τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση κατηύθυνε και άλλα ευρωπαϊκά κονδύλια, όπως προκύπτει από ελληνικά και διεθνή δημοσιεύματα και για τον ΟΠΕΚΕΠΕ και για το Ταμείο Ανάκαμψης.

Μια ακόμα διάσταση του σκανδάλου είναι η ενδεχόμενη εμπλοκή υπαλλήλων υπηρεσιών που διαβεβαίωναν για την ύπαρξη εκμεταλλεύσεων. Την εκτόξευση αιγοπροβάτων στην Κρήτη από δύο κόμματα τέσσερα (2,4) εκατομμύρια από 2015 έως 2019 σε επτά κόμματα οκτώ (7,8) εκατομμύρια αιγοπρόβατα το 2024. Η οσμή του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ, δυστυχώς έχει επικαλύψει όλους τους αγρότες της χώρας. Όλες και όλοι πλέον είναι επιφυλακτικοί απέναντι στον αγροτικό κόσμο. Ευθύνη της πολιτείας και του πολιτικού προσωπικού είναι να υπερασπιστούμε την μεγάλη πλειοψηφία των αγροτών που είναι πραγματικά στην παραγωγή. Που δίνουν καθημερινά τον αγώνα της επιβίωσης απέναντι σε πολλές δυσκολίες.

5. Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει τόσο από το δελτίο τύπου της 20ης Μαΐου 2025 της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (<https://www.eppo.europa.eu/en/media/news/greece-epo-probes-opekepe-officials-over-alleged-organised-agricultural-subsidy-fraud>), όσο και από το διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας της δικογραφίας για τον ΟΠΕΚΕΠΕ προς τη Βουλή, η έρευνα για την περίοδο 2019-2022, εστίασε στο γεγονός ότι «σε σημαντικό αριθμό ατόμων, που παρουσιάστηκε ψευδώς ως νέοι ή νέες αγρότες, ιδιοκτήτες ή κυρίως ενοικιαστές μεγάλων εκτάσεων βοσκοτόπων, με σκοπό την απόκτηση δικαιωμάτων ενίσχυσης από το Εθνικό Απόθεμα. Οι βοσκότοποι αυτοί βρίσκονταν συχνά μακριά από τον τόπο κατοικίας των αιτούντων και ήταν ως επί το πλείστον δημόσια γη, που είχε διατεθεί αποκλειστικά για χρήση από κτηνοτρόφους χωρίς ιδιόκτητη γεωργική γη. Τα επόμενα έτη, έως το 2024, τα ίδια άτομα φέρονται να υπέβαλαν ψευδείς δηλώσεις ζωικού κεφαλαίου και να ζήτησαν τη διάθεση της αντίστοιχης δημόσιας γης για ενεργοποίηση και διατήρηση των δικαιωμάτων τους». Στη βάση αυτή, το διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αναφέρεται σε «φερόμενη ως δόλια κατανομή δικαιωμάτων πληρωμής από το Εθνικό Απόθεμα, που οργανώθηκε με συστηματικό

τρόπο και σε ιδιαίτερα μεγάλη κλίμακα από εγκληματικές ομάδες που περιλάμβαναν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα στελέχη του ΟΠΕΚΕΠΕ, στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, υπαλλήλους του Τεχνικού Συμβούλου του ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς και ιδιοκτήτες Κέντρων Υποδοχής Δηλώσεων, μέσω των οποίων υποβάλλονται αιτήσεις για επιδοτήσεις».

Παρόλα αυτά, η ΝΔ δεν επέλεξε να συμβάλει στην διερεύνηση του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ, αλλά σε μια προσχηματική και μεθοδευμένη επιχείρηση συγκάλυψης με τη σφραγίδα του ίδιου του Κυριάκου Μητσοτάκη. Το γαλάζιο σκάνδαλο και η συγκάλυψη παραμένουν. Το δε σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ συνεχίζεται. Η υπ' αριθ. 3378/2025 (ΦΕΚ Β' 6327/26-11-2025) ΚΥΑ, του κ. Τσιάρα νομιμοποιεί πλήρως το σκάνδαλο. Η πολυδιαφημισμένη «νέα» Τεχνική Λύση της Κυβέρνησης, στην Κρήτη αποδείχθηκε ένα ακόμη κυβερνητικό φιάσκο. Παρουσιάστηκε ως τομή διαφάνειας και διαφημίστηκε ως εργαλείο εξυγίανσης, για την πραγματική καταγραφή του ζωικού κεφαλαίου, την ορθολογική κατανομή των βοσκοτόπων και εν τέλει για τις δίκαιες πληρωμές στους κτηνοτρόφους, αλλά στην πράξη απέτυχε παταγωδώς, καθώς όχι μόνο δεν διόρθωσε αδικίες ή στρεβλώσεις, αλλά δημιούργησε νέες και χειρότερες, αποκαλύπτοντας μια ασύλληπτη πολιτική προχειρότητα, αφού:

- Δεν κατέγραψε θεαματική μείωση του ζωικού κεφαλαίου, το 2025 σε σχέση με το 2024.
- Κατένειμε βοσκοτόπους από την Κρήτη, σε περιοχές στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά.
- Χρησιμοποίησε μη παραγωγικά κριτήρια, για την κατανομή των βοσκοτόπων, με αποκορύφωμα το «κριτήριο» της αγοράς των ζωοτροφών.

Όλα τα ανωτέρω προκύπτουν από την απάντηση της ΑΑΔΕ (Α.Π.Α.Τ.Υ.Ε.Γ.Δ.ΕΛ.Ε.Π 86750 ΕΞ 2026/4-2-2026 έγγραφο) σε μια σειρά ερωτημάτων του Βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, Βασίλη Κόκκαλη, στις 20 Ιανουαρίου, στο πλαίσιο των εργασιών της Εξεταστικής Επιτροπής. Μάλιστα, τα ερωτήματα αυτά τα συμπεριέλαβε ο κ. Κόκκαλης και σε Επίκαιρη Ερώτηση, που κατέθεσε προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Κώστα Τσιάρα. Σημειώνεται ότι ο Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Χρήστος Κέλλας, απαντώντας στη Βουλή, είχε χαρακτηρίσει την σχετική τροποποιητική ΚΥΑ για τους βοσκοτόπους «κρίσιμη θεσμική τομή για τη διαφάνεια, τη δικαιότερη κατανομή των ενισχύσεων και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον κτηνοτροφικό τομέα». Το δε αρμόδιο Υπουργείο, το Νοέμβριο του 2025, σε σχετική του ανακοίνωση, ισχυριζόταν ότι αυτή η Απόφαση «σηματοδοτεί τη μετάβαση σε κανόνες που στηρίζονται σε πραγματική παραγωγική δραστηριότητα, σε αντικειμενικά δεδομένα και σε πλήρως τεκμηριωμένες διαδικασίες, εξασφαλίζοντας ίσους όρους για όλους τους κτηνοτρόφους της χώρας».

Η Κρήτη, που αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους πυλώνες της αιγοπροβατοτροφίας στη χώρα μας, έγινε από το Επιτελικό Κράτος Μητσοτάκη πεδίο διοικητικού πειραματισμού και επικοινωνιακής φιέστας. Η πραγματικότητα είναι αμείλικτη. Η «νέα» Τεχνική Λύση Τσιάρα δεν έφερε δίκαιη και διαφανή κατανομή των βοσκοτόπων, αντίθετα, επιβεβαίωσε ότι η Κυβέρνηση της ΝΔ λειτουργεί με όρους προχειρότητας, εντυπώσεων και όχι ουσίας. Και πέρα από όλα αυτά, με την «νέα»

αυτή Τεχνική Λύση αποδεικνύεται περίτρανα ότι το γαλάζιο σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ συνεχίζεται και με τον νυν Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Τσιάρα.

Ένα άλλο στοιχείο που αποδεικνύει τη συνέχιση του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ και την προσπάθεια συγκάλυψής του, από πλευράς Κυβέρνησης, αποτελεί το γεγονός της παρόπλισης των στελεχών του ΟΠΕΚΕΠΕ που συνέβαλαν στην αποκάλυψη του σκανδάλου και παράλληλα στην τοποθέτηση στις ίδιες ακριβώς θέσεις ευθύνης στελεχών του ΟΠΕΚΕΠΕ που έχουν καταγραφεί στις νόμιμες επισυνδέσεις, χωρίς να προηγηθεί καμία διοικητική διερεύνηση πιθανών ευθυνών τους, γεγονός που έχει στηλιτευθεί και από μεγάλη μερίδα του νομικού κόσμου.

V. ΑΞΙΟΠΟΙΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

1. Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Με τον ν. 2803/2000 «Κύρωση της Σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτήν Πρωτοκόλλων» (Α' 48) προβλέφθηκε το κακούργημα της ευρωπαϊκής απάτης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο τέταρτο παρ. 2 του ν. 2803/2000 (Απάτη σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) "1. Όποιος με τη χρήση πλαστών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων ή με την απόκρυψη ή με την κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης παρασιώπηση πληροφοριών ή με τη μη κατά προορισμό τους χρήση των πόρων που του χορηγήθηκαν ή των πλεονεκτημάτων που είχε νόμιμα αποκτήσει, αχρεωστήτως εισπράττει ή παρακρατεί ή παρανόμως ελαττώνει πόρους του γενικού προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των προϋπολογισμών, των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Κοινότητες ή για λογαριασμό τους, τιμωρείται με φυλάκιση. 2. Αν η κατά τις προηγούμενες διατάξεις βλάβη υπερβαίνει το ποσό των 25.000.000 δραχμών επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και αν η βλάβη υπερβαίνει το ποσό των 50.000.000 δραχμών επιβάλλεται κάθειρξη."

Η ανωτέρω διάταξη καταργήθηκε με το με το άρθρο 28 του ν. 4689/2020 (άρθρο 16 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371). Παράλληλα, όμως, με το άρθρο 24 του ως άνω νόμου 4689/2020 (Επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 3 παρ. 2 στοιχεία α, β και γ, άρθρο 4 παρ. 3 και άρθρο 7 της Οδηγίας) καλύφθηκε η περίπτωση αυτή με την πρόβλεψη ποινής φυλάκισης. Μετετράπη δηλαδή το κακούργημα σε πλημμέλημα. Όμως οι διατάξεις των παρ. 1-4 που τυποποιούν αδικήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. διαθέτουν ρήτρα επικουρικότητας υπέρ των άρ. 386, 386Α ή 386Β (παρ. 1), 386, 386Α (παρ. 2), άρ. 386, 386Α (παρ. 3) και, τέλος, 375 ή 390 (παρ. 4), εφόσον σ' αυτές τις διατάξεις του ΠΚ προβλέπονται βαρύτερες ποινές. Τέτοια είναι και η προκείμενη περίπτωση αφού ναι μεν έχουμε έγκλημα κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. πλην όμως εφαρμόζεται το άρ. 390 ΠΚ, το οποίο στην παρ. 2 προβλέπει ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών.

2. Κακουργηματική απιστία (άρθρο 390 ΠΚ)

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 390 ΠΚ, όπως ισχύει: "1. Όποιος κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης προκαλεί εν γνώσει βέβαιη ζημία στην περιουσία άλλου, της οποίας βάσει του νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη), τιμωρείται με φυλάκιση και αν η ζημία που προξενήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. 2. Αν η απιστία στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοΔιοίκησης και η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά των ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες (1.000) ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι (20) έτη".

Η ίδια διάταξη από την 1.7.2019 και μέχρι την τροποποίησή της με το άρ. 94 ν. 4855/2021 είχε ως εξής: «1. Όποιος κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης προκαλεί εν γνώσει βέβαιη ζημία στην περιουσία άλλου, της οποίας βάσει του νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη), τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή. 2. Αν η απιστία στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά των ποσό των 120.000 ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι έτη».

Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της απιστίας, απαιτείται αντικειμενικώς:

α) πρόσωπο που έχει την επιμέλεια ή διαχείριση της περιουσίας άλλου. Η τελευταία ιδιότητα μπορεί να πηγάζει από δικαιοπραξία (λ.χ. σύμβαση εντολής, πληρεξουσιότητας, εργασίας) ή εκ του νόμου (όπως στην περίπτωση διαχειριστή νομικού προσώπου) και πρέπει να υπάρχει στο δράστη κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, ενώ η επιμέλεια ή διαχείριση μπορεί να αφορά σε όλη την περιουσία ή σε μέρος της ή και σε μία μόνο πράξη,

β) πράξη ή παράλειψη προκαλούσα ζημία στην περιουσία άλλου. Η πράξη πρέπει να εμφανίζεται ως εξωτερική και δικαιοπρακτική και, κατά κανόνα, τέτοιο χαρακτήρα έχουν οι δικαιοπραξίες (λ.χ. πώληση, δωρεά, μίσθωση κτλ), οι οιονεί δικαιοπραξίες (λ.χ. όχληση, καταγγελία κτλ), οι διαδικαστικές πράξεις (λ.χ. ομολογία αγωγής, παραίτηση από δικόγραφο κ.τλ), οι δικαιοπρακτικές παραλείψεις (λ.χ. σιωπηρή ανανέωση σύμβασης διάρκειας κτλ), χωρίς να αρκεί η ενέργεια υλικών πράξεων, αλλά πρέπει να υπάρχει δυνατότητα πρωτοβουλίας και λήψης αποφάσεων με κίνδυνο και ευθύνη του διαχειριστή και η πράξη ή η παράλειψη να επιφέρει ζημία στην ξένη περιουσία, χωρίς όμως σκοπό ιδιοποίησης.

Έτσι, αν η ζημία γίνει με εσωτερική ενέργεια, η οποία δεν εμφανίζεται εξωτερικά ως διαχειριστική πράξη, όπως με ιδιοποίηση ή καταστροφή ξένου πράγματος λαμβάνει τον χαρακτήρα της υπεξαίρεσης ή της φθοράς. Ως περιουσία νοείται η κινητή ή

ακίνητη, την οποία ο δράστης διαχειρίζεται ή έχει την επιμέλειά της, γι' αυτό και, όταν πρόκειται περί περιουσίας νομικού προσώπου η περιουσία είναι ξένη για τον διαχειριστή, η δε ζημία μπορεί να είναι θετική ή αποθετική. Συνιστά ζημία και η διακινδύνευση, η οποία πρέπει να προκαλείται με την κατάχρηση της παραπάνω εξουσίας του δράστη και δεν αίρεται η ζημία εκ του ότι ο ζημιωθείς έχει αξίωση αποζημίωσης. Σημειώνεται, τέλος, ότι η πράξη ή η παράλειψη πρέπει να επιφέρει ζημία στην ξένη περιουσία άλλου, χωρίς όμως σκοπό νοσφισμού, διότι τότε θα έχουμε υπεξαίρεση.

Διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος έχουμε στην περίπτωση που η ζημία στρέφεται κατά της περιουσίας του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ και υπερβαίνει τις 120 χιλ. €. Ωστόσο, κατά το άρ. 26 παρ. 3 ν. 4689/2020 η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 390 του Π.Κ. εφαρμόζεται και όταν το προβλεπόμενο σ' αυτές ποινικό αδίκημα στρέφεται κατά της Ε.Ε. Συνεπώς, η κακουργηματική μορφή του εγκλήματος τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση της απιστίας κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., υπό τον όρο βέβαια ότι η ζημία υπερβαίνει το όριο των 120 χιλ. ευρώ. Μάλιστα, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του νομοθέτη στην περίπτωση αυτή για την τιμώρηση του δράστη, αποτυπώνεται στην πρόβλεψη μακρύτερης η παραγραφής, δηλ. 20 ετών (αντί των 15, κατά το άρ. 111 § 2 ΠΚ).

Υποκειμενικώς απαιτείται δόλος, που πρέπει να είναι άμεσος, καθόσον η διατύπωση του παραπάνω άρθρου, είναι "με γνώση" (άρθρο 27 § 2 ΠΚ), ήτοι πρόκειται για έγκλημα υπερχειλούς υποκειμενικής υπόστασης, η οποία περιλαμβάνει τη γνώση και τη θέληση επαγωγής της ζημίας, δηλαδή της βλάβης της περιουσίας, αρκούσης και πιθανότητας ως προς την επέλευση του κινδύνου, ενώ τα κίνητρα και ο περαιτέρω σκοπός είναι αδιάφορα και δεν απαιτείται σκοπός οφέλους. Τέλος, η ζημία πρέπει να οφείλεται στην παραβίαση των κανόνων της επιμελούς διαχείρισης (ΑΠ 593/2019).

3. Ηθική αυτουργία (άρθρο 46 Π.Κ) και συνέργεια (άρθρο 47 ΠΚ)

ι) Σύμφωνα με το άρθρο 46 (Ηθικός αυτουργός) ΠΚ: "1. Με την ποινή του αυτουργού τιμωρείται όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να εκτελέσει την άδικη πράξη που διέπραξε. 2. Όποιος με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να τελέσει κάποιο έγκλημα, με σκοπό να τον καταλάβει ενώ αποπειράται να τελέσει το έγκλημα ή ενώ επιχειρεί αξιόποινη προπαρασκευαστική του πράξη και με τη θέληση να τον ανακόψει από την αποπεράτωση του εγκλήματος, τιμωρείται με την ποινή του αυτουργού μειωμένη στο μισό."

Για την αναγνώριση ηθικής αυτουργίας κατά το άρθρο 46 παρ. 1 εδ. α' πρέπει να συντρέχουν δύο αντικειμενικές προϋποθέσεις, – η πρόκληση σε άλλον απόφασης για τέλεση εγκλήματος, – και η τέλεση άδικης πράξης εκ μέρους του φυσικού αυτουργού, καθώς και μια υποκειμενική προϋπόθεση, – ο διπλός δόλος του ηθικού αυτουργού. Νοητή είναι η ηθική αυτουργία κατά συναυτουργία. Τέλος, ηθική αυτουργία με παράλειψη είναι δυνατή, εφόσον η παράλειψη έχει χαρακτηριστικά «πράξης» (μια ενέργεια ήταν κοινωνικά αναμενόμενη) και υφίσταται επικοινωνία μεταξύ ηθικού και φυσικού αυτουργού. Πρέπει μάλιστα εδώ να σημειωθεί ότι δεν απαιτείται απαραίτητα ο ηθικός αυτουργός να είχε πέρα από την κοινωνική και μια ιδιαίτερη νομική υποχρέωση.

ii) Σύμφωνα με το άρθρο 47 (Άμεσος και απλός συνεργός) ΠΚ, όπως διαμορφώθηκε με το ν. 5090/2025, άρ. 5, «Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παρ. 1 του άρθρου 46, με πρόθεση παρέχει άμεση συνδρομή στον δράστη κατά τη διάρκεια αυτής της πράξης και στην εκτέλεση της κύριας πράξης τιμωρείται με την ποινή του αυτουργού. Αν, εκτός της περίπτωσης του πρώτου εδαφίου, παρέχει με πρόθεση σε άλλον οποιαδήποτε συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της άδικης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται ως συνεργός με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83).» Η ίδια διάταξη, με ισχύ μέχρι την 30.4.2024 είχε ως εξής: (Συνεργός): «Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου, πρόσφερε με πρόθεση σε άλλον οποιαδήποτε συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της άδικης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται με μειωμένη ποινή (άρθρο 83). Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει την ποινή του αυτουργού, αν ο υπαίτιος προσφέρει άμεση συνδρομή κατά την τέλεση και στην εκτέλεση της πράξης, θέτοντας το αντικείμενο της προσβολής στη διάθεση του φυσικού αυτουργού».

Η ουσιαστική απαξία της συνέργειας έγκειται στην αιτιώδη της συμβολή στην πραγμάτωση της αντικειμενικής υπόστασης, δηλαδή στην τυποποιημένη προσβολή ενός εννόμου αγαθού. Η παρεχόμενη συνδρομή μπορεί να είναι υλική ή ψυχική, θετική ή αποθετική. Η παρεχόμενη συνδρομή μπορεί να συνίσταται και μόνο στην ηθική ενίσχυση του δράστη. Στις περιπτώσεις αυτές γίνεται λόγος για ψυχική συνέργεια. Ψυχική συνέργεια κατά τη νομολογία υφίσταται όταν συντρέχει μια ηθική-ψυχική ενίσχυση της ήδη ειλημμένης απόφασης του αυτουργού για την τέλεση της άδικης πράξης. Η συνέργεια μπορεί να έχει και μορφή παράλειψης, όπως είναι η συνήθης περίπτωση παράλειψης από πρόσωπο που είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση παρεμπόδισης της συνέργειας σε άδικη πράξη.

VI. ΑΙΤΙΩΔΗΣ ΣΥΝΑΦΕΙΑ

1. Με την υπ' αριθμ. 873/55993/2015 ΚΥΑ, για τον προβλεπόμενο τρόπο κατανομής των βοσκοτόπων, όσοι από τους κτηνοτρόφους χρειάζονταν για την κάλυψη των αναγκών τους και επιθυμούσαν να κάνουν χρήση περισσότερης έκτασης βοσκότοπου, στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης δημόσιου σκοπού, μπορούσαν να αιτηθούν χορήγηση επιπλέον έκτασης βοσκότοπου από τις περιοχές, όπου υπάρχει απόθεμα, δηλαδή εκτός Χωρικής Ενότητας, αλλά αυτοί υπόκειντο στους όρους των μετακινούμενων κτηνοτρόφων και έπρεπε να αποδεικνύουν και τη μετακίνηση τους. Επίσης, σύμφωνα με την ΚΥΑ 873/55993/2015, η κατανομή των βοσκοτόπων κατ' έτος πραγματοποιείται επί δημόσιων βοσκοτοπικών εκτάσεων.

Σύμφωνα με την εν λόγω υπουργική απόφαση, οι εκτάσεις που συμμετείχαν στην τεχνική λύση το 2016, 2017, 2018 και 2019 ήταν υποχρεωτικά δημόσιοι βοσκότοποι, οι οποίοι με βάση την τεχνική λύση του 2015 είχαν κατανεμηθεί, σύμφωνα με τους ως άνω περιορισμούς. Με την θεσμική παρέμβαση του τότε Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ο κ. Μ. Βορίδης, αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του και ως εκ του νόμου αποκλειστικά αρμόδιος για τον τρόπο κατανομής βοσκοτόπων, υπέγραψε το υπ' αριθμ. 7688/17-9-2019 εμπιστευτικό έγγραφο με θέμα την "διαβίβαση κατανομής επιλέξιμων βοσκοτόπων".

Διά του εγγράφου αυτού, προβλέφθηκε ότι λόγω ελλείψεων επιλέξιμων βοσκοτόπων, σε ορισμένες χωρικές ενότητες, εγκρίνεται η κατανομή των βοσκοτόπων σε άλλες χωρικές ενότητες της νησιωτικής και Ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά χωρίς την επιβολή περιορισμών και προϋποθέσεων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μεταξύ 2016 και 2019, σύμφωνα με το διαβιβαστικό της Εισαγγελίας εκτινάχθηκε από τα 8000 η απαιτούμενη έκταση (Ha) της κατανομής στην Κρήτη το 2016 σε 106.939 (Ha) το 2019.

Επί της θητείας του κ. Βορίδη, διαπιστώνεται η υποβολή Ψευδών δηλώσεων ΕΑΕ για την κατανομή του εθνικού αποθέματος (ΕΑ), με την συντριπτική πλειοψηφία των δηλούμενων εκτάσεων τα έτη 2020, 2021 για κατανομή στο ΕΑ να αφορά σε βοσκοτόπια χωρίς ζώα, εκτός της εκάστοτε περιφέρειας, τις οποίες εικονικά εμφάνιζαν ως ιδιωτικές, ενώ οι ίδιες βοσκοτοπικές εκτάσεις, συμμετείχαν στην τεχνική λύση των προηγούμενων ετών, άρα ήταν a priori δημόσιες εκτάσεις που εξυπηρετούσαν τους σκοπούς της κτηνοτροφίας. Πίνακας

Κρίσιμο στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι οι εκτάσεις αυτές δεν ήταν εφικτό να είναι σε γνώση των αιτούντων - εικονικών παραγωγών, και δη όταν βρίσκονται σε άλλες Χωρικές Ενότητες, μακριά από την έδρα του φερόμενου παραγωγού. Άρα, φέρονται να ήταν γνωστές σε στελέχη του ΟΠΕΚΕΠΕ, στον Τεχνικό Σύμβουλο του ΟΠΕΚΕΠΕ και στα κατά τόπους ΚΥΔ, μέσω των οποίων διαρρέονταν στους παραγωγούς οι σχετικές πληροφορίες. Έτσι, επί Υπουργίας κ. Μ. Βορίδη, ήδη από το 2019 (η κατανομή του Εθνικού Αποθέματος έγινε από τον Νοέμβριο και μετά από την κυβέρνηση ΝΔ) και κυρίως από το 2020, παρατηρήθηκε αναιτιολόγητο ποσοστό δηλώσεων παραγωγών και αύξηση αξίας των χορηγηθέντων δικαιωμάτων (υπερδιπλασιάστηκαν και τα δύο μεταξύ 2018-2020 ειδικότερα για την Κρήτη), οι οποίοι δήλωσαν για την κατανομή στο Εθνικό Απόθεμα και την λήψη δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης, δημόσιες βοσκοτοπικές εκτάσεις, ως ιδιωτικές, ενώ δεν είχαν ούτε το επάγγελμα του παραγωγού, ούτε τις εν λόγω εκτάσεις στην νόμιμη κατοχή τους.

Κατόπιν αυτών, επί Υπουργίας κ. Μ. Βορίδη:

- α) η απαίτηση από το Εθνικό Απόθεμα εκτοξεύθηκε στα 45 εκατομμύρια ευρώ,
- β) παρατηρήθηκε ανομοιομορφία στην κατανομή του εθνικού αποθέματος, καθώς μία (1) από τις (13) δεκατρείς Περιφέρειες, η Κρήτη έλαβε μεγαλύτερο από το εξήντα επτά τοις εκατό (67%) (!) του συνολικού εθνικού αποθέματος της χώρας όταν το 2017 είχε μόλις δεκαοχτώ τοις εκατό (18%), αυξάνοντας την κατανομή κατά ποσοστό τριακόσια εβδομήντα τοις εκατό (370%) και
- γ) η ανομοιομορφία και η ραγδαία αύξηση έλαβε χώρα, ενώ στην ίδια περιφέρεια, δεν υπήρχαν ελεύθερες εκτάσεις για κατανομή και όλο σχεδόν το μέρος των εκτάσεων χωρίς ζώα, αφορά σε εκτάσεις εκτός αυτής της Χωρικής ενότητας. Τα στοιχεία αυτά είναι εμφανή στον σχετικό πίνακα κατανομής του ΕΑ 2020, που επισυνάπτεται αυτούσιος.

Εν γένει, παρά την εκτεταμένη κατανομή ΕΑ των ετών 2020 και 2021, σε δικαιούχους που δήλωναν αποκλειστικά μόνο βοσκοτόπους χωρίς ζώα, (δηλαδή σε καλή κατάσταση), και εξαιρετικά μακριά από την έδρα της εκμετάλλευσης και κατοικίας τους,

δεν έλαβε χώρα καμία ενδεικνυόμενη ενέργεια διερεύνησης και περιορισμού του φαινομένου αυτού. Αντίθετα, οι διοικητικοί έλεγχοι για τον εντοπισμό των εκτάσεων που συνέβαλαν στην ανισοκατανομή του ΕΑ ήταν αναποτελεσματικοί και ο τρόπος και οι οδηγίες υπό τις οποίες διεξάγονταν δεν λειτούργησαν αποτρεπτικά ή περιοριστικά προς όσους ήθελαν να δημιουργήσουν τεχνητές συνθήκες κατανομής και λήψης ΕΑ. Διαπιστωνόταν η διεξαγωγή αποκλειστικά διοικητικών ελέγχων, γεγονός που πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα της σκόπιμης παράλειψης διεξαγωγής και επιτόπιων ελέγχων, ώστε να διατηρείται η νομιμοφάνεια και ο μη εντοπισμός της τήρησης των βοσκοτόπων σε καλή γεωργική κατάσταση.

Η τήρηση ενός μηχανισμού παραπλανητικών διαδικασιών ελέγχου, ενισχύθηκε με την υπ' αριθ. 4658/22.01.21 5η τροποποίηση της υπ' αριθμ. 85112/2015 εγκυκλίου του ΟΠΕΚΕΠΕ, κατά τρόπο ώστε να διευκολύνει τις ψευδείς δηλώσεις σε απομακρυσμένες περιοχές, καταργούσε την απαίτηση ελέγχου ισχυρών νομικών εγγράφων, ήτοι τίτλων ιδιοκτησίας, πιστοποιητικά κτηματολογίου για την απόδειξη της νόμιμης κατοχής των εκτάσεων.

Κατόπιν των ανωτέρω συνθηκών, και ενώ είχαν ήδη ξεκινήσει οι πολλαπλές αναφορές του τότε Προέδρου κ. Βάρρα, δεσμεύθηκαν και εξαιρέθηκαν της πληρωμής οι αιτούντες που προέκυψε ότι πληρούσαν τις ανωτέρω τεχνητές συνθήκες για την κατανομή στο ΕΑ, εντούτοις με έγγραφα εσωτερικής αλληλογραφίας και προφορικές άνωθεν εντολές, γινόταν εν συνεχεία αποδέσμευση των πληρωμών, με συνέπεια να πληρώνονται και οι παραγωγοί, ενόσω διαρκούσε ο έλεγχος βάσει καταγγελιών, αγνοώντας τις καταγγελίες και τα ευρήματα. Με τον τρόπο αυτό, η κατανομή θα μπορούσε να περιορίζεται, ενδεικτικά από τα σαράντα πέντε (45) εκ. Ευρώ το 2020 θα μπορούσε να περιοριστεί στα τριάντα δύο (32) εκ ευρώ το 2022, μόνο σε μια από τις δεκατρείς (13) περιφέρειες της Χώρας, όπου είχε παρατηρηθεί η μεγαλύτερη και αναπαισιολόγητη αύξηση των δηλώσεων παραγωγών για συμμετοχή στο ΕΑ.

Εντούτοις, οι πραγματοποιούμενοι έλεγχοι, ήταν όλως ελλιπείς και αναποτελεσματικοί με συνέπεια, παρά την αρχική δέσμευση των ως άνω ποσών, οι αρμόδιες διευθύνσεις Άμεσων Ενισχύσεων και Τεχνικών Ελέγχων, να μην εξαιρέσουν τα παραπάνω ΑΦΜ, ενώ ήταν υπό έλεγχο, από την πληρωμή των δικαιωμάτων και την παράνομη λήψη των κοινοτικών επιδοτήσεων. Ο Γρηγόριος Βάρρας, διαπιστώνοντας την ψευδή δήλωση ως ιδιωτικών εκτάσεων που ήταν δημόσιοι βοσκοτόποι, διέταξε ελέγχους βάσει κριτηρίων ανάλυσης κινδύνου (π.χ. βοσκοτόπια χωρίς ζώα, μακριά από τη μόνιμη κατοικία των αιτούντων), μη ενημερώνοντας τη Διεύθυνση Τεχνικών Ελέγχων για να αποφύγει διαρροές και παρεμβάσεις και τροποποιώντας στις 29/10/2020, την εγκύκλιο ώστε οι ελεγκτές να ζητούν ισχυρούς τίτλους ιδιοκτησίας και όχι μόνο το Ε9, οδηγώντας σε αναστολή πληρωμής περίπου τεσσάρων χιλιάδων (4.000) ΑΦΜ που είχαν ήδη ενταχθεί στο καθεστώς ενισχύσεων. Επίσης, ο κ. Βάρρας, ήταν αυτός που το 2020, υπέβαλε διαδοχικές αναφορές στην Εισαγγελία, γνωστοποιώντας ήδη την κατάσταση.

Ο κ. Βορίδης, αντί να ενεργήσει κάθε ενδεικνυόμενη και επιβεβλημένη εκ του νόμου, της εγγυητικής θέσεώς του για την προστασία της αγροτικής παραγωγής και των κοινοτικών ενισχύσεων, συμβάλλοντας έστω στην πρόωρη ανίχνευση και εντοπισμό του φαινομένου, και περιορίζοντας την έκταση της μελλοντικής ζημίας, εντούτοις,

φέρεται να προέβη στον εξαναγκασμό της παραίτησής του κ. Βάρρα, (10/11/2020), αμέσως μετά την υποβολή των μηνυτήριων αναφορών, ώστε να διακοπεί ο έλεγχος της ανισοκατανομής του Εθνικού Αποθέματος και της εξ αυτής λήψης παράνομων επιδοτήσεων σε εικονικούς κτηνοτρόφους και επί παράνομων βοσκοτοπικών εκτάσεων, ώστε να εξακολουθήσει το σύστημα της κατανομής δημόσιων βοσκοτόπων από φερόμενους ως κτηνοτρόφους και να συνεχίσουν την λήψη παράνομων κοινοτικών ενισχύσεων.

Προς επίρρωση των ανωτέρω ευθυνών του κ. Βορίδη, ο διάδοχος του κ. Βορίδη στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Λιβανός, στο από 26/10/2021 Ενημερωτικό του Σημείωμα, αναφορικά με την «την τροποποίηση της ΚΥΑ για κατανομή των βοσκοτόπων», αναφέρει ότι η εν λόγω τροποποίηση:

- α) «αντιμετωπίζει την υπέρμετρη και σε ορισμένες περιπτώσεις αδικαιολόγητη αύξηση του αριθμού των δηλωθέντων αμνοεριφίων» και
- β) «αποτρέπει την υπέρμετρη αύξηση των απαιτήσεων σε δημόσιες εκτάσεις βοσκοτόπων, από κτηνοτρόφους που παίρνουν δικαιώματα εθνικού αποθέματος με πολυετή συμβόλαια ιδιωτικών εκτάσεων και το επόμενο έτος αιτούνται δημόσιες εκτάσεις», αποβλέποντας πάλι κατά δήλωσή του “.....να αποθαρρυνθεί ο κτηνοτρόφος που δημιουργεί τεχνητές συνθήκες λήψης κοινοτικών ενισχύσεων και .....ο κτηνοτρόφος που επιδιώκει “την εύκολη” λήψη ενισχύσεων με την ελάχιστη δυνατή παραγωγική δραστηριότητα.”

Την παρέμβαση για διακοπή των ελέγχων από τον κ. Βάρρα, επιβεβαίωσε ο Μ. Βορίδης, ο οποίος ως Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, δημοσίευσε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (αρ. φύλλου 975) το διορισμό του Δημήτρη Μέλα σε θέση ευθύνης για τον τεχνικό έλεγχο και τις άμεσες ενισχύσεις. Περαιτέρω, ο κ. Βορίδης, όρισε στην θέση του Προέδρου τον κ. Θεοφάνη Παπά και Δημήτριο Μελά, προκειμένου να τροποποιήσουν εκ νέου την υπ αριθμ 85112/2015 εγκύκλιο, κατόπιν εισηγήσεως της Διευθύντριας Τεχνικών ελέγχων του οργανισμού Αθανασίας Ρέππα, επιστρέφοντας στην ουσία στο προηγούμενο καθεστώς των χαλαρών διοικητικών ελέγχων, και αποδέσμευσαν την πληρωμή των υπό έλεγχο ΑΦΜ. Ειδικότερα, ο κ. Βορίδης ως Υπουργός είχε την εποπτεία και τον έλεγχο του ΟΠΕΚΕΠΕ, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο, και επομένως την εποπτεία και τον έλεγχο για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Οργανισμού ως αρμόδιου για τη διαχείριση των πόρων των δύο Ευρωπαϊκών Ταμείων και την πληρωμή και έλεγχο της νομιμότητας και κανονικότητας της πληρωμής των αγροτικών ενισχύσεων καθώς και την τήρηση των όρων που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει για τη διαπίστευση.

2. Ο Ελευθέριος Αυγενάκης, από όλα τα παραπάνω φέρεται να συνέχισε την τακτική του κ. Βορίδη, να γνώριζε το σύστημα μη νόμιμης κατανομής και διαβίβασης των βοσκοτόπων, αποτέλεσμα του οποίου ήταν να εμφανίζονται εικονικά ιδιοκτήτες βοσκοτοπικών δημόσιων εκτάσεων, χωρίς να είναι παραγωγοί και να λαμβάνουν κοινοτικές επιδοτήσεις ως επιλέξιμοι. Συνειδητά φέρεται και ενώ είχαν τεθεί σε γνώση του, να απέκρυπτε καταγγελίες και αναφορές των καταγγελιών και των αναφορών, για τη διαδικασία δημιουργίας συνθηκών τεχνητών επιλεξιμότητας.

Αναφέρεται ρητά στις νόμιμες συνακροάσεις ότι γνώριζε για αναβολή ελέγχων και συναινούσε σε αυτό φερόμενος να αναφέρει ότι «όταν είχε έρθει, λέει όχι δεν θα γίνει κανένας έλεγχος» ή «Θα το δούμε κάποια στιγμή να πάει παραπίσω». Επιπλέον, φέρεται εν γνώσει του να δημιουργούσε ένα σύστημα έλλειψης ορθών ελέγχων, αποτρέποντας την εξακολούθηση της παράνομης διαδικασίας λήψης κοινοτικών ενισχύσεων από μη δικαιούχους παραγωγούς, ζημιώνοντας αντίστοιχα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα φέρεται να άσκησε έντονες πιέσεις στον τότε πρόεδρο του ΟΠΕΚΕΠΕ Ευάγγελο Σημανδράκο σχετικά με την ταχύτητα των ελέγχων και το αν είχε το δικαίωμα να κρατά όλα αυτά τα ΑΦΜ μπλοκαρισμένα.

Η πίεση του κ. Αυγενάκη προς τον κ. Σημανδράκο έγινε «αφόρητη» τον Οκτώβριο του 2023, σε διάστημα προεκλογικής περιόδου για τις αυτοδιοικητικές εκλογές, και τελικά τον ώθησε σε παραίτηση, δηλώνοντας ο κ. Σημανδράκος ότι «εξαναγκάστηκε να αποχωρήσει από τον Οργανισμό». Ο κ. Αυγενάκης φέρεται μέσω της πίεσης που άσκησε η οποία οδήγησε στην παραίτηση του προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ, ότι κατάφερε να γίνει αποδέσμευση και πληρωμή των ΑΦΜ, ενώ αυτά βρίσκονταν σε έλεγχο από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Ο κ. Αυγενάκης φέρεται να παρεμπόδιζε την διερεύνηση της υπόθεσης του εθνικού αποθέματος και την αναζήτηση ευθυνών και με αυτόν τον τρόπο επέτρεψε την διασπάθιση των κοινοτικών πόρων. Επιπροσθέτως ο κ. Αυγενάκης δημόσια υπεραμύνονταν της παρέμβασής του ενώ ήξερε ότι γινόταν έλεγχος και διαφήμιζε την «λύση» που κατάφερε σε χρονίζον πρόβλημα των αγροτών σε σχέση με τον ΟΠΕΚΕΠΕ παρά το γεγονός ότι γνώριζε όλα τα προβλήματα που θα δημιουργούσε αυτή η λύση. Ειδικότερα, ο κ. Αυγενάκης ως Υπουργός είχε την εποπτεία και τον έλεγχο του ΟΠΕΚΕΠΕ, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο, και επομένως την εποπτεία και τον έλεγχο για την εξυπηρέτηση των σκοπών του Οργανισμού ως αρμόδιου για τη διαχείριση των πόρων των δύο Ευρωπαϊκών Ταμείων και την πληρωμή και έλεγχο της νομιμότητας και κανονικότητας της πληρωμής των αγροτικών ενισχύσεων καθώς και την τήρηση των όρων που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει για τη διαπίστευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ **ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ**

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ - ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΕΡΟΛΗΨΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Η Εξεταστική Επιτροπή «για τη διερεύνηση όλων των ζητημάτων που έχουν ανακύψει σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε), με γνώμονα την ανάδειξη τυχόν ευθυνών και την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του συστήματος πληρωμής των αγροτικών ενισχύσεων, ώστε να αποτελεί έναν αξιόπιστο, αποτελεσματικό και δίκαιο μηχανισμό για όλους τους παραγωγούς της χώρας», συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ.πρωτ 9270/11-09-2025 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, κατόπιν απόφασης της Ολομέλειας της Βουλής, σύμφωνα με τα άρθρα 68 παρ. 2 εδ. γ' και δ' του Συντάγματος και 144 παρ. 5 εδ. β' του Κανονισμού της Βουλής (ΚΤΒ), που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουλίου 2025.

Καθήκον της εξεταστικής επιτροπής, ήταν κατά την διάρκεια των εργασιών της, να ενεργήσει σύμφωνα με τις προβλεπόμενες εκ του Κανονισμού της Βουλής, υποχρεώσεις και αρμοδιότητές της, ώστε να καταλήξει σε ασφαλή και δίκαια κρίση, τόσο για ακριβή αίτια, για το σκάνδαλο με απάτη εις βάρος των συμφερόντων της ΕΕ, όσο και για τους υπαίτιους, αποδίδοντας τις προσήκουσες ευθύνες προς τα πολιτικά πρόσωπα, εφόσον διαπιστωθούν.

Η Εξεταστική Επιτροπή συστάθηκε με σκοπό τη διερεύνηση της τήρησης της νομιμότητας κατά την καταβολή των αγροτικών ενισχύσεων, της ορθής λειτουργίας των μηχανισμών ελέγχου του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., εμπλοκής υπηρεσιακών και πολιτικών παραγόντων σε παράνομες πληρωμές, τις σχέσεις πολιτικής ηγεσίας – Διοίκησης Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., του ενδεχομένου σύστασης άτυπων δικτύων διαμεσολάβησης και αθέμιτης επιρροής.

2. Ύστερα από λεπτομερή μελέτη όλων των τεθέντων υπόψη της Επιτροπής στοιχείων, την αξιολόγηση των μαρτυρικών καταθέσεων και του σε γνώση μας αποδεικτικού υλικού, λαμβανομένων συγχρόνως υπόψη του γεγονότος ότι, με απόφαση της πλειοψηφίας της επιτροπής:

α) Από την πρώτη κιόλας συνεδρίαση της Εξεταστικής Επιτροπής, στις 15 Σεπτεμβρίου 2025, αρνήθηκε την πρόταση της μειοψηφίας για διακομματικό προεδρείο, ενώ ταυτόχρονα παρά τα τεκμηριωμένα αιτήματα μελών της αντιπολίτευσης, υπήρξε συστηματική άρνηση της πλειοψηφίας να εγκρίνει αιτήματα κλήτευσης βασικών μαρτύρων, οι οποίοι αναφέρονται ευθέως στη σχετική δικογραφία και θα εισέφεραν κρίσιμα στοιχεία, ήτοι

- Μητσοτάκης Κυριάκος,
- Γεραπετρίτης Γεώργιος,
- Σταμενίτης Διονύσιος,
- Χατζηβασιλείου Αναστάσιος,
- Κεφαλογιάννης Ιωάννης,
- Σενετάκης Μάξιμος,
- Κέλλας Χρήστος,
- Γιόγιακας Βασίλειος,
- Βαλιώτης Αθανάσιος, προϊστάμενος Περιφερειακής Μονάδας Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας
- Αλεξόπουλος Κωνσταντίνος, περιφερειακός διευθυντής ΟΠΕΚΕΠΕ Κρήτης
- Ζαφειρίου Βασιλική, Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου της Περιφερειακής Διεύθυνσης Κρήτης του ΟΠΕΚΕΠΕ,
- Μελιτίνη Οικονομάκη, μέλος του ΔΣ ΟΠΕΚΕΠΕ, με απόφαση του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων Λευτέρη Αυγενάκη (ΦΕΚ 43/23-1-2024),
- Παπαδάκης Γρύλος, πρόεδρος κτηνοτροφικού συλλόγου Μυλοποτάμου
- Νασιόπουλος Κωνσταντίνος, διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Κέλλα Χρήστου
- Τρουλλινός Ιωάννης, Διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Γιάννη Κεφαλογιάννη
- Μπίκας Δημήτρης, πρώην υπάλληλος του ΥΠΑΑΤ
- Μητροδής Κώστας, αγρότης από την Λάρισα

- Γκανής Βάιος, αγρότης
- Καλφούντζος Ηλίας, γεωπόνος
- Καπούνης Δημήτρης, πρόεδρος της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Νάξου

Τα μέλη της Επιτροπής εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ (ΣΥ.ΡΙΖ.Α-Π.Σ.)», από την έναρξη των εργασιών της Εξεταστικής Επιτροπής, υπέβαλαν:

- το υπ αριθμ 1/17-09-2025 έγγραφο με κατάλογο προτεινόμενων μαρτύρων και το υπ αριθμ 12/18-09-2025 έγγραφο με συμπληρωματικό κατάλογο προτεινόμενων μαρτύρων,
- το υπ αριθμ 183/7-11-25 έγγραφο επικαιροποιημένου καταλόγου προτεινόμενων μαρτύρων,
- το υπ αριθμ 312/ 17-12-2025 έγγραφο επικαιροποιημένου καταλόγου προτεινόμενων μαρτύρων,
- το υπ αριθμ 336/12-1-26 έγγραφο επικαιροποιημένου καταλόγου προτεινόμενων μαρτύρων.

Επίσης και τα μέλη της Επιτροπής από την Κοινοβουλευτική Ομάδα της «ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ», από την έναρξη των εργασιών της Εξεταστικής Επιτροπής, υπέβαλαν το υπ αριθμ 7/18-09-2025 έγγραφο με κατάλογο προτεινόμενων μαρτύρων.

Η πλειοψηφία της Εξεταστικής Επιτροπής, κατ' εντολή του Μεγάλου Μαξίμου, επέλεξε να αποκλείσει κρίσιμους μάρτυρες, πρώην Υπουργούς, διευθυντές και συνεργάτες αυτών που σημειωτέον, αναφέρονται στην δικογραφία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και πρωτοστατούν στις επισυνδέσεις δίνοντας εντολές για να σταματήσουν έλεγχοι, ακόμα και να πληρωθούν άτομα που δεν το δικαιούνταν, αρνήθηκε την καταπαράσταση εξέταση μαρτύρων, επιμένοντας στη συσκότιση του σκανδάλου, απαξιώνοντας τη διαδικασία, με προφανή στόχο να «ξεμπερδέψει» όσο το δυνατόν πιο σύντομα. Οι βουλευτές της ΝΔ, σε συμπαιγνία με το «γαλάζιο» προεδρείο, κατέστησαν τη λειτουργία της Επιτροπής προσχηματική.

β) αιτήματα κατάθεσης ουσιωδών εγγράφων, από τα μέλη της Επιτροπής εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ (ΣΥ.ΡΙΖ.Α-Π.Σ.)» μεταξύ των οποίων

- το υπ αριθμ 4/18-09-2025 αίτημα μετάφρασης στα ελληνικά των εγγράφων της ABM E.E.E 2024/98(Reference Number 1299/2024) ποινικής δικογραφίας
- το υπ αριθμ 24/24-09-25 αίτημα προσκόμισης της από 30.08.2023 φωτογραφίας ελέγχου με παρακολούθηση εκτάσεων (monitoring), των ηλεκτρονικών ιχνών ανοίγματος ΟΣΔΕ, κάθε σχετικής αλληλογραφίας για διορθωτικές δηλώσεις από 3/9 έως 20/10/2023 και στοιχείων των Κέντρων Υποβολής Δηλώσεων που έκανα χρήση το διάστημα αυτό
- το υπ αριθμ 17/23-9-25 Αίτημα προσκόμισης στοιχείων δηλώσεων ΟΣΔΕ 2013 - αποζημιώσεις Daniel
- το υπ αριθμ αίτημα περί χορήγησης αντιγράφων της ABM E.E.E 2024/98(Reference Number 1299/2024) ποινικής δικογραφίας
- το υπ αριθμ 60/01-10-205 αίτημα χορήγησης αντιγράφου της έκθεσης Οικονομικού έτους 2023, της ΣΟΛ Α.Ε., φορέα πιστοποίησης του ΟΠΕΚΕΠΕ.

- το υπ αριθμ 99/20-10-25 Αίτημα χορήγησης, από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων όλων των στοιχείων που καταδεικνύουν τα ποσοστά του ζωικού κεφαλαίου και της παραδοθείσας ποσότητας γάλακτος ανά Περιφερειακή Ενότητα για τα έτη 2015 έως και σήμερα
- το υπ αριθμ 194/10-11-25 Αίτημα χορήγησης στοιχείων από τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., σχετικά με τις μεταβιβάσεις δικαιωμάτων βασικής ενίσχυσης στην αγρονομική περιφέρεια των βοσκοτόπων ΠΕ1
- το υπ αριθμ 269/26-11-25 αίτημα των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ και ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ με θέμα: "ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΒΙΑΙΗΣ ΠΡΟΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΞΥΛΟΥΡΗ αιτήματα κατάθεσης ουσιαστικών εγγράφων, από τα μέλη της Επιτροπής εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της «ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ», μεταξύ των οποίων:
  - Πρακτικά ΔΣ ΟΠΕΚΕΠΕ για την περίοδο που ερευνά η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και μέχρι σήμερα
  - Πλήρες αρχείο επισυνδέσεων
  - Αλληλογραφία με Ε.Ε. για Action Plan
  - Αλληλογραφία με Ε.Ε για όλα τα θέματα που σχετίζονται με ΟΠΕΚΕΠΕ για ολόκληρη την περίοδο που ερευνά η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και μέχρι σήμερα
  - Έγγραφα που αφορούν σχέδιο εξυγίανσης ΟΠΕΚΕΠΕ
  - Αποφάσεις για άρση απορρήτου συνομιλιών για όσα πρόσωπα ζητήθηκε και πλήρεις εκθέσεις επισυνδέσεων
  - Αποφάσεις για ύψος και κατανομή επιδοτήσεων - ανά περιοχή και είδος - για όλο το ερευνώμενο από την ευρωπαϊκή εισαγγελία διάστημα και μέχρι σήμερα και
  - Έγγραφα για τον αριθμός αιγοπροβάτων και εκμεταλλεύσεων ανά έτος της περιόδου 2010-2024, ανά Περιφέρεια και για το σύνολο της χώρας. ώστε να τελούν σε γνώση των μελών της εξεταστικής επιτροπής, και μέσω αυτών των ουσιαστικών στοιχείων, η εξεταστική επιτροπή να διερευνήσει την απόδοση ευθυνών των πολιτικών προσώπων.

γ) Κατά τις συνεδριάσεις της Εξεταστικής Επιτροπής καταγράφηκαν περιστατικά, από το Προεδρείο και συγκεκριμένα περιορισμού χρόνου εξέτασης μαρτύρων, άρνησης συζήτησης αιτημάτων, διακοπών και παρεμβάσεων, τόσο από τον εισηγητή και τα μέλη της πλειοψηφίας, όσο και από το προεδρείο αλλά και εκφοβισμού και απαξίωσης συγκεκριμένων μαρτύρων.

3. Οι ανωτέρω πρακτικές είχαν ως αποτέλεσμα τη δυσλειτουργία της Εξεταστικής Επιτροπής και την περιορισμένη διερεύνηση ουσιαστικών πλευρών της υπόθεσης, με κυριότερη την ανάδειξη ουσιαστικών ευθυνών σε πολιτικά πρόσωπα.

Σημειώνεται ότι ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-Π.Σ. και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ είχαν ταχθεί εξ αρχής κατά της κυβερνητικής πρότασης για σύσταση Εξεταστικής αντί Προκαταρκτικής Επιτροπής, γιατί θεωρούσε ότι η έρευνα της λειτουργίας του ΟΠΕΚΕΠΕ σε βάθος 25 ετών, υποβαθμίζει τη σοβαρότητα της υπόθεσης και εξυπηρετεί την αποφυγή ουσιαστικής διερεύνησης ποινικών ευθυνών για πρώην Υπουργούς, οι οποίοι αναφέρονται στη διαβιβασθείσα στη Βουλή δικογραφία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, απομακρύνοντας

τη διερεύνηση των πιο κρίσιμων περιστατικών, που αναδεικνύονται από τη δικογραφία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Η διαφάνεια στη διαχείριση των ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου, και δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο μικροπολιτικών χειρισμών. Όμως, η υπόθεση του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. δεν διερευνήθηκε πλήρως από την Εξεταστική Επιτροπή, εξαιτίας της προσπάθειας συγκάλυψης και αποσιώπησης των πραγματικών γεγονότων και ευθυνών, λόγω, κατά κύριο λόγο, των περιορισμών που έθεσε η κυβερνητική πλειοψηφία. Η διαδικασία της Επιτροπής υπήρξε από την αρχή πλημμελής, ελλιπής και πολιτικά κατευθυνόμενη από την κυβερνητική πλειοψηφία, γεγονός που εμπόδισε την πλήρη αποκάλυψη κρίσιμων στοιχείων.

Η Κυβέρνηση χρησιμοποίησε την Εξεταστική Επιτροπή, για να περιορίσει τη συζήτηση σε τεχνικές αστοχίες, προκειμένου να αποπροσανατολίσει και όχι για να διαλευκάνει την υπόθεση, δεδομένου ότι υπήρξαν «σκιές» και «κενά» σε όλες τις φάσεις της έρευνας, λειτουργώντας με τρόπο που προστάτευσε πολιτικούς της παράγοντες. Σε κάθε περίπτωση, η Εξεταστική Επιτροπή ανέδειξε τις ευθύνες της Κυβέρνησης, για τη λειτουργία και τον έλεγχο του Οργανισμού και κατ' επέκταση στο μείζονος σημασίας θέμα διαφθοράς και διασπάθισης δημοσίου χρήματος. Η υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ αποτελεί κομβικό παράδειγμα θεσμικής εκτροπής και απορρύθμισης του κράτους υπό τη διακυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Η σύσταση της Εξεταστικής Επιτροπής δεν ήταν επιλογή πολιτικής διαφάνειας, αλλά αποτέλεσμα εξωτερικής πίεσης και συγκεκριμένα της παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

4. Την 3η Φεβρουαρίου 2026 με απόφαση της Κυβερνητικής πλειοψηφίας αποφασίστηκε το κλείσιμο των εργασιών της Επιτροπής. Η απόφαση αυτή δεν σηματοδοτεί απλά την ολοκλήρωση μιας κοινοβουλευτικής διαδικασίας για το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ. Αποτελεί μια ακόμα μεθόδευση της ΝΔ να κλείσει μια βαριά υπόθεση συγκάλυψης, ένα ακόμα κεφάλαιο της γαλάζιας αντίληψης περί εξουσίας: «κάνουμε ό,τι θέλουμε, λογοδοτούμε σε κανέναν». Η υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ δεν είναι τεχνικό ζήτημα, ούτε γραφειοκρατικό λάθος και σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται για «παθογένεια δεκαετιών», όπως βολεύει να λέγεται από την Κυβέρνηση. Είναι σκάνδαλο με υπογραφή Μητσοτάκη, καθώς ο ΟΠΕΚΕΠΕ μετατράπηκε σε κομματικό φέουδο, σε μηχανισμό εξυπηρητήσεων, σε εργαλείο ρουσφετιού και ελέγχου. Και αντί η κυβέρνηση να δώσει απαντήσεις, έστησε τείχος σιωπής, αρνούμενη να καλέσει όλους τους κρίσιμους μάρτυρες. Αντί να διερευνηθούν οι πολιτικές και ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες, επιχειρήθηκε να ξεπλυθούν.

Η Εξεταστική αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει μια ευκαιρία κάθαρσης, φωτίζοντας διαδρομές χρήματος, αποφάσεων και ευθυνών. Αντ' αυτού η κυβερνητική πλειοψηφία επέλεξε το γνώριμο δρόμο την απαξίωση της διαδικασίας, φοβούμενη προφανώς την πλήρη διερεύνηση, η οποία θα έφτανε σε υψηλά κλιμάκια, φοβούμενη τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, την ίδια την αλήθεια.

II. ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων στην Εξεταστική Επιτροπή, προκύπτει αβίαστα ότι το γαλάζιο σκάνδαλο του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. δεν είναι μια απλή «παραφωνία» ή ένα μεμονωμένο «περιστατικό» κακοδιαχείρισης. Είναι σύμπτωμα ενός κράτους που χρειάζεται βαθιά θεσμική επανεκκίνηση, αλλά και μέρος μιας ευρύτερης πολιτικής κουλτούρας διαφθοράς και διαπλοκής. Από τις υποκλοπές, στα Τέμπη και μέχρι τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., είναι εξοργιστική η έλλειψη λογοδοσίας, η πλήρης ατιμωρησία και η διαρκής συγκάλυψη του Επιτελικού Κράτους της ΝΔ. Το ίδιο και η αίσθηση ότι οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται με κριτήριο το συμφέρον της κοινωνίας, αλλά πρωτίστως την εξυπηρέτηση συμφερόντων. Ειδικά, η υπόθεση του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. υπερβαίνει την καθαρά τεχνοκρατική ή γραφειοκρατική διαχείριση, αφορά λειτουργίες του κράτους και του πολιτικού συστήματος, που επέτρεψαν ή ανέχθηκαν συστήματα πελατειακής διαχείρισης στους πόρους της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Ενός πολιτικού συστήματος που λειτούργησε με όρους παρακράτους και για το οποίο απαιτούνται ριζικές μεταρρυθμίσεις και μια νέα κοινωνική, οικονομική και βέβαια πολιτική θεώρηση για τη διαχείριση του δημόσιου χρήματος και των πρακτικών ενίσχυσης του αγροτικού τομέα.

1. Ο κ. Σημανδράκος, σε ερώτηση για τη χειραγώγηση από πολιτικά πρόσωπα, αφού αναφέρθηκε σε μια ωμή παρέμβαση του κ. Στρατάκου, υπογράμμισε:

«Όταν, για παράδειγμα, πάει ο πρωθυπουργός ή ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης στη ΔΕΘ και θέλει να γίνει η πληρωμή πριν από τη ΔΕΘ και λες ότι υπάρχουν κάποια ζητήματα αλλά σε πιέζει να την κάνεις την πληρωμή πριν (από τη ΔΕΘ); Γιατί;».

Οι παρεμβάσεις με ενορχηστρωτή το Μέγαρο Μαξίμου είναι αυτές που οδήγησαν τον ΟΠΕΚΕΠΕ να τεθεί υπό επιτροπεία με αποτέλεσμα να βρίσκονται στον αέρα οι πληρωμές των κανονικών αγροτών για χάρη των «γαλάζιων» Φραπέδων και Χασάπηδων. Ο πρώην πρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ επιβεβαίωσε, σε όλους τους τόνους την αφόρητη πίεση του Λ. Αυγενάκη για αποδεσμεύσεις «αμαρτωλών» ΑΦΜ, υπό την πλήρη κάλυψη του Μαξίμου και με «μεσάζοντα» τον πρώην γ.γ. του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, Γιώργο Στρατάκο.

Απαντώντας στον βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, Αλ. Μεικόπουλο, επισήμανε ότι, αφού τον εξώθησαν σε παραίτηση οι κ.κ. Μπρατάκος, Παπασταύρου και Βορίδης, όχι μόνο δεν επιλύθηκαν τα προβλήματα του ΟΠΕΚΕΠΕ, αλλά ο Οργανισμός έφτασε στο ντροπιαστικό σημείο να στρέφεται εναντίον κορυφαίων θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, υπό την απειλή μηνύσεων. ***“ΜΕΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Θεωρείτε ότι μετά την απομάκρυνσή σας από τη θέση του Προέδρου έπαψαν να υφίστανται τα προβλήματα για τα οποία αποπεμφθήκατε ή παρέμειναν και εντάθηκαν, με αποκορύφωμα να τεθεί ο Οργανισμός σε επιτήρηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή;***

ΣΗΜΑΝΔΡΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ: Εγώ δεν θεωρώ ότι λύθηκε τίποτα από την απομάκρυνσή μου. Εγώ επικαλούμαι στην παραίτηση ότι προβαίνω σε αυτή την ενέργεια για το καλό των αγροτών και ότι εφόσον θεωρείτε ότι είμαι εγώ το πρόβλημα, μπορώ να σας απαλλάξω. Ωστόσο, απ’ ό,τι έχει δείξει η πορεία, δεν ήταν καλύτερα τα πράγματα, διότι ο Οργανισμός στράφηκε εναντίον κάποιων κορυφαίων θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, υπό την απειλή μηνύσεων και

συκοφαντιών κ.λπ., που θεωρώ σαν Έλληνας πολίτης ότι κανέναν δεν τιμά -για όλους μας- αυτή η συμπεριφορά. Και βέβαια, έχει καταδικαστεί αυτό. Άκουσα και από τον κ. Λαζαρίδη ότι καταδίκασε αυτή την ενέργεια. Και βέβαια, όλο αυτό που γινόταν -δεν ξέρω κατά πόσο ισχύουν αυτές οι επισυνδέσεις που κυκλοφορούν στον Τύπο- είναι μία εικόνα που δημιουργεί πολλά περισσότερα προβλήματα και πλήττει πάρα πολύ την αξιοπιστία του Οργανισμού.

Εγώ δεν ήμουν ο Πρόεδρος που κλείδωσα τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., όπως είπε ο κ. Σαλάτας ότι πτωχεύσαμε ή κάτι τέτοιο. Ίσα-ίσα, προσπάθησα όσο μπορούσα, με όλες τις δυνάμεις που είχα, να επιτελέσω αυτόν τον ρόλο που μου είχε ανατεθεί. Στην πορεία τα πράγματα έδειξαν άλλα πράγματα από τις επιλογές που έχουν γίνει με τους συγκεκριμένους Προέδρους.”

Μεταξύ άλλων, ο κ. Σημανδράκος, περιέγραψε την τραγική εικόνα με τους εκπροσώπους της αρμόδιας Επιτροπής της Ε.Ε., τον Δεκέμβριο του 2023, να αναρωτιούνται γιατί ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ζητεί από το βήμα της Βουλής την παραίτηση του (τότε) προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ και γιατί παρευρίσκονται σε επίσημη συνάντηση οι παραιτηθέντες πρόεδροι του Οργανισμού. Μια εικόνα εξευτελιστική για τη χώρα και απαξιωτική για τον αγροτικό κόσμο, ο οποίος ήδη πληρώνει τα σπασμένα του «γαλάζιου» πλιάτσικου στις ευρωπαϊκές επιδοτήσεις. *“ΜΕΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Υπάρχουν ευθύνες Αυγενάκη ή και άλλων πολιτικών προσώπων, που είτε αναφέρονται είτε όχι στη δικογραφία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ;*

ΣΗΜΑΝΔΡΑΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ: Πολιτικές ευθύνες υπάρχουν. Διότι θα σας πω ένα περιστατικό.

Όταν ήρθαν οι Ευρωπαίοι τον Δεκέμβριο του 2023 να παρέχουμε εξηγήσεις -είναι καταγεγραμμένα στα πρακτικά εκείνης της συνάντησης- αυτό το πράγμα που ρώτησαν σε μένα ήταν «για ποιον λόγο ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης ζητάει από το Βήμα της Βουλής την παραίτησή σας;». Το δεύτερο ερώτημα ήταν: «Οι υπόλοιποι τρεις που βρίσκονται εδώ πέρα τι ρόλο έχουν;». Δηλαδή, ο κ. Μπαμπασίδης, η κυρία Μωραΐτου και η κυρία Αθανασάκη, που ήταν παραιτημένοι Αντιπρόεδροι. Είπαν ότι εμείς έχουμε παραιτηθεί, αλλά είμαστε ακόμα εδώ, γιατί είμαστε παραιτημένοι και λειτουργούμε μέχρι να γίνει δεκτή η παραίτηση.

Όπως καταλαβαίνετε, αυτό δεν δείχνει σοβαρή εικόνα στους Ευρωπαίους όταν -αυτά τα πράγματα τα καταθέτω μέσα- υπάρχει τέτοια απάντηση και τέτοια συμπεριφορά σε έναν οργανισμό ο οποίος είναι υπό την επιτήρησή σου.”

2. Την αδικαιολόγητα τεράστια αύξηση του (εικονικού σε μεγάλο βαθμό) ζωικού κεφαλαίου στα χρόνια διακυβέρνησης της ΝΔ κατέδειξε με συγκεκριμένα στοιχεία κατά τη κατάθεσή του στην Εξεταστική Επιτροπή ο Γ. Κέντρος, πρώην αντιπρόεδρος του ΟΠΕΚΕΠΕ. Μετά από ερώτηση του εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, Βασίλη Κόκκαλη, ο κ. Κέντρος παρουσίασε την αύξηση του ζωικού κεφαλαίου από το 2019 μέχρι και σήμερα, αύξηση που δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, κατέρρευσε η προσπάθεια από ΝΔ να συνδέσει τις παράνομες επιδοτήσεις με τη διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Παράλληλα, από την κατάθεση του κ. Κέντρου, αναδείχθηκε εκ νέου ο ορατός κίνδυνος αναστολής πληρωμών προς τους παραγωγούς, λόγω του «γαλάζιου» σκανδάλου στον ΟΠΕΚΕΠΕ και της διαχειριστικής ανεπάρκειας του

«επιτελικού» κράτους. Αντί, λοιπόν, η ΝΔ αναμασάει τα μυθεύματα για την «Τεχνική Λύση» και τις «διαχρονικές παθογένειες», οφείλει να δώσει απαντήσεις στους ανθρώπους του πρωτογενούς τομέα που αγωνιούν για την επιβίωσή τους.

3. Κατά την εξέταση του κ. Σατολιά αξίζουν να επισημανθούν τα όσα ανέφερε ο τελευταίος για την γνώση του Πρωθυπουργού

ΧΟΥΣΕΪΝ ΖΕΪΜΠΕΚ: Από δημοσίευμα της εποχής του 2021: «Σήμερα έμαθα ότι κάτοικος της Αγίας Παρασκευής πήρε 52.000 ευρώ ενίσχυση από το Εθνικό απόθεμα. Αντί να πάει η γη στους παραγωγούς, πάμε στο αντίθετο. Αυτά τα φαινόμενα πρέπει να τελειώσουν». «Την παραπάνω βόμβα έριξε ενώπιον του πρωθυπουργού, Κυριάκου Μητσοτάκη, κατά τη χθεσινή παρουσίαση της νέα ΚΑΠ στην Τρίπολη, ο πρόεδρος του ΑΓΣ Ένωση Καλαβρύτων και της Νέας ΠΑΣΕΓΕΣ, Παύλος Σατολιάς».

Μας λέτε, δηλαδή, με λίγα λόγια ότι ήταν ενήμερος και ο Πρωθυπουργός από το 2021. ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΤΟΛΙΑΣ (Μάρτυς): Για να το λέει στη συνέντευξη ότι το είπα ενώπιον εκεί... Δεν θυμάμαι πού το είπα. Το λέγαμε παντού.

ΧΟΥΣΕΪΝ ΖΕΪΜΠΕΚ: Του είχατε θέσει ξανά το ζήτημα αυτό. Τι έκανε; Τι σας είπε ο κύριος Πρωθυπουργός;

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΤΟΛΙΑΣ (Μάρτυς): Ο κύριος Πρωθυπουργός την τελευταία φορά, πριν ένα χρόνο που πήγαμε και τώρα την άνοιξη, δηλαδή έχουν μεσολαβήσει δύο συναντήσεις τον τελευταίο χρόνο με τον κύριο Πρωθυπουργό, μας είπε ότι το γνωρίζει το ζήτημα, γνωρίζει ότι υπάρχει τέτοιο σοβαρό πρόβλημα και θα κινηθεί προς την κατεύθυνση της

λύσης του. Αυτό ήταν τον τελευταίο χρόνο. Και αυτό μας λέγανε -για να είμαι δίκαιος- και όλοι οι Υπουργοί οι τελευταίοι, ότι «ναι, το ξέρουμε, μας έχει δώσει εντολή ο Πρωθυπουργός να λυθεί». Αλλά δεν λύθηκε.

ΧΟΥΣΕΪΝ ΖΕΪΜΠΕΚ: Από τότε είχατε πληροφόρηση για πλαστά ενοικιαστήρια, για fake βοσκοτόπια;

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΤΟΛΙΑΣ (Μάρτυς): Από τότε, από το 2020 που είναι και η συνέντευξη που περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια. Στις 31 Οκτωβρίου του 2020 περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια -το είδατε, το διαβάσατε ακριβώς, ακριβέστατα- το πώς έχει στηθεί. Γιατί είχαν πέσει στην αντίληψή μας τα βοσκοτόπια αυτά χιλιάδων στρεμμάτων που μας είχε κινήσει την περιέργεια. Μαθαίνουμε και εμείς. Δεν είμαστε...Μέσα στην αγορά είμαστε, στην πιάτσα.

III. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

1. Παρατυπίες στη διαδικασία καταβολής ενισχύσεων

Από τις καταθέσεις προέκυψαν στοιχεία για:

- καταβολή ενισχύσεων σε δικαιούχους, χωρίς πραγματική αγροτική δραστηριότητα,
- μεταβιβάσεις δικαιωμάτων, χωρίς τήρηση των προϋποθέσεων του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ,
- ελλιπή εφαρμογή των γεωχωρικών ελέγχων,
- υπερσυγκέντρωση ενισχύσεων σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας και ομάδες προσώπων, με συγκεκριμένη πολιτική τοποθέτηση.

2. Ελλείψεις στα συστήματα ελέγχου του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.

Από τις καταθέσεις προέκυψαν στοιχεία για:

- κενά στο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα του Οργανισμού,
- αδυναμία διασταύρωσης δεικτών πραγματικής καλλιέργειας ή εκτροφής ζωικού κεφαλαίου,
- ελλιπή εποπτεία και ανεπαρκείς έλεγχοι σε συνεργάτες και παρόχους υπηρεσιών (Τεχνικοί Σύμβουλοι, συγκεκριμένα Κ.Υ.Δ.),
- παρατυπίες στη διαδικασία υποβολής των δηλώσεων ΟΣΔΕ.

3. Ευθύνες υπηρεσιακών στελεχών

Από τις καταθέσεις προέκυψαν στοιχεία, σε ότι αφορά συγκεκριμένα υπηρεσιακά στελέχη του Οργανισμού για:

- παράλειψη άσκησης καθηκόντων,
- αποδοχή και πληρωμή ελλιπών φακέλων,
- ανοχή ή συμμετοχή σε πρακτικές διαμεσολάβησης τρίτων προσώπων.

4. Ενδείξεις για δίκτυο διαμεσολάβησης

Από τις καταθέσεις προέκυψαν σοβαρές ενδείξεις λειτουργίας άτυπου «δικτύου διαμεσολαβητών», οι οποίοι:

- υποδείκνυαν και καθοδηγούσαν την σύνταξη και υποβολή δηλώσεων ΟΣΔΕ,
- εισέπρατταν προμήθειες γι' αυτές τις δηλώσεις,
- διευκόλυναν μη νόμιμες μεταβιβάσεις δικαιωμάτων.

γεγονός που κατατείνει στην ύπαρξη «εγκληματικής οργάνωσης», όπως αναφέρεται και στο Διαβιβαστικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

5. Πολιτικές ευθύνες

Από τις καταθέσεις προέκυψαν σοβαρές ενδείξεις ότι οι πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων από το 2019:

- συμμετείχαν ενεργά, άμεσα ή έμμεσα, στη μη έγκυρη και διαφανή καταβολή των επιδοτήσεων, ευνοώντας συγκεκριμένα πρόσωπα ή ομάδες προσώπων.
- γνώριζαν περιστατικά κακοδιοίκησης ή τουλάχιστον όφειλαν να τα γνωρίζουν,
- δεν άσκησαν επαρκή εποπτεία στον Οργανισμό,
- δεν ενεργοποίησαν ελέγχους όταν υπήρξαν καταγγελίες για παράνομες διαδικασίες,
- επέδειξαν ανοχή σε αδιαφανείς πρακτικές.

6. Ποινικές Ευθύνες

ι. Ο κ. Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης) πρέπει να διερευνηθεί, αν με πράξεις και παραλείψεις του, εκμεταλλευόμενος και καταχρώμενος την θέση ευθύνης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τις αποκλειστικές εκ του νόμου και της θέσεώς του αρμοδιότητες, τέλεσε το αδίκημα της ηθικής αυτουργίας και της συνέργειας σε κακουργηματική απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τελεσθείσα από κοινού και κατ' επανάληψη, με ζημία άνω των 120.000 ευρώ (άρθρο 390 παρ. 1 και 2 σε συν. με άρ. 46 και 47 ΠΚ) καθώς φέρεται

α) με την διαχειριστική ενέργεια της απόφασης περί κατανομής και διαβίβασης των βοσκοτόπων και εκτός χωρικής ενότητας, παρείχε την άμεση συνδρομή σε υπαλλήλους του ΟΠΕΚΕΠΕ, ΚΥΔ και παραγωγούς, ώστε να εμφανίζονται οι ιδιοκτήτες βοσκοτοπικών δημόσιων εκτάσεων και χωρίς να είναι παραγωγοί να

συμμετέχουν στην κατανομή του Εθνικού Αποθέματος, λαμβάνοντας παρανόμως κοινοτικές επιδοτήσεις ως επιλέξιμοι

β) με την εκμετάλλευση της πολιτικής και θεσμικής αρμοδιότητας διόριζε και έπαιε τα θεσμικά όργανα Διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ, ήτοι προέβη σε παύση του κ. Βάρρα από την θέση του Προέδρου, και σε διορισμό άλλου προσώπου της επιλογής του, με σκοπό εν τέλει ως ηθικός αυτουργός να δημιουργεί και να συντηρεί υπό την εποπτεία του ένα σύστημα - μηχανισμό παράνομης κατανομής εθνικού αποθέματος

γ) καταχρώμενος επίσης της πολιτική και θεσμική ιδιότητα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης, συνειδητά παρέλειπε να αξιολογεί τις καταγγελίες και αναφορές, που αποδεδειγμένα είχαν τεθεί σε γνώση του, και αφορούσαν στην παράνομη κατανομή ΕΑ.

δ) συντηρούσε ένα σύστημα κατευθυνόμενων ελέγχων, με την εντολή, ακόμη και προσαρμογής της νομοθεσίας, καθώς τροποποιούνταν εγκύκλιοι, κατά τρόπο που συνδυαστικά με άλλα στοιχεία, παρείχαν κάλυψη στα όργανα των υπηρεσιών ελέγχων και πληρωμών του ΟΠΕΚΕΠΕ.

ε) έδωσε εντολή το 2021 για την πληρωμή δικαιούχων ενώ τελούσαν σε έρευνα, παρέχοντας κάλυψη στα όργανα που πραγματοποίησαν τις πληρωμές και ζημιώνοντας τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ.

Ο κ. Βορίδης, πρέπει να διερευνηθεί αν όσο χρόνο είχε την ιδιότητα του πολιτικού προϊσταμένου του ΟΠΕΚΕΠΕ, ενεργούσε εκδίδοντας αποφάσεις, που οδηγούσαν σε ευρύ πεδίο παράνομης δήλωσης δημόσιων εκτάσεων, παρέχοντας εντολές στα μέλη της Διοίκησης του ΟΠΕΚΕΠΕ, τα οποία είχαν εκ της ιδιότητάς τους διακριτούς και αλληλοϋποστηριζόμενους ρόλους, στον συνολικό μηχανισμό της παράνομης κατανομής Εθνικού Αποθέματος, αναπτύσσοντας μια συλλογική δράση με κατανομή ρόλων, διάρκεια στο χρόνο, ιεραρχική δομή και στόχο την διάπραξη σωρείας εγκλημάτων. Ο εν λόγω Υπουργός, καταχρώμενος την πολιτική του ιδιότητα, και προκειμένου να μην διακοπεί η παράνομη λήψη των ενισχύσεων, προέβαινε σε παύσεις θεσμικών μελών, όταν ήταν προ των πυλών η αποκάλυψη της παράνομης δράσης εξ αυτών, ενώ έδινε παράνομες εντολές πληρωμών, σε μέλη της οργάνωσης που ήταν επιφορτισμένα με την πληρωμή των επιδοτήσεων, ώστε να παρέχει πολιτική και νομιμοφανή κάλυψη στα μέλη του ΟΠΕΚΕΠΕ και να επιτυγχάνεται με κάθε μέσο ο σκοπός της πληρωμής των φερόμενων παραγωγών. Ενώ η διατήρηση της δράσης και του παράνομου αυτού μηχανισμού, προϋπέθετε έναν ατελή και νομιμοφανή ελεγκτικό μηχανισμό, που υπό την πολιτική κάλυψη και προστασία του Υπουργού, προέβαινε σε ατελείς, αναποτελεσματικούς και συχνά ψευδείς ελέγχους.

ii. Ο Αυγενάκης Ελευθέριος, πρέπει να διερευνηθεί αν με πράξεις και παραλείψεις του, εκμεταλλευόμενος και καταχρώμενος την θέση ευθύνης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τις αποκλειστικές εκ του νόμου και της θέσεώς του αρμοδιότητές, σε συνδυασμό με την πολιτική επιρροή εκ της θέσεώς του, φέρεται να τέλεσε το αδίκημα της ηθικής αυτουργίας και της συνέργειας σε απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τελεσθείσα από κοινού και κατ' επανάληψη, με ζημία άνω των 120.000 ευρώ καθώς φέρεται να **α)** γνώριζε το σύστημα μη νόμιμης κατανομής και διαβίβασης των βοσκοτόπων, αποτέλεσμα του οποίου ήταν να εμφανίζονται εικονικά ιδιοκτήτες βοσκοτοπικών δημόσιων εκτάσεων, χωρίς να είναι παραγωγοί και να λαμβάνουν κοινοτικές επιδοτήσεις ως επιλέξιμοι,

β) με την προφανή δε συνειδητή απόκρυψη των καταγγελιών και των αναφορών, που αποδεδειγμένα είχαν τεθεί σε γνώση του, για την ανωτέρω διαδικασία δημιουργίας συνθηκών τεχνητών επιλεξιμότητας, να δημιουργούσε ένα σύστημα έλλειψης ορθών ελέγχων, και έτσι επέτρεπε την εξακολούθηση της παράνομης διαδικασίας λήψης κοινοτικών ενισχύσεων από μη δικαιούχους παραγωγούς, ζημιώνοντας αντίστοιχα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ) με την εξώθηση σε παραίτηση του τότε Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ Ευάγγελου Σημανδράκου στον οποίο ασκούσε αόρητες πιέσεις σχετικά με την ταχύτητα των ελέγχων και το αν είχε το δικαίωμα να κρατά όλα αυτά τα ΑΦΜ μπλοκαρισμένα, να άνοιξε τον δρόμο για την πληρωμή των μπλοκαρισμένων ΑΦΜ παρά το γεγονός ότι ακόμη ήταν υπό έλεγχο. Οι πιέσεις αυτές εντάθηκαν προεκλογικά τον Οκτώβριο του 2023, ώστε να προβούν σε πληρωμή όλων των ΑΦΜ, παρά το γεγονός ότι γνώριζε ότι βρίσκονταν στη διαδικασία ελέγχων και ότι ενδεχομένως δεν δικαιούνται την λήψη κοινοτικών ενισχύσεων.

δ) με τις ενέργειες του αυτές να σταμάτησε την διερεύνηση που είχε ήδη ξεκινήσει για την υπόθεση του εθνικού αποθέματος και την αναζήτηση ευθυνών για τις παρατυπίες που είχαν εντοπιστεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ-ΠΡΟΤΑΣΗ

I. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

1. Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ είναι απολύτως «γαλάζιο» και ενορχηστρωμένο από το Μέγαρο Μαξίμου. Οι πολιτικές ευθύνες για το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ υπάρχουν και φέρουν φαρδιά – πλατιά τη σφραγίδα του ίδιου του κ. Μητσοτάκη. Πέραν όμως των πολιτικών ευθυνών, υφίστανται ενδείξεις για ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες προσώπων που διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης, γι' αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ εμμένουν στην άποψή του ότι απαιτείται η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης.

Ειδικότερα, ο Μ. Βορίδης καταχρώμενος την πολιτική και θεσμική ιδιότητα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, φέρεται να

- παρέλειπε να αξιολογεί τις καταγγελίες και αναφορές, που αποδεδειγμένα είχαν τεθεί σε γνώση του και αφορούσαν στην παράνομη κατανομή του Εθνικού Αποθέματος,
- οδήγησε σε δημιουργία τεχνητών συνθηκών παράνομης λήψης κοινοτικών ενισχύσεων, που στηρίχθηκε στην παράτυπη δήλωση βοσκοτοπικών εκτάσεων, εκ μέρους προσώπων που είτε δεν είχαν το επάγγελμα του παραγωγού, είτε δεν διέθεταν βοσκοτοπικές εκτάσεις, είτε το αντίστοιχο ζωικό κεφάλαιο, χωρίς να εξυπηρετούνται οι πραγματικές ανάγκες της τοπικής εκτατικής κτηνοτροφίας,
- άσκησε έμμεση παρέμβαση ώστε να διακοπεί ο έλεγχος των παράνομων επιδοτήσεων και των ψευδών και εικονικών κτηνοτρόφων και βοσκοτοπικών εκτάσεων, προκειμένου να εξακολουθήσει το σύστημα της κατανομής δημόσιων βοσκοτόπων ως ιδιωτικών από φερόμενους ως κτηνοτρόφους και να συνεχίσουν την λήψη παράνομων κοινοτικών ενισχύσεων,

- μεθόδευσε την παραίτηση του τότε Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ Γρηγόριου Βάρρα, με στόχο να μην υλοποιηθεί τυπικός και ουσιαστικός έλεγχος σε παράτυπες ενισχύσεις και μεθοδεύσεις,
- παρενέβη είτε άμεσα είτε έμμεσα στη λειτουργία του ΟΠΕΚΕΠΕ για την επίτευξη ή την συνέχιση ή τη μη αποκάλυψη των ανωτέρω,
- γνώριζε το σύστημα μη νόμιμης κατανομής και διαβίβασης των βοσκοτόπων, αποτέλεσμα του οποίου ήταν να εμφανίζονται εικονικά ιδιοκτήτες βοσκοτοπικών δημόσιων εκτάσεων, χωρίς να είναι παραγωγοί και να λαμβάνουν κοινοτικές επιδοτήσεις ως επιλέξιμοι,
- απέκρυπτε συνειδητά τις καταγγελίες και τις αναφορές, που αποδεδειγμένα είχαν τεθεί σε γνώση του, για την ανωτέρω διαδικασία δημιουργίας συνθηκών τεχνητών επιλεξιμότητας,

Κατά το χρονικό διάστημα άσκησης των αρμοδιοτήτων του, ο κ. Βορίδης είχε την κατά νόμο ευθύνη εποπτείας του ΟΠΕΚΕΠΕ, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της αποτελεσματικής λειτουργίας των μηχανισμών ελέγχου. Η ευθύνη αυτή δεν εξαντλείται σε τυπικές πράξεις διοίκησης, αλλά εκτείνεται στη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικών που διασφαλίζουν την ορθή διαχείριση των κοινοτικών πόρων και τη συμμόρφωση της χώρας με το ενωσιακό δίκαιο. Η άσκηση εποπτείας εκ μέρους του κ. Βορίδη υπήρξε ανεπαρκής, καθόσον:

α) Δεν τεκμηριώνεται η έγκαιρη λήψη ουσιαστικών μέτρων για την αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας του ΟΠΕΚΕΠΕ.

β) Δεν διαπιστώνεται η επιβολή σαφούς πλαισίου λογοδοσίας στη διοίκηση του Οργανισμού.

γ) Δεν προκύπτει ότι αξιοποιήθηκαν πλήρως τα διαθέσιμα διοικητικά και πολιτικά εργαλεία για την πρόληψη κινδύνων δημοσιονομικών διορθώσεων εις βάρος της χώρας.

Η επίκληση της διοικητικής αυτοτέλειας του ΟΠΕΚΕΠΕ δεν αίρει την πολιτική ευθύνη της εποπτεύουσας αρχής, αλλά αντιθέτως καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη ενεργού και ουσιαστικής εποπτείας.

Με βάση τα ανωτέρω, αποδίδονται στον κ. Βορίδη, πέραν των ποινικών ευθυνών που πρέπει να διερευνηθούν, σαφείς και συγκεκριμένες πολιτικές ευθύνες, οι οποίες συνίστανται:

- στην παράλειψη λήψης επαρκών και αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης και διόρθωσης,
- στην ανοχή διατήρησης ενός προβληματικού πλαισίου λειτουργίας του ΟΠΕΚΕΠΕ,
- στην αποτυχία διασφάλισης της θεσμικής αξιοπιστίας της χώρας έναντι των ευρωπαϊκών οργάνων.

Οι ευθύνες αυτές είναι αντικειμενικές και προσωποποιημένες, απορρέουν από τη θέση και τις αρμοδιότητες που ασκήθηκαν και δεν συγχέονται με τυχόν ποινικές ευθύνες, η διερεύνηση των οποίων δεν αποτελεί αντικείμενο του παρόντος πορίσματος.

Ο Ελ. Αυγενάκης, καταχρώμενος την πολιτική και θεσμική ιδιότητα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, φέρεται να

- παρεμπόδισε τη διενέργεια των απαιτούμενων ελέγχων και ευνόησε την δημιουργία ενός συστήματος έλλειψης ορθών ελέγχων, αποτρέποντας με αυτό τον τρόπο την εξακολούθηση της παράνομης διαδικασίας λήψης κοινοτικών ενισχύσεων από μη δικαιούχους παραγωγούς, ζημιώνοντας αντίστοιχα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- μεθόδευσε την παραίτηση του τότε Προέδρου του ΟΠΕΚΕΠΕ Ευάγγελου Σημανδράκου ανοίγοντας τον δρόμο για την πληρωμή των μπλοκαρισμένων ΑΦΜ,
- παρεμπόδιζε την διερεύνηση της υπόθεσης του εθνικού αποθέματος και την αναζήτηση ευθυνών,
- άσκησε, τον Ιούνιο του 2023, πιέσεις στα όργανα του ΟΠΕΚΕΠΕ, για την αποδέσμευση των μπλοκαρισμένων ΑΦΜ, ενώ η πίεση αυτή εντάθηκε προεκλογικά τον Οκτώβριο του 2023, ώστε να προβούν σε πληρωμή όλων των ΑΦΜ, παρά το γεγονός ότι γνώριζε ότι βρίσκονταν στη διαδικασία ελέγχων και ότι ενδεχομένως δεν δικαιούνται την λήψη κοινοτικών ενισχύσεων. Μάλιστα προέβη και σε δημόσιες δηλώσεις για την εν λόγω αποδέσμευση χιλιάδων ΑΦΜ μεσούσης της μακράς προεκλογικής περιόδου, όπερ είναι αδύνατον να διέφυγε της προσοχής του πάντοτε «ανήξερου» Κ. Μητσοτάκη.

Κατά την περίοδο άσκησης των καθηκόντων του κ. Αυγενάκη, ως αρμόδιου Υπουργού, ο ΟΠΕΚΕΠΕ τελούσε υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργείου, με τον Υπουργό να φέρει την ευθύνη χάραξης πολιτικής, καθοδήγησης της διοίκησης και διασφάλισης της συμμόρφωσης του Οργανισμού προς το εθνικό και ενωσιακό πλαίσιο διαχείρισης αγροτικών ενισχύσεων. Η πολιτική αυτή ευθύνη περιλαμβάνει, ιδίως, την υποχρέωση ενεργητικής παρέμβασης σε περιπτώσεις συστημικής δυσλειτουργίας, αυξημένου κινδύνου παρατυπιών και απειλής δημοσιονομικών συνεπειών για το Ελληνικό Δημόσιο.

Κατά την ανωτέρω περίοδο διαπιστώθηκαν:

- σοβαρές αδυναμίες του συστήματος ελέγχου και πιστοποίησης ήταν ήδη γνωστές και τεκμηριωμένες,
- συσσωρευμένες εκκρεμότητες, καταγγελίες και ενδείξεις κακοδιοίκησης, οι οποίες δεν αντιμετωπίστηκαν με δομικό και οριστικό τρόπο,
- έλλειμμα διαφάνειας στη λειτουργία του ΟΠΕΚΕΠΕ, επαναλαμβανόμενες αστοχίες και διοικητική αναποτελεσματικότητα.

Τα ανωτέρω συνθέτουν εικόνα συνεχιζόμενης θεσμικής δυσλειτουργίας, η οποία δεν μπορεί να αποδοθεί σε απρόβλεπτες ή συγκυριακές αιτίες.

Η άσκηση πολιτικής εποπτείας από τον κ. Λευτέρη Αυγενάκη υπήρξε ουσιωδώς ανεπαρκής, καθόσον:

- α) Δεν προκύπτει η υιοθέτηση ολοκληρωμένου σχεδίου θεσμικής ανασυγκρότησης και εξυγίανσης του ΟΠΕΚΕΠΕ.
- β) Δεν τεκμηριώνεται η επιβολή αυστηρού πλαισίου ελέγχου και λογοδοσίας στη διοίκηση του Οργανισμού.
- γ) Δεν διαπιστώνεται αποτελεσματική αξιοποίηση των προειδοποιητικών ενδείξεων και των διαθέσιμων εργαλείων πρόληψης κινδύνων παρατυπιών.

Η επιλογή διατήρησης του υφιστάμενου πλαισίου λειτουργίας, παρά την προφανή ανεπάρκειά του, συνιστά πολιτική παράλειψη με θεσμικό βάρος, ιδίως ενόψει της αυξημένης ευθύνης διαχείρισης κοινοτικών πόρων.

Η απουσία αποφασιστικών παρεμβάσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο:

- ενέτεινε τον κίνδυνο δημοσιονομικών διορθώσεων και κυρώσεων εις βάρος της χώρας,
- υπονόμωσε την αξιοπιστία της Ελλάδας έναντι των αρμόδιων ευρωπαϊκών οργάνων,
- συνέβαλε στη διαιώνιση ενός κλίματος θεσμικής ανοχής σε πρακτικές κακής διοίκησης.

Η ευθύνη για τις συνέπειες αυτές δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από την πολιτική ηγεσία που είχε την αρμοδιότητα και τα μέσα να τις αποτρέψει.

Με βάση το σύνολο των ανωτέρω διαπιστώσεων, στον κ. Αυγενάκη, πέραν των ποινικών ευθυνών που πρέπει να διερευνηθούν, αποδίδονται συγκεκριμένες και διακριτές πολιτικές ευθύνες, οι οποίες ερείδονται:

- στην παράλειψη ουσιαστικής άσκησης πολιτικής εποπτείας,
- στην ανοχή συνέχισης σοβαρών διοικητικών παθογενειών,
- στην αποτυχία διασφάλισης της χρηστής διαχείρισης και της θεσμικής αξιοπιστίας του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Οι ευθύνες αυτές είναι αντικειμενικές, απορρέουν από την άσκηση κυβερνητικής αρμοδιότητας και καταγράφονται ανεξαρτήτως τυχόν ποινικών ή άλλων ευθυνών, η διερεύνηση των οποίων δεν αποτελεί αντικείμενο του παρόντος πορίσματος.

2. Από τις καταθέσεις μαρτύρων, προκύπτουν με σαφήνεια τα εξής:

α) Υπήρχε γνώση των προβλημάτων στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. από την πολιτική ηγεσία και τις Διοικήσεις του Οργανισμού.

β) Η πολιτική εποπτεία ασκούσαν πλημμελώς και επιλεκτικά, χωρίς αντίστοιχη ανάληψη πολιτικής ευθύνης.

γ) Ο Οργανισμός λειτουργούσε με ανεπαρκείς ελέγχους, εξαρτήσεις από τους εκάστοτε Τεχνικούς Συμβούλους και παρεμβάσεις, που δεν αντιμετωπίστηκαν, άμεσα και αποτελεσματικά, με προφανείς λόγους σκοπιμότητας.

3. Η Εξεταστική Επιτροπή, όπως εξελίχθηκε, με ευθύνη της κυβερνητικής πλειοψηφίας:

α) Υποβάθμισε σκόπιμα τις ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και συνολικά της Κυβέρνησης στο σκάνδαλο του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.

β) Απέφυγε να εξετάσει ποιοι πραγματικά ωφελήθηκαν από το σαθρό σύστημα διαχείρισης των επιδοτήσεων, σε βάρος των έντιμων αγροτών και κτηνοτρόφων.

γ) Δεν ανέδειξε τις πραγματικές επιπτώσεις στους μικρούς και μεσαίους αγρότες, που αποκλείστηκαν ή έλαβαν περιορισμένες ενωσιακές επιδοτήσεις.

4. Συνοπτικά, το γαλάζιο σκάνδαλο του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. αποκαλύπτει ένα «σύμπαν» έλλειψης διαφάνειας, απουσίας ελέγχων και κυρίως πολιτικών ευθυνών, που έχουν οδηγήσει σε κατασπατάληση πόρων και κατάχρηση εξουσίας, με την Κυβέρνηση να

προσπαθεί να χειραγωγήσει τη δημόσια αίσθηση και να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη. Η συστηματική σύνδεση του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. με κομματικά συμφέροντα και συμφέροντα του ιδιωτικού τομέα, οδήγησαν στην κατασπατάληση ενωσιακών πόρων, που προορίζονταν για την ενίσχυση του πρωτογενή τομέα. Αυτό το σκάνδαλο είναι το αποτέλεσμα ενός κομματικού και οικονομικού συστήματος, που ευνοούσε τους γαλάζιους αγρότες και ένα ευρύτερο εκλογικό-πελατειακό σύστημα της ΝΔ, ταυτόχρονα με συγκεκριμένες επιχειρηματικές ομάδες, σε βάρος των πραγματικών αγροτών και κτηνοτρόφων.

Όταν μάλιστα, ο Γενικός Διευθυντής της ΕΘΕΑΣ κ. Κορασίδης, κατά την κατάθεσή του στην Εξεταστική, ανέφερε ότι — λόγω της λειτουργίας του προβληματικού συστήματος και της εκμετάλλευσης του από επιτήδειους — πόροι που έπρεπε να κατευθυνθούν σε πραγματικούς αγρότες μεταφέρθηκαν σε άλλους δικαιούχους, με αποτέλεσμα η «αφαίμαξη ενισχύσεων» να φτάσει συνολικά σε περίπου 634 εκατομμύρια ευρώ. Και βέβαια δεν ευσταθεί, θεσμικά, το κυβερνητικό αφήγημα, περί «επιστροφής» των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών των παρανομούντων παραγωγών και των επιβληθεισών προστίμων στη χώρα μας, ως επιδοτήσεις προς τους έντιμους παραγωγούς.

Οι μάρτυρες έφεραν στο φως, όχι μόνο τη δεινή κατάσταση του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., αλλά κυρίως την αδιαφορία της Κυβέρνησης Μητσοτάκη να προστατεύσει, επί της ουσίας, τα δικαιώματα των Ελλήνων αγροτών και κτηνοτρόφων και της συνειδητής της επιλογής της να διασφαλίσει συγκεκριμένα συμφέροντα. Τα χρήματα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, τα οποία έπρεπε να στηρίζουν την ελληνική γεωργία και να ενισχύσουν τους αγρότες, κατέληξαν στα χέρια ιδιωτών, επιχειρηματιών και μεσάζοντων, που εκμεταλλεύτηκαν, με πολιτική κάλυψη, το σύστημα χωρίς κανένα έλεγχο, χωρίς καμία λογοδοσία. Η κυβερνητική πλειοψηφία της ΝΔ στην Εξεταστική Επιτροπή για τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., επιχειρεί συστηματικά να την μετατρέψει σε «θεσμικό άλλοθι», σε εργαλείο αποπροσανατολισμού και επικοινωνιακής διαχείρισης, αναζητώντας και εφευρίσκοντας διαχειριστικά λάθη και διοικητικές αστοχίες, σε συνδυασμό με «διαχρονικές παθογένειες» στη λειτουργία του Οργανισμού, κάτι που βρίσκεται σε πλήρη αντίκρουση με τα μέχρι σήμερα παρατεθέντα γεγονότα και στοιχεία. Όπως και σε άλλες Εξεταστικές Επιτροπές (π.χ. Novartis, υποκλοπές), η κυβερνητική πλειοψηφία χρησιμοποιεί τη διαδικασία για να ελέγξει το εύρος της διερεύνησης και να αποτρέψει τον καταλογισμό οποιασδήποτε πολιτικής ή και ποινικής ευθύνης. Όμως, μια Εξεταστική Επιτροπή που δεν αγγίζει τις δομικές αιτίες, που αναδείχθηκαν τα χρόνια διακυβέρνησης της ΝΔ στη λειτουργία του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. και δεν αποδίδει ευθύνες στη διαχείριση των επιδοτήσεων, δεν αποτελεί εργαλείο κάθαρσης και βέβαια δεν συνιστά λύση, αλλά είναι μέρος του προβλήματος. Και βέβαια, δεν μπορεί να αποσιωπηθεί, το γαλάζιο σκάνδαλο του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., με την προσχηματική και επικοινωνιακού χαρακτήρα, υπαγωγή του στην Α.Α.Δ.Ε., όταν μάλιστα μετά τη διαδικασία αυτή διατηρήθηκε, στο μεγαλύτερο βαθμό, η ίδια διοικητική ιεραρχία, που, αναφερόταν στη δικογραφία.

Κομβικό ρόλο στο γαλάζιο σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ διαδραμάτισε το Εθνικό Απόθεμα, ένας θεσμός που θεσπίστηκε για να στηρίζει τους νέους και πραγματικούς αγρότες και όχι για να λειτουργεί ως μηχανισμός εξυπηρέτησεων. Μετά το 2019, τα

μεγέθη εκτινάσσονται: αυξάνονται οι δεσμεύσεις εκτάσεων, διογκώνονται τα δικαιώματα, μεταβάλλεται η κατανομή των ενισχύσεων. Η αλλοίωση του χαρακτήρα του Εθνικού Αποθέματος δεν είναι τεχνική λεπτομέρεια· είναι πολιτική επιλογή με σαφείς ωφελημένους και χαμένους. Και ενώ οι χαμένοι είναι οι πραγματικοί παραγωγοί, οι κερδισμένοι είναι οι γαλάζιοι αγροτοπατέρες και ο γαλάζιος κομματικός περίγυρός τους.

Την ίδια στιγμή, το Μέγαρο Μαξίμου δεν είναι άμοιρο ευθυνών. Όταν αλλάζουν αποφάσεις, όταν εκδίδονται εγκύκλιοι, όταν διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο διαχείρισης που οδηγεί σε εκρηκτική αύξηση μεγεθών και δαπανών, αυτό δεν συμβαίνει εν κενώ. Συμβαίνει με πολιτική καθοδήγηση και κεντρικό σχεδιασμό. Και η ευθύνη είναι στην κορυφή.

Το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, είναι σκάνδαλο της ΝΔ. Και αυτό δεν είναι πολιτικό σύνθημα, είναι πολιτικό συμπέρασμα που προκύπτει από τα ίδια τα στοιχεία. Όλα τα κρίσιμα μεγέθη εκτινάσσονται μετά το 2019. Η προσπάθεια συμψηφισμού μέσω της επίκλησης «διαχρονικών παθογενειών» κατέρρευσε στην ίδια την Εξεταστική Επιτροπή. Η απόδοση ευθυνών στη διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ για την «τεχνική λύση», για το Εθνικό Απόθεμα, για τον διαχωρισμό βοσκοτόπων από το ζωικό κεφάλαιο και για τους ιδιωτικούς βοσκότοπους, αποδομήθηκε πλήρως μέσα από τις καταθέσεις και τα προσκομισθέντα στοιχεία. Η πραγματικότητα είναι απλή: όταν οι αριθμοί αλλάζουν τόσο δραματικά σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, δεν μιλάμε για «συνέχεια του κράτους», αλλά για συγκεκριμένη διακυβέρνηση. Και όταν η στρέβλωση αποκτά τέτοια έκταση, δεν πρόκειται για απλή διοικητική αδυναμία, πρόκειται για συνειδητή και καθοδηγούμενη πολιτική επιλογή.

II. ΠΡΟΤΑΣΗ

1. Σε μια δημοκρατική κοινωνία, οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων και των Εξεταστικών Επιτροπών, οφείλουν να αποτελούν κορυφαία στιγμή δημοκρατικής λογοδοσίας, ελέγχου, να λειτουργούν ως εγγυητές της διαφάνειας και της ευθύνης, υπερασπίζοντας τα συμφέροντα των πολιτών και στα θέματα σύννομης διαχείρισης των δημόσιων πόρων. Αντ' αυτού, η κυβερνητική πλειοψηφία της ΝΔ, επέλεξε τον ακριβώς αντίθετο «δρόμο», ευτελίζοντας για μια ακόμα φορά τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ δεν θα γίνουν συνένοχοι σε αυτή τη θεσμική εκτροπή. Θα επιμείνουν για πλήρη διερεύνηση, απόλυτη διαφάνεια και απόδοση ευθυνών στο γαλάζιο σκάνδαλο του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., που διατρέχει όλη την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ και η «κορυφή» του βρίσκεται στο Μέγαρο Μαξίμου, για να μπει επιτέλους τέλος στη διαχείριση του κράτους ως κομματικού μηχανισμού και λάφυρου από την Κυβέρνηση Μητσοτάκη. Για την ανασυγκρότηση του κράτους και την αποκατάσταση της λειτουργίας των θεσμών, που θα ανατρέψει τη σημερινή συνθήκη εμπεδωμένης ανευθυνότητας και παγιωμένης ατιμωρησίας του Επιτελικού Κράτους της ΝΔ.

2. Το παρόν πόρισμα κατατίθεται στη Βουλή των Ελλήνων ως έκφραση της ευθύνης των κομμάτων της αντιπολίτευσης να υπερασπιστούν την κοινοβουλευτική διαφάνεια, το δημόσιο συμφέρον και την ακεραιότητα της διαχείρισης ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων.

Ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-Π.Σ. και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ θεωρούν ότι το «γαλάζιο» σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, που ξεκίνησε επί θητείας του κ. Βορίδη και συνεχίζεται αδιάλειπτα μέχρι και σήμερα επί θητείας του κ. Τσιάρα, συνιστά σοβαρό πλήγμα στη νομιμότητα, στη διαχείριση δημόσιου χρήματος και στη σχέση Κράτους-αγροτικού κόσμου. Κρίνουν ότι η έρευνα για τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. δεν ολοκληρώθηκε, όπως όφειλε, ότι το σκάνδαλο παραμένει ανοιχτό και ότι απαιτείται επιπλέον διερεύνηση στο πλαίσιο ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Γιατί με την επιλογή της ΝΔ, να επιβάλει Εξεταστική αντί Προανακριτικής Επιτροπής για το «γαλάζιο» σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ, η Κυβέρνηση απέκλεισε την ποινική διερεύνηση υπουργών και κρατικών λειτουργών, περιορίζοντας τον έλεγχο σε πολιτικές και διαχειριστικές ευθύνες. Η στρατηγική αυτή υπονομεύει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, μετατρέποντας το κοινοβουλευτικό όργανο σε μέσο προστασίας των ισχυρών, αντί για εργαλείο πλήρους ελέγχου και αποκατάστασης της δικαιοσύνης και περιορίζει την ικανότητα της Βουλής να επιτελέσει τον θεσμικό της ρόλο, ως φορέας πλήρους ελέγχου και διαφάνειας. **Η ολοκλήρωση, λοιπόν, της υπόθεσης αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη δημόσια Διοίκηση και στην Πολιτεία, αλλά κυρίως προς τον χειμαζόμενο αγροτικό κόσμο.**

Συνεπώς, η σύσταση Προανακριτικής Επιτροπής κρίνεται επιβεβλημένη, διότι:

- υφίστανται ενδείξεις για ενδεχόμενες ποινικές ευθύνες,
- τα ελεγχόμενα πρόσωπα διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί
- μόνο η Βουλή διαθέτει συνταγματική αρμοδιότητα διερεύνησης.

Η μη ενεργοποίηση της προβλεπόμενης διαδικασίας συνιστά παράλειψη συνταγματικού καθήκοντος ελέγχου. Σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος (: Συντ.) «1. Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων. 2. Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο 3. Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση. 3. Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. [...]».

3. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προαναφερθέντα συνάγεται ότι καθόλη την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ προκύπτουν αναντίρρητα ενέργειες άξιες διερεύνησης. Και ειδικότερα, δεδομένου ότι με πράξεις και παραλείψεις, οι κ.κ. Μαυρουδής Βορίδης και Ελευθέριος Αυγενάκης φέρονται να ζημίωσαν τους οικονομικούς πόρους της ΕΕ, με σκοπό να ωφελήσουν φυσικά πρόσωπα να λάβουν παράνομες επιδοτήσεις, ο

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ και η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ εμμένουν στην άποψή τους όπως, σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 3 του Συντάγματος, τα άρθρα 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και το άρθρο 5 του Ν. 3126/2003 περί «Ποινικής Ευθύνης Υπουργών», ως ισχύουν, συσταθεί Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά των:

i) Βορίδη Μαυρουδή (Μάκη), Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων από 09/07/2019 έως 05/01/2021 και

ii) Αυγενάκη Ελευθέριου, Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων από 27/06/2023 έως 14/06/2024

για τα αδικήματα της

(i)συνέργειας σε κατάχρηση κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και (ii) ηθικής αυτουργίας στην τέλεση κατάχρησης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [Άρθρο 22 παρ. 1 του Κανονισμού ΕΡΡΟ, 5 παρ. 1, 4 παρ. 3 και 4 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371], τα οποία υπάγονται στο εθνικό δίκαιο τυποποιούνται και τιμωρούνται ως:

(α) Συνέργεια σε κακουργηματική απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τελεσθείσα από κοινού και κατ' επανάληψη, με ζημία άνω των 120.000 ευρώ (άρθρο. 390 παρ.1 και 2 σε συνδ. με άρθρο. 47 ΠΚ).

(β) Ηθική αυτουργία σε κακουργηματική απιστία κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., τελεσθείσα από κοινού και κατ' επανάληψη, με ζημία άνω των 120.000 ευρώ. (άρθρο. 390 παρ.1 και 2 σε συνδ. με άρθρο. 46 παρ. 1 ΠΚ), καθώς και για οποιοδήποτε άλλο έγκλημα προκύψει, κατά την διενεργηθησόμενη Προκαταρκτική Εξέταση.

[Άρθρα 26α, 27, 46 παρ. 1, 47, 94, 98, 390 παρ. 1 και 2 ΠΚ και 24 παρ. 4, 26 παρ. 1 και 3 του Ν. 4689/2020].

Οι καταθέτοντες Βουλευτές

Κόκκαλης Βασίλειος

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κωνσταντίνος

Ζεϊμπέκ Χουσεϊν